

6 ◀

SORSGEOMETRIA

EXTRA FINE 400 FILM PRO

B

3422

▶ PORKOLÁB ÁDÁM

Porkoláb Ádám

Sorsgeometria

/novellagyűjtemény/

1. kiadás

Szerzői kiadás

Pécs,

2024

Írta: Dr. Porkoláb Ádám

Borítóterv: Dr. Porkoláb Ádám

A borítóterv a DALL·E 3 mesterséges intelligencia által generált képre épülve készült.

Copyright © 2024 (első kiadás) Dr. Porkoláb Ádám (művésznév: Andrew Pierce Ashfield). Minden jog fenntartva.

A kötet szövegéhez nyújtott segítő szándékú megjegyzéseket, hibajelentéseket, javaslatokat, illetve gratulációkat a hello@ashfield.hu e-mail címre várja a szerző. Köszönöm szépen!

A szerző további művei a www.ashfield.hu oldalon olvashatóak.

ISBN 978-615-02-2024-6

1.kiadás

Szerzői, elektronikus kiadás

Tartalom

<i>Alvajárók</i>	5
<i>A tablók előtt</i>	10
<i>Adj, Isten, meleget!</i>	14
<i>A kegyelemkettes</i>	20
<i>Mesélj nekünk, Krónikás!</i>	23
<i>Lélekegyenesek és gondolatmócsingok</i>	26
<i>Aszisztólia</i>	30
<i>Vakvágta</i>	36
<i>A vizsgadrukk</i>	45
<i>Az üres lapok legendája</i>	48
<i>A boldogságfürész</i>	64

„Egyenes vonalú történet nem létezik. Az emberi élet geometriája túlságosan tökéletlen és bonyolult, túlságosan torz az idő kacajától és a sors elképesztő útvesztőitől ahhoz, hogy helye legyen benne az egyenes vonalnak.”

Pat Conroy

Alvajárók

A téglalap egyhangúsága

Amott éppen ködellik a Mátra.

Fura mondat ez: szinte hallom, ahogyan egy idősödő, pocakos hím népdalénekes vonítja kackiás bajusza alatt hamiskásan. A nyugdíjas asszonykórus meg díszes ruhákban lépked rá jobbra-balra olyan komótosan, mintha a nénik saras cipőjükről vernék le a rátapadt sarat az éjféli miséről hazafelé jövet. Ahogy mindez végigszalad az agyamon, az több mint mulatságos. El is mosolyodnék, tényleg. Kicsit lentebb, a Cserhát és a Mátra oldalán megtelepedett fácskák is kókusszínűek. Igen, kókusszínűek! Olyan régen ettem már kókuszgolyót...

Gyönyörű a téli táj. Sok ideig bámulom, így ezt nyugodtan kijelenthetem. Csak ez az egy gyönyörűségem maradt még. A fehérség és a hússzakító hideg persze nem jut be a szobába, csak a második emeleti ablakon át látom, ahogyan a Szürkearcú Szövetkabátosak összehúzzák magukat az utcán: fáznak. Talán hazafelé tartanak, ki tudja? Talán még szeretnének egy-két dolgot venni a kisvárosi boltokban karácsonyra.

A levegő hűvös angyalszíne szinte rátelepül a járókelők hangulatára is: amott, a gyógyszertár bejáratának csúf, mahagóniszínű járólapjain két ismerős találkozik. Jóízűen köszönnek egymásnak. Aztán valamin összekülönbözhetnek, mert a szájukból kicsapódó pára egyre gyakrabban és erőszakosabban tör felfelé: mintha sárkányok küzdenének! A mellettük elsétáló idős férfi látásból ismerheti a párost, mert rosszállóan és gunyorosan méregeti őket.

Az ablakból látom, hogy a téli, orvosszínű utca körvonalait csak az autóút feketesége törte meg: a kétágúak persze nem fitymálják ezt a visszataszító kontrasztot. De *én* bezzeg! Én imádom a fehéret: a szűzhó; a porcukor; az anyatej; a lilium; a pantomim; az üde, jó illatú papírok színe ez. Vajon milyen illata lehet a tiszta lapnak? A rossz emlékek felporzselik a jókat. Már írni sem tudok.

De néha vannak olyan pillanatok, amikor nincsen semmi, amit jobban utálnék a hullaszíntől. Ugyanerre a színpadra mázolták azt szobát, amely már több éve, véglegesen az otthonommá vált, harminc négyzetméter alapterületű. Úgy becsülöm... Igaz, ugyan, hogy *nem tudtam kilépni* a távolságot, de ha megfigyeléseim nem csaltak, akkor öt méter szélességű és hat méter hosszúságú koporsóba temettek el elevenen a sajátjaim.

Amikor végignézem ezredszerre is a berendezéseket, szinte könnyezni tudnék a fájdalomtól. Legszívesebben teli tüdőből, hangszálaimat feláldozva ordítanék ahogyan a torkomon kifér és a tulajdon öklömmel szüntetném meg az egyhangúságot, ha kell, a kicsorgó véremmel törném meg a fehér falak egyensúlyát. Nehezen bírom már. Apró trükkök persze mindig akadnak, életmentő elfoglaltságok, amelyek számodra bizonyára kevésbé szórakoztatóak. Példának okáért már másfél éve figyelem a tükörből az ajtó mellett fekvő társam éjjeliszekrényének alsó lapját: ugyanazt az egyre barnább szaros vagy véres ujjlenyomatot látom a bútorlap alján már régóta. Az is változik, fejlődik: csak én maradtam meg így, állandóan: húsformán. De még ez is szebb a gyomorforgató ciánkék éjjeliszekrényektől, vagy a fürdőszoba törtfehér csempéitől. Szép, mert az enyém: a folt csak ebből a szögből látszódott.

Azt már ittlétem legelső pillanatában beláttam, a csapvíz keserű klórszaga és véríze tulajdonképpen elviselhető. Azzal viszont nem tudtam megbarátkozni, hogy a krónikus osztálynak *betegszaga* van. Hogy milyen is ez? Sokáig keresgéltem magamban a megfelelő szavakat, éppen elég időm volt rá. Talán a vizeletbűz és a félájult testek nehéz, mosdatlan bukéja alkotja. De nemcsak a szag, hanem a társaság is vacak.

Még ha tehetném is, akkor sem szeretnék beszélni a szobatársaimmal. A közvetlenül mellettem fekvő férfi a háztetőről esett le. Igaz, senki sem érti, hogy miért akart gólyalábon mászkálni a háztetőn este tíz órakor. De nem ezért került mellém. Igaz, hogy valamikor borzalmas állapotban hozták be a mentők a belgyógyászatra és – ahogyan mesélte – egy műanyagcsövet dugtak az orrába, hogy a belső vérzés bizonyítékát kivezessék a testéből. Ahogyan mondta, három napig feküdt félig öntudatlanul a zúzódások miatt: egyetlen szórakozása az volt, hogy folyamatosan fíngott. Aztán végül elmaradoztak mellőle a rokonok és magára maradt. Undorítóan közhelyes történet volt ez: a bajkeverő családapa harmadik balesete után, a gyermekei megunták az állandó hadakozást és „elküldték nyaralni”. Végül itt sem tudott mást csinálni: a monoton osztályzajt csak a sűrű és illetlen szellentései ellensúlyozták.

Mellette egy idős, gyámoltalan férfi motyogott magában. Szokása volt, hogy félálomban cigányul beszélt. Általában csak egy mondatot mantrázott. Egy szuszra mondta: „*bokháloszindelmancsikenarómaro*”. Mivel nem állt módomban, hogy megkérdezhessem a nevét, így el is neveztem magamban Bokháló bácsinak a mindig mosolygós és állandóan pisis öreget.

Azt megfigyeltem, hogy bármennyire szeretett is volna valami reakciót kiváltani az emberekből, ez egyszer sem sikerült neki. A legtöbb ember az osztályon egyáltalán nem beszélt a nyelvet. Aztán végül, néhány hónappal később emberére talált: az új osztályos orvos beszélt valamennyit cigányul. Amikor meghallotta, hogy mit sutyorog a cserepes ajkú bácsi, bólogatva tette hozzá: „*Lacso Devla!*” Ennek ellenére semmi sem történt, csak Bokháló úr vakarta meg a fejét. Minden maradt a régiben.

Mondjuk úgy, hogy *vele sem voltam* beszélő viszonyban. A nővérek kibírhatatlanok voltak, a szeretteimmel pedig... Jól emlékszem, a nagyobbik fiam az utolsó alkalommal leült az ágyamra: pontosan oda, ahol az a sárga folt van. Sietségében a kezemet sem kímélte: amikor az övcsatja hozzáért a kézfejemben levő branülhöz, ordítani tudtam volna. De végig csendben maradtam és figyeltem.

A saját kölykőm akkor azt mondta, hogy egy fél évre elhagyja az országot és elmegy a „tetves flamandokhoz keccsölni”. Így mondta, bár én sohasem beszéltem így a szüleimmel. Aztán megpuszilta a homlokomat; hanyagul a levegőbe kapva megígérte, hogy az ittlétem csak ideiglenes állapot, és ha augusztusban visszajön, hazavisz. Csak akkor jöttem rá, amikor a doktor úr mellém tette a kórlapot: hála a csimótámnak, már másfél éve itt vagyok.

Itt persze értelmetlen dolog megolvasni a napokat, mit számít egy kórházban az idő? Csak az számolgatja, akinek még van valami célja a falakon túl. Egyébként pedig itt a téglalap egyhangúsága értelmetlenné teszi az időszámítást. Vajon van valamiféle szabály, valami isteni formula arra, hogy ki álljon talpra és kit vigyenek ki az ajtón lábbal előre? Vagy ilyenkor csak égi kapcsolók kattognak maguktól, mint a kávéautomata belső pöckei? Kell, hogy értelme legyen ennek a másfél évnek!

Mert *csak úgy* nem kaphat infarktust az ember... Kell, hogy legyen valami célja az egésznek! Biztosan van valami jelentése annak, hogy az egyik pillanatban még keverem a kávémat, majd éles fájdalom nyilall a mellkasomba, mintha kanos

kisördögök pisilnének koszos zoknin keresztül az artériámba. Aztán agyi földrengés. Az utolsó, értelmes szavaim állítólag ezek voltak: „*Kérek bele még egy kis cukrot*”. A rádióban éppen akkor egy idegesítő és buta dalocskát játszottak milliomodjára – megjegyzem: utálom.

Azt mondják, hogy így történt. Azt mondják...

És újra csak a fehér szín kísért! Persze ha tudtam volna, hogy hátralevő picinyke életemet grimaszoló és néha töfötölő jégcsapreteként kell majd leélnem, bizony legalább húsz kilót fogytam volna az ápolók kedvéért. No, de majd most... És persze kitaláltam volna valami elegánsabb „utolsó szavakat”. Ha így tettem volna, bizonyára elkerülöm, hogy idegen emberek szidjanak a bélműködésem miatt. Mert ez *így* tényleg borzalmas.

Egyszer a saját menyem tartotta elém a zsebtükrét, nem tudom már, milyen apropóból. Szívszaggató látvány voltam: egy valamikori embert akartam üdvözölni, ehelyett egy eltorzult, nyáladzó zombi méregetett bégetésre csücsörített ajkakkal. Az igazat megvallva megrémültem az impressziótól. Azután hetekig nem tudtam aludni.

Valaki azt mondta, hogy egy kórházban nem lehet berendezkedni, mert állandóan ott lebeg az ember feje felett, hogy áthelyezik másik egy szobába vagy osztályra. Így sem barátságokat, sem ismeretségeket nem lehet kötni: ezt sem a körülmények sem az ápolók nem hagyják. Olyan sajátos állapot ez, amikor még afelől sem dönthet az ember, hogy... Nem is tudom már, hogy ki mondta, de meg sem fogalmazhatta volna jobban az életemet: *két szoba közt* tengődtem egy olyan talpalatnyi helyen, amelyet bármikor elvehettek tőlem. A krónikus osztályon természetesen nem szerették volna szétszakítani a betegeket egymástól: ennek ellenére itt sem kötődtek hosszabb barátságok a betegek között. A Nagy Költöztető ide gyakrabban járt, mint az orvosok, Anna nővér szerint azért, mert itt hamarabb *feladták* a betegeket.

Nem is sejthette, hogy távolabb állt az igazságtól, mint valaha. Nem hibáztattam, elvégre mit is tudhat egy huszonéves a halálról! Még hogy hamarabb feladták a betegeket... miért, hol fekszünk mi, postán? Ezt feleltem volna neki: „*Kedves hölgyem, egy ember nem akar meghalni csak úgy! Annak is meg van a kötelezően teljesítendő rítusa és az öröktől fogva létező rendje és módja, akárcsak... mondjuk a vasárnapi ebédeknek. Higgyc el, senki sem szeretne szárnyakat növeszteni és fehér lepedőben idióta szférák zenéjét játszani fenn a mennyben! Mi élünk, ezt ne felejtse el! Bárcsak hallaná, ahogyan tátozva üvöltjük maguknak, hogy nem haltunk még meg!*”

Nem tudhatták, hogy az ember nem kívánja a halált, élni kíván. Egy kívülálló, egészséges ember nem gondol az ilyesmire. De én... én is egyszerűen csak élni akarok, ehhez jogom van! Helyzetemből fakadóan talán nehéz elhinni, de érdekes módon csak néhány pillanatban gondoltam a meghalásra, főleg akkor, amikor megalázottnak és fizikai fájdalommal telinek éreztem magamat. A testem, ez a kiürült, lepermedt, rapcsos, ősrégi cserépkorsó *nem Én vagyok*. Csak állandósult szenvedéseimet köszönhetem a húsomnak, jó néhány kellemetlen helyzetet: mindközül a legrosszabb volt talán a fürdetés, a legmegalázóbb pedig a pelenkázás... És persze utáltam azokat az idétlen beszélgetős műsorokat, amelyeket a nővérek ránk kényszerítettek: én bár nem néztem, a hang alapján mégis követni tudtam. Főleg azokat az embereket utáltam, akik azért panaszkodtak, „*mer' útet elhagyta a Benci*”, igazából sajnáltam őket.

Őket is *a saját téglalapjuk* tartotta fogva, akárcsak engem.

Már messziről is hallatszódott, ahogyan a szőke ápolónő klaffogó klumpájában közeledett a folyosó széli háromágyas szoba felé. A társa vele tartott. A benn terjengő szagból érezhették: ideje megfürdetni a betegeket. A rájuk váró feladat hatására Anna nővér sóhajtott egyet, majd megigazította magán fehér köpenyét. Beával már beszélniük sem kellett egymással: egyetlen szempillantás elégnak bizonyult. Anna azt sugallta, hogy az ablak mellett tekingető, fehér egérkét hagyják a végére. Úgyis vele van mindig a legtöbb gond: a legutóbb is derékig szaros volt, hiába feküdt mozdulatlanul, bepólyázva.

Alig néhány pillanattal azután, hogy a „személyzet” birtokába vette a szobát, a két nővér szinte azonnal nevetni kezdett Bokháló bácsin. Az összes nővér és ápoló tudta, hogy ezt a munkát csak szórakozva lehetett elviselni. A betegekből áradó, gyomorba sugárzó gyötrelém elrágja az elmét: elsápítja és kifehéríti. Muszáj valami szórakozást találni, különben a meló teljesen felőrli az embert.

A fekete hajú Bea nővér tiszta szívből kacagott olyan magas hangon, ahogyan csak tudott: őt a saját *téglalapja* még nem szorította. Már Bokháló bácsi megszólításán is nevettek: a vénség „kedvesnővéreknek” hívta őket. Ezt mondogatta mindig az öreg. Anna nővér és néha a főnővér is hiába javította ki rendre: „Apóka, mi nem apácák vagyunk.”; de mindhiába, az öreg másnap hajthatatlanul ugyanezt mondogatta.

A bácsival kezdték a fürdetést: azt az embert a többiek előtt fosztották meg a ruháitól. Három emberélet származott abból a férfitestből, amelyet két oldalról támogattak. Anna és Bea nővér csak a halvány-vajszín linóleumpadlóra szivárgó vért látva vette észre, hogy valami nincsen rendben. Bokháló bácsi két tenyerét vágott sebek borították. Bea bosszankodni kezdett:

- Papa, hogyan szerezte ezeket má' megint? Csak nem borotválkozni akart – egyedül. Ne makacskodjon, adja csak elő a borotvakését! Majd meglátja, hogy nem lesz ennek jó vége! Ha lefürödtünk, majd tesztek rá ragtapaszt, de ha még egyszer megsérti magát, én nem fogom sajnálni.

Bokháló bácsi a nővérek segítségével viszonylag hamar megfürdött, majd pizsamát húzott. A Gólyalábas férfi is felfrissült: unottan tűrte, hogy átöltöztessék. Közben odakint elkezdett szálingózni a hó; néhány pillanattal azután egy hópehely a felső ablaktáblára pottyant. A kórterem lakói mind azt nézték. A szél udvariasan kapott a kórház szigetelt falaiba, éppen csak néha mordult rá az épületre.

A harmadik, teljesen magatehetetlen beteget megfürdetni már nehezebb volt. Felültették az ágyából. A két nővér először – különös rutinnal – a férfi alsóruháját vették le, végül közös erővel kigombolták a pizsamafelsőjét is. A férfinak tejfehér bőre volt, látszódott rajta, hogy valaha szellemi munkát végezhetett. Még így, egyetlen mozdulat nélkül is jól látszódott: az Őszhajú dacolt mindenkivel a teremben. Szeme fényessége, amelyet nem ért el az infarktus, dühösen lövellt az előtte térdelő nővérekre...

Ami ez után következett, arra nem lehet magyarázatot találni. Talán, ha a „személyzetet” mustrálnánk... De nagyon nehéz megmondani, hogy mit is képzelt az a két nő akkor, amikor a fogadás gondolata felötlött bennük. Talán unhatták a munkájukat és minden bizonnal éhesek is voltak: egy alulfizetett, üres gyomrú ember a legrosszabb mind közül, pláne, ha párja is akad. Vagy esetleg *a makrancos*

férfi sarkallta őket arra, amit tettek? Hiszen a férfinak egyetlen porcikája sem engedelmeskedett – nekik.

Olyan kedvvel emelték fel az ágyról, mint a kirakati próbababákat szokás. Aztán a dacos lény aláhullott. Az ernyedtt vállak – engedve a gravitációnak – a föld középpontja felé igyekeztek. Aki látta és pártatlanul szemlélte volna, azt mondhatná: mintha felfrissülten és üdén tartottak volna az ismeretlen felé: valódi felfedezőknak tűntek akkor. Anna és Bea azonban már sejtette a további eseményeket: számtalanszor előfordult már, hogy *véletlenül* az izzadt betegtest kicsúszott a kezeik közül. Most azonban... Egy dolog nem volt állandó.

- Mit gondolsz, vajon merre dől *a demencia*? – nyerített fel a gyönyörűségtől Anna.

A kórterem többi lakója döbbenet figyelt. Még a Gólyalábas férfi is felocsúdott: szótlanságát nem tartotta, nem tarthatta fenn tovább. De csak egyetlen morgás szalad ki a fogai közül. Őt legyőzték. Bokháló bácsi is elképedt, de nem, akkor nem szólt egy szót sem. Csak a markában szorongatott valamit. A betegek felgyülemlett dühét a háttal álló nővérek nem vették észre. Egyetlen pillanat. Egyetlen villanás, és végre valahára nyugalom szállt a téglalapra. Csak Bokháló bácsi szavai mennydörögtek egy minutumra a csöndességben:

- Szolgám leszel a másvilágon, te kutya! – ordította kezében Anna nővér levágott szőke copfjával.

Két nappal később a kórtermet már csak ketten lakták.

Az egyikük felszabadult addigra.

A tablók előtt

A kör zártsága

Nincs kétségbeejtőbb annál, mikor az ember *magányban van*.

Nem csak „úgy” *magányosan* kóricál, mint a felső szólam a zongorán. Ilyenkor a sors az egyedüllétből nem csak pár cseppnyit szentel az emberre. Kevesen éltek már át ezt az állapotot, nyelvünkben éppen ezért nehéz megtalálni rá a megfelelő szót. Ez másfajta elhagyatottság. Ez szinte tudóbe mászik, megszakítja a lélegzetet. Ez a teljes, emberriasztó társtalanság nem a hangulatból fakad, nem lehet „elkapni”. Bennünk születik és nincs ellene ellenszer, mert születésünktől fogva benne van a kiválasztottak csontvelejében, az izmaik erdejében, állandóan a szegycsontjukat ropogtatja, mintha éppen a szívüket masszírozná.

Lyukasórám volt és *magányban* voltam.

Éppen ráérősen lépkedtem a gimnázium első emeletének cirmos betonkövein, és azon gondolkodtam, hogy mi vagyok én ezekhez képest? Ők ötven éve tartják dacosan a hátukat a rálépőknek, én meg csak most kezdtem itt próbatanítani. Én vajon meddig fogom bírni? Ahogyan a vajszinűvé poshadt fehérét nézegetem a folyosók szélére száműzött szekrényeken, valahogyan én is idevalónak érzem magam. Képzletben egyszerre bajuszom nő, szemüvegem lencséi vastag, fekete szarukeretbe költöznek, púderszínű menzaköpeny terem rajtam és egy csomó, hosszúhajjú, Piramist hallgató rosszsontnak magyarázom a Pitagorasz-tételt a dobogószerű katedrán. Zsebemből kicsüng a Kossuth márkjú talpas cigi.

Még pár nap, és mint valami begennyedt csontszilánkot a szervezet, kivet magából ez az iskola. Csak egy kis idő kell ahhoz, hogy a diákok, akikkel most Homéroszt olvastatok, a buszon egy makkantás nélkül lökjenek majd fel. De ami fájóbb, hogy ez az ósdi, „a szocialista ifjúság” nevelésére felállított téglalap sem mond majd istenhozzádot nekem. Ha majd a portás kienged a berregő gombbal és beteszem magam után a csupaüveg ajtót, soha többé nem jöhetek ide. Sohamár. Itt, ezen a helyen már nem leszek. „*Damnatio memoriae*” – mondaná egy ókori római. – Az emlékezet elátkozása. Vajon mi lesz azután?

Az én eltüntetésem sokkal könnyebb lenne, mint Crispus császáré volt valamikor. A tanáriban számomra kijelölt helyre máris mások ülnek, a diákjaimat más fogja tanítani. A köszönésemet sem fogadja senki. Még a használt műanyagpoharaimat is elvitték már a takarítónők a szemetesből. Ugyan kérem, nem kell itt kartusokat kapargatni, meg solidusokat sorjázni!

Szótlatlanul lépkedek egyet oda-egyét vissza a középpont felé, ott már diákok is ülnek.

Ahogy láttam, az a pár diák nem pillant sehová, csak a saját ölébe. Ott tanyázik számukra a világ: saját középpontjuk körül forgó kisbolygók valamennyien. Egyszerre, mintha valami rituálé lenne, bámulnak arra kis darab műanyagra a kezük ügyében: elvégre ingyenes a wi-fi az iskolában! Ez egyikük talán bűnügyi híreket kritizál az egyik portálon, a másik – ha igaz – a hétvégi sztárláb fesztivál oldalát nézegeti. Ők nem látják, de én észrevettem, hogy a folyosó mindkét oldalfalára szigorú rendben felszegezett tablók figyelik diáktársaikat.

– Talán, ha én is tablóra kerülhetnék. – morfondírozok. – Mert mindenki szerepel valahol egy tablón. Az enyém most *messze-messze...* Milyen stílszerű!

Babitsot idézni a róla elnevezett gimnáziumban. Olyan ez, mint *forró csontok a máglyán*, hiszen *csak posta voltál*. De fel a fejzel *herceg, hátha megjön a tél is!*

Aztán, miközben kibámulok az ablakon a szemközti kubista panelházakra, felmerül bennem a kérdés. Vajon gondolták-e a ballagáskor ezek a diákok, hogy mindössze csak ennyi marad belőlük? Hogy el is sorvadhatnak? Mostanra már igen, mert a legtöbbjük hajába az idő búzadarát szórt. De akkor! Ahogyan mosolyognak a képeken szinte félistennek tűnnek, mit sem tudnak arról, hogy az élet idővel majd visszaveszi a fogaikat, bunkóval üti a hátukat, a hajukat szálanként szedi össze, kárpótlásképpen pedig zsírral telíti majd testük redőit.

De a képek mégis dacolnak.

Az ötvenötös tablóképen levő, Frank Sinatrára hajazó igazgatóhelyettes minden valószínűség szerint már meghalt, ahogyan a diákjai is. Maradt utánuk a gömbvaskeretű tábló, és valami illetlen barnaságú furnérlemez, amelyen az egyre halványuló vonalak képviselik őket, akár a Ba-lélekmadár a fáraót a túlvilágon. Az akkori ifjúságból, az eljövendő szovjetverőkből csak ennyi maradt számunkra. Legtöbbjük fotóját már a ragasztó is alig tartja.

Ahogyan látom, nem érdekelnék senkit sem az ősök. Vajon ki él még azon a takaros nyolcvanhatos táblón, aminek még zsanéros ajtót is készítettek a rajta szereplők? A valamikori németes osztálytársak egy ovális keretű osztályképben álltak össze a tanáraikkal. Nevek nincsenek, csak boldog arcok. Gazdáik végre élni készülnek, az iskola porszagú zöldigéi már nem béklyózzák őket. Látni rajtuk, hogy legszívesebb már a minden ballagáson kötelező Ady-verset hallgatnák: *„Június volt s ujjongtunk, nincs tovább...”*.

Az a lány, a sötétlencsés tanári arc előtt vidám, örkényi tekintetű ember lehet. Ki tudja, talán azzal mulatta az idejét, hogy kamaszkorában állatait magánhangzók után nevezte el. Lehet, hogy volt egy *Ű* nevű kutyája. Vagy az a másik minden bizonnyal írt valami félig kész verset, talán éppen németórán:

Korcs és király

Retteg az ember. Pórén vár: elmúlik.

Retteg magától. Öl s ölel. Így élete elnyúlik.

Amaz esetleg vihorászott matematika órán, neki idegesítő volt a nevetése. Ő lehet, hogy rosszul ejtette a scharfes S-t, és „strászkénak” nyögte a strasse-t felelés közben. Ő talán az irodalomkönyvébe firkálgatta az „Irodalomórán pusztultak” listát: Csokonai meghalt és megfázott; Petőfit leszúrták; Puskin párbajban veszett oda; Radnótit fejbe lőtték a nácik.

Kicsit odébb, az 1972-1976 között itt tanultak tablójáról egész egyszerűen ledörzsölték négy lány nevét. A jobb alsó sor fele teljesen eltűnt. Soha nem fogjuk megismerni már őket: „bevetés közben elhunytak”. Csak annyit látok, hogy vérbő, csinos lányok voltak valamennyien, matrózblúzuk szinte bevörösödött a szégyenlősségtől. Minden bizonnyal barátnői lehettek egymásnak. A hosszú fekete hajú családjának talán volt valahol egy stégje, ahová meghívta az osztálytársakat nyársalni. Mennyit baromkodhattak az oda úton! Amaz talán otthonról Dunhill

cigaretta lopott az osztálykirándulásra, de annyira rosszul lett tőle, hogy végül kihányta az ebédjét. Az a másik dundibb olyan ember lehetett, aki emlékkönyvekbe írogatta sehová sem jó idézeteit: „*A test rabszolgasága a véletlen műve, a lélek rabszolgasága azonban bűn*” (Epiktétosz).

A tabló rosszminőségű zsírpapírjának alját a magasabb diákok alkoholos filccel igazították ki, az ismeretlen agresszor törölte le a neveket is. A felsőbb sor megmenekült a zaklatástól: az a szemüveges, gyógyszerésznek tűnő lány is mintha nyugodtabban tenné örök feladatát.

Sajnálak, te Ismeretlen, aki 1978-1982 között jártál ide. Neked nem csak a nevedet vakarták le a tablóról, hanem az arcképedet is. Miért tehettek veled ilyesmit? Vajon te voltál a modern Byron, aki heroizált és bandaháborúban ölték meg Amerikában? (Talán tudtad, hogy az nem ország, hanem kontinens, sőt, talán itt a gimiben tanították meg neked.) Vagy egyszerűen osztályzseni voltál, aki később elkártyázta a vagyonát, a szerzői jogait? Miért utálhattak ennyire? Vajon te találtad ki az állati mikulás alakját, aki gyerekekkel húzhatja a szánját? Biztos írtál valami borzalmas verset valami hangzatos címmel az osztályfőnöködnek, amiért ennyire megutálták a többiek.

Bárhogyan is legyen, az osztálytársaid sem menekülhetnek meg a pusztulás elől. Mennek utánad. Talán éppen te voltál az, aki a tablóra rossz minőségű, tervezőfilccel véste fel mindannyiótok nevét. Mára ezt már kiszította a nap, még néhány év, és magától le fog kopni az összes név. Te legalább már nem halványodsz többé. Te lehattél közöttetek a *zsémánt*.

Ahogy ballagok a hosszú, néha döndülő folyosón, csak rázom a fejem. Itt szorongat bennünket a történelem, de a zshivajgó diáksereg, a tanárgyár tölteléke anélkül szalad végig a hosszú, üres szalagon, hogy egyetlen pillantást is vetne oldalra. Egymással beszélgetnek. Divatozásról, a zenehallgatásról – már évtizedek óta: hol Illés vagy LGT, hol David Guetta. Csak a *csillagok* változnak, az ember nem.

Ha figyelnének, látnák, hogy az „1970-1974” feliratú tablón öt lány tűnt el nyomtalanul. Itt nem volt rendőrségi nyomozás. Amott, szemben a kopottas tanteremmel, ahonnan egy vékonyá idegesedett tanári hang hallatszik át a falakon, Urbán Katalin örökre az iskolában maradt. Neki és társainak nincsen szabadulás innét, a tablójukon lekopott a végzés évszáma – igazi aranykor lehet ez számukra. És ott, a nyolcvankilences tablón, ahová egy valódi bőröndöt ragasztottak fel: az fiú mért van puma feliratú pólóban, amin oda nem illő csíkok vannak?

Nem értem.

Végül a cipőmet nézve továbbkullogok, el az unalmukban legyekre vadászó diákhorda mellett. A korridor másik végén szintén szomorú dolog fogad: ismét elveszett egy lélek. A felejtés átka megakadályozta, hogy a Sió Györgyné és Egyedi Jánosné közötti tanár nevet megtudhassuk. Kolléga lehetett – talán idealista is volt. Ki tudja, talán az egyetemen novellát írt arról, hogy ha fizetni kellene a betegségért, akkor minden gazdag rákos lenne. Vagy talán álmodott egy olyan könyvről, amelynek minden lapját más-más kötetekből állították össze a nyomdában, nehogy unalmas legyen az olvasó számára.

Ennyi név, ennyi arc – sors nélkül!

Aztán ráeszméltem, hogy én is része leszek a társaságnak. Az üres helyeken *én magam vagyok*: egyszer turbánban, bő gatyában színészkedek mint a népmesében a török császár. Máskor meg éppen tanárnak álcázva, szemüvegesen, villám alakú

sebbel a homlokomon. Amott csapzottan, izzadtan, hosszú hajjal játszom elektromos gitáron a *Cowboys from hell*-t. Ott terhes nő vagyok, itt komolyan hallgató pszichológus. Amott vak dió, itt ájult öregember, aztán néma próféta.

„*Csak én bírok versemnek hőse lenni*”. Csak én bírok... csak én. Már nem egyedül voltam magányban, mert ezek az árnyak itt maradnak majd lehulló hajszálaim mellett és énekelnek majd rólam. Így már jobb volt kissé, már azt sem bántam, hogy ha majd megtartom az utolsó órát II. Józsefről, láthatatlanul távozom. Mit érne összetöppedt aszparáguszként örökre maradni? Hinni kell, hogy körlap a lélek, és hatszög a csontváz.

Most ennyi is elég kellene, hogy legyen.

Adj, Isten, meleget!

A négyzet reményteljessége

Már reggel nyolc óra is elmúlt, amikor a Csépe-lányok leszálltak a buszról. A füstszürke Ikarusz a falu határában állt meg: rajtuk kívül csak három ember hagyta el a tragacsot.

A nővérek közül először az idősebbik, Margit nevű lépett le a zsiros talajra, Bori csak utána szállt le. Nem szóltak azok egymáshoz egyetlen szót sem egész úton idefelé. A fiatalabb Csépe-lány kissé betegesnek tűnt: az elnyűtt, őszes-barnás haja csak zárójelbe tette a sápatag, vérszegény arcoskát, amelynek kettőspontja, a halovány savószínű, dupla lélekablak sem kölcsönzött neki szépséget. Mellette Margit pirosposzgasabbnak, élettél telibbnek látszott hosszú, sötét hajával.

- A kutyafáját, de hideg van! – rikkantotta Margit.

Aztán felnyögött, annyira jól esett neki kinyújtóztatnia a tagjait. De testvére arca meg sem rezzent sem a zajtól, sem a hidegtől. Csak megigazította vállain a *hátji* pántjait. Máshol járt az ő esze most, a messzeségben, túl a horizonton: talán ott, ahol a *bisóka* gyötrelem megtermett.

A falucska a Gemellő-hegy lábainál terült el: távolban látszódott a homokbánya bézse és a benne mozgó, körömpiszokszínű embermazzsolák. Maszatos, mikszáthi idő volt, mintha a természet együtt érzett volna velük... Kissé közelebb hozzájuk, a falu határában – már a busz megállóból is látni lehetett – a Tudós gunyhója feküdt, néhány percnyire az országúttól. Az asszony háza körül csak a nagy üresség uralkodott. A füves földtábla szélein néhány magának való, csenevész cserje téblábolt, amelyek nagy merészen még a közvetlenül mellettük elterülő betonútba is beleharaptak. Az autót bizonyára sértődöttségében nem haladt erre tovább: a keményhamu-csík a közeli városba torkollott, és jó messzire elkerülte a Tudóst. A két testvért alaposan kitanították az otthoniak a járásról: csak *végig* a hosszú, csámcsogó földúton, amely néhanap mocsárnak látszik. – Aztán vigyázzatok a kutyákkal is! – mondta az öreganyjuk. – A Tudós háza körül egész nap ott *respednek*. Tudták ők azt, nem voltak már gyerekek. Margit még nem töltötte be a harmincat, Bori néhány hónapja tapossa a húszat. Nem esett nehezükre átverekedni magukat az út mellett álló korláton.

A csendet egyikük sem törte meg: szinte kellemetlen volt, ahogyan útitársként melléjük szegődött az oda úton. Margitnak úgy tűnt, hogy nincsen élő ember, aki hűgába láthatna, a hallgatás őt már alaposan megölelgette. Eddig is olyan hallgatagon, annyira beletörődően viselte a sorsát – nem tudhatja, csak a Jóisten, mi járhat a fejében! Azóta sem szomorított senkit sem a saját nyomorúságával. Nem járt az el a barátnőihez sem. Egyetlen szórakozása az volt, hogy munka után apjuk mellé leült a sámlira, és együtt hallgatták a Kossuth Rádiót. Szemében látszódott, legszívesebben... De persze maradt. *Péter* volt ez a lány. Egy kőszikla, amelyből ellenkezése ellenére minden nap egy-egy apró miszliket pattintott le.

Akármennyi ereje is volt eddig, a szülés utáni hónapokban hússzínű, egészséges arca elsápadt, vitalitása elhagyta. Teste elfogyni látszott, s bár nem panaszkodott, akik vele éltek, tudták: bele fog betegedni a fájdalomba. Egyszer csendesen azt mondta, hogy szeme előtt állandóan *hangyák mászkálnak*. Mindig

vacogott. A férje állította, hogy fogai még álmában is össze-összekoccantak esténként. – Ki tudja, – tűnődött Margit – hogy mikor változna meg volna meg a dolog, de a dédi nem akarta kivárni. Ő is ismerte a gyászt. Négy fiát temette el a Nagy Háborúban. Tudta, mit kell ilyenkor tenni...

De a Tudós nem tudott róluk, nem szólt neki senki sem.

A Csépe-lányok óvatosan lépkedtek, szinte sündörögtek a földúton. A távolban már látni lehetett a kalyibát: az út egyenesen haladt, semmi sem takarta el előlük a céljukat. A távolban egy pár közeledett ellentétes irányból. Margit megesküdtött volna rá, hogy ők is a Tudóstól jöttek. A két asszony – ahogyan látni lehetett – hevesen hadonászott. Kipirult arcuk valami izgalmat sejtetett. Láthatólag nem vettek tudomást sem róluk, sem a kunyhó ajtajában álló, fekete kötényes asszonyról, aki hosszú percekig állt a kapujában és figyelte az elmenőket. Ruhájuk alapján jómódúaknak tűntek. Dühük miatt gyorsabban lépkedtek, így néhány pillanattal később el is sétáltak a Csépe-lányok mellett.

- Ezér' lejönni ide! Ez semmit sem tud... ez! A busz meg másfél óra. – rázta a fejét Dühöske.

A mellettük lépdelő, hevesen szuszogó nő szemmel láthatólag a lánya volt, hatalmas hasa miatt Margit mindenórásnak látta. A távolban álló alak ekkor jól láthatóan biccentett, majd – őrhelyét elhagyva – sarkon fordult és bement a kunyhóba.

Margit elbizonytalanodott.

Lehet, hogy a Tudós csak egy csaló? Mit fog mondani nekik? Lehet, hogy csak elpazarolják a tojást és a pálinkát, amit neki hoztak fizetségül? Az idősebb nővér arca egyre redősebb lett a gondterheltségtől. Húga azonban láthatólag nem foglalkozott az idegenekkel, határozottan, mindig ugyanolyan léptekkel falta a távolságot addig, amíg egy követ nem rúgott odébb mérgesen, akkor szuszogni kezdett.

A gunyhót hamar elérték, de az asszony nem került elő azonnal. Lapos, beszakadt tetejű nádkalyiba volt az a zsebkendőnyi lakás; szegények lakták, akárhogyan is nevezzék őket. Se állatok, se kert nem volt az építmény környékén, sőt, még másik ház sem, ezt Margit nagyon furcsának találta.

A szomszéd jó két kőhajításnyira volt: az emberek félték a Tudóstól. Beszélték, hogy kiszámíthatatlan volt: míg egyik asszonynak hangyafészkét tört össze, hogy megeredjen a teje, egy másik gyerekére hangosan hammantott: „ne nézzél rám, mert falhoz váglak!” De a pletykák szerint igazán nagyhatalmú asszony volt: képes volt mindenre a kelések felvágásától az angyalcsinálásig.

– Jó napot! – kiáltozta lankadatlanul, hátha rájuk talál a Tudós. Bemenni nem mertek, így inkább körbejárták a tákolmányt, hátha meglátják a javasasszonyt, de csak derékig érő piszkosságot találtak. Visszamentek az ajtóhoz, várni. A Tudós azonban már észrevette őket: kapkodva elhúzta a majszos-szurtos firhangot és kinézett a pókhálósra repedt ablakán.

Meg sem lepődött a látogatókon.

- Győjjenek be, no! – invitálta szívélyesen a Csépe-lányokat a lakhelyére.

Margitba valami kellemetlen érzés költözött, ahogyan meglátta a környéket, de nem ellenkezett. Bori lépett be először. A szoba egy régi parasztház látszatát keltette, néhány dolog azonban nem illett az összképbe: a hímzett falvédő és tulipános láda mellett furcsán mutatott a vert csipketerítő és a halkán duruzsoló zsebrádió.

A belső teret egyszerű, jórészt dísztelen bútorok fedték, kissé túlszűfolva. Csak az igazán szegények halmoznak fel ennyi mindent ilyen kis helyen. Margit elcsodálkozott, ahogyan belegondolt: hogyan fér el három keveret ebben az aprócska házban? Mindegyik fekvőalkalmatosság a fal mellé volt tolva: kettőn alaposan megigazgatott, súlyos-emeletes ágynemű volt, de a harmadik ágyon, a *dunyha és a paplany* alatt valaki szuszogott, nem lehetett tudni ki az, mert csak egy aprócska *veres fejbűb* látszódott.

Édeskés, nehéz dohányszag fogadta őket, ahogyan beléptek: a bűdösség egy hokedlin pihenő meggyfapipából származott, pontosabban a belőle kivert pipamocskóból, amely mellette bűzölgött. Az asszony éppen főzött: a *masinán* gőzölgött a hatalmas zománcofazék, a Tudós pedig éppen hagymát szelt. A széjjelvagdalt hagymadarabkák a tompazöldre festett, tömör asztalon táncoltak a keze alatt, de néhány hagymakatonáé inkább elszökött társaitól és a padló szürkepettyes kövén próbált új szállásra találni, ezeket büntetésül az eddig elbújó macska baltázta mancsaival.

Miután végzett feladatával, a Tudós lekapcsolta az alig hallható, pöttömnyi rádiót és az idegenek felé fordult. Margit gyomra összeszorult, ahogyan a nő a szemébe nézett: úgy érezte, hogy bátorsága kipárolgott, egy szót sem tud szólni.

- Tudom, hogy miért jöttek, valakit biztosan *lát*ni akarnak. – ám mielőtt a látogatók végképpen elámulhattak volna a tudásán, hozzátette – Mind azért' jönnek. Üljenek le, igyanak egy begre vizet, aztán elmondom, hogy mit lehet tenni *a dologgal*. – kínálta nekik az asztal alatt fekvő, fehérzománcozott vödör tartalmát. Margit megköszönte a meghívást és levett a mellette fekvő sublót polcáról egy aprócska csanakot és megmerítette a vödörben. Igazán friss, szinte édes víz volt benne: rég esett ilyen jól neki valami. Bori azonban csak visszaneézett a Tudósra és megrázta a fejét.

Az eddig mozdulatlanul pihegő, *veres fejbűb* gazdája egyszerre csak rúgott egyet a lábaival és fájdalmasan nyöszörgött egy kicsit. A Tudós hűmmögve állapította meg:

- Már nincsenek messze. Addig adja ide, amit hoztak. – fordult Bori felé.

A Tudós kortalannak látszott. Erőteljes, ellentmondást nem tűrő alakja inkább egy főangyalra hasonlított, jelenléte épséget és bizakodást árasztott magából. Feltétlen erő ölelte ezt az egyébként satnya emberi lényt.

Míg Bori kipakolta a hozott holmikat, a pálinkát és a tojást, a Tudós rákezdet:

- Jóasszony, ha én a maga szemébe nézek: két kicsi, fehér alakot látok. Az egyik kissé haloványabb, amaz elevenebb. Azt mondják, maga nem is beszél róluk. Két fiúcska, igaz-e?

Bori felocsúdott, majd egy pillanat alatt kicsordult a könnye. Margit most végre emberinek látta hűgát, mintha újra megismerte volna. Látszott, ahogyan Bori igyekezett erőt venni magán és nem sírni: ha már eddig kibírta könnyek nélkül – gondolta. A fiatalabbik Csépe-lány azonban nem a meghatódottságtól, hanem a harag miatt küszködött.

A távolból hallani lehetett, ahogyan delet harangoztak.

A kérdések kérlelhetetlenül hangzottak a fiatalabbik nővér fejében, ahogyan a Tudósra nézett. Mit tud ez egyáltalán a nyilallásról, amikor *a másikat* látja, vagy arról az émelegéről, ami akkor fogja el, amikor azon gondolkozik naphosszat, hogy lehet,

hogy nincs már égi jussa. Mit tud a csömörről? Magába zárva egyedülként, lassan már mosdáskor se akar a saját bőréhez érni. Mit képzelhet róla ez az idegen? Miért gondolja azt róla, hogy ismeri?

Alig bírta megállni, de végül csuklott egyet, és gyorsan megtörölte a szemét a ruhája szélébe. Nagyon nehéz volt ideterelni a gondolatait, csak sokára sikerült annyira összeszednie magát, hogy válaszolni tudjon:

- Igen. Az egyik az őszön halt meg, a másik egy évvel előtte. Nem adtunk nevet nekik, nem hozzánk tartoztak. Azt mondják, biztosan megátkoztak. – recsegte. De ezután a torkában egyszerre csak elszáradt a szó, mintha soha nem is nőtt volna benne eddig.

A Tudós fellelegzett, a távolba meredt néhány minutumig, majd beszélni kezdett, mintha nem is hallotta volna, amit Bori mondott.

- Tudják, a szó nagyon érdekes jószág. Néha csak úgy símul az emberhez, néha meg egészen megbokrosodik. De egyet nem szabad vele, póznához kötni, ahogyan azok tették, akik mellett eljöttek az úton. Ezek már azelőtt tervet forraltak, mielőtt ideette volna őket a fene. Azt beszéltek, majd megvizsgálják, majd ellenőriznek engem. Mondtam is nekik: „én semmit se tudok, menjenek haza.”

Most a télen is egy asszony halt itt meg a faluba'. Nem tudta senkise, hogy neki volt egy gyereke, de azt még egészen kiskorába elveszejtette, mákteát adott neki. No, végre megbetegedett az az asszony, a férje meg mondja nekem, nézzem meg, hátha megátkozták. Amikor elmentem hozzá, hát látom, hogy a gyerek meg ott ül rajta. Az asszony meg: „Segítsen néném, aligságosan kapok levegőt, érzem megátkoztak, hamaros' meghalok, ha nem segít.” Elmondom neki, hogy hol látom a fiát. De az asszony meg még pisszenget: e' ne mondjam, az ura nem tudja. Mondom, akkor nem tudok mit... Hát végül ment a gyerek után, hét napra rá.

Bori nem tudott ráfigyelni: keserű, égető érzés költözött belé, és húzta lefelé a bensőjét: a fájdalom, amit eddig hordozott magával, egyszerre csak duplájára dagadt. A *bisóka* gyötrelém alaposan felhizlalta. Kitért belőle a sírás, már nem tudta türtőztetni: Margit vigasztalni próbálta, és egy tépázott rongyot nyújtott felé. De Bori engesztelhetetlenül zokogni kezdett, orrából és szeméből gáttalanul ömlött a sós szomorúság. Átkozta magát: inkább ő halt volna meg, *ahogy illik!* De ő biztosan meg van átkozva! Hiszen miért szült *két halottat az elevenek közé*, ha szeretné az Isten!

A veres fejbúbú gyerek felébredt, de nem szólt hozzá az anyja.

- Jóasszony, én megmondom magának: négy liliomszál van a feje fölött. Ebből a négy virágszálból kettő el van hervadva. De kettő még virágzik és ragyog. Magának hosszú és boldog élete lehet még, de... eszébe ne jusson a kútba ölni magát! Azt nem bocsátanak meg a fiai.

Margit egyszerre eltátotta a száját a csodálkozástól, majd egy pillanattal később feleszmélt: a macska belekapott a lábába. A ház a Tudós beszéde után felbolydult: nem elég, hogy a tűzhelyen főlő étel is sercegve cseppent rá a tűzhely vaslapjára, ennek tetejébe még a vereshajú gyerek is sikoltott egyet. Éles gyerekhangja megrémítette a Csépe-lányokat.

– Az istenit! – káromkodott magában a megrémült Margit.

Ahogy ránéztek a fiúcska mézsfehérre sápadt arcára, tudták, valami történni fog a kunyhóban. A Tudós azonban nem ijedt meg: csak a gyermek felé fordította arcát és mosolyogva biztatta: menjen és mosakodjon meg a kútnál. A gyerek

láthatóan rosszkedvű volt, de engedelmeskedett. A Csépe-lányok nem tudták mire vélni a dolgot, mire az asszony feléjük fordult:

- Bélus is lát, már egészen kis korától kezdve. Az apja nem tud erről, de én már csecsemőkorában észrevettem rajta.

A bogaras asszonyt egyikük sem kérdőjelezte meg. Akkor sem, amikor újabb széket húzott melléjük. Azt mondta, lát valakit, de egyikük se hallotta, hogy valaki kopogtatna az ajtón: a teljes csendet csak az égő fadarabok pattogása vagdalta széjjel. A Tudós teljesen kizárta őket a „beszélgetésből”: néha hibbantán felnevetett, és állandóan bólogatott, mintha utasítgatnák. A két nővér beszéd nélkül is tudta, mi jár a másik fejében.

Hosszú percek teltek el teljes csöndben: a konyhá előtt egy kóbor kutya próbált meg valamit kikaparni a tengernyi kosz közül. Bár kitartóan próbálkozott, de csak egy földbe süppedt, lyukas fazék karimáját tudta kiásni, aztán megunta a munkát, és rávizelt. Nem sokkal később a Bélus is félve kukucskált be a konyhá ablakán, a Csépe-lányok világosan látták, ahogyan szeme bogara gombostűfejnyire ment össze a benti látványtól. A hatévesforma gyerek riadtan futott vissza, vissza a hideg vízhez.

A Tudós egyszer aztán felemelte a széket, és visszatette a helyére. Viselkedése normálisnak tűnt, szeméből is eltűnt az a dísztelen, túlvilági sötétség. Az asszony láthatólag teljesen belefáradt a beszédbe, kézfeje erőteljesen remegni kezdett, a lányok megesküdtek volna rá, hogy a haja is őszesebbnek látszott. Leültették. Az eddig magabiztos Tudós egyszerre összeaszott mamókává vált, sőt, – ha Margit és Bori nem fogja meg azonnal a hóna alját – minden bizonnyal össze is esett volna. Egy fertályóra kellett, mire arcába visszatért az élet és cserepes ajaka szavakat formázott.

- Láttam... őket.

Margit és Bori a hitetlenek mosolyával helyeseltek.

- Egy fiatalasszonnyal voltak, nem valami magyar neve volt. Ő azt mondja, maga kérte rá, hogy vigyázzon a gyerekekre.

Bori egyszeriben megtántorodott, ahogyan szeme elé másztak megint a sárga hangyák. Az állandó fejfájás most lüktetni kezdett. Ajkai pillanatok alatt elfehéredtek, ahogyan beszélt:

- Anyám volt az, csak tőle kértem segítséget. – vallotta be töredelmesen.

Nem tudott már figyelni. Érezte, hogy szédül; érezte, ahogyan mellkasára újabb kövek gördülnek az eddigiek fölé.

Margit is levegőért küzdött.

- És mit mondott? – próbált fesztelennek tűnni, de halántéka idegesen hullámozott.

- Csak integetett. A karjában fogta őket és mindannyian supellátban voltak.

Ideges csend, villanó tekintetek.

- Azért késtek, mert minden útba eső templomba be kellett térniük idefelé imádkozni.

Villanó hangok és ideges tekintetek. Aztán a Tudós hangja enyhébbé vált:

- Hadd segítsek magán, jóasszony! – simogatta meg Bori fejét.

Szinte győzködve beszélt. Nem lehetett nem sajnálni a Tudóst, ahogyan varázsa, hatalma szépen-lassan elenyészett. Nem tűnt már főangyalnak, de még embernek se. Csak egy szellem volt már, amely kétágúnak látszott. Halottabbnak tűnt, mint Bori saját angyalkái.

– Élnie kell tovább, ne hagyja magát! – hangzottak a tömpe hangok egymás után. – Értse meg, gyászoljék tisztességgel, de ne sirassa vissza a halottakat. Jó nekik, ahol vannak.

Bori megnyugodott a bizonyosság miatt: hát tényleg semmit sem... Elmondhatná neki, hátha mégis... de hogyan értené meg, hogy *az ilyen szomorúság* a csontok belsejében tanyázik, és nem lehet elfelejteni sohasem. Hogy csakis magától szívódik fel egyszer, hirtelen – akár a pók mérge. Nem lehet ketrebben tartani, összeírni, rávarázsolni – mindig megy a maga útján. Akár egy gyermek.

A fiatalabb Csépe-lány most mintha egy pillanatra egy aprócskát mosolygott volna. Aztán halkán beszélt, szinte hörögve. Egy új nyelven mindig nehéz megszólalni előszörre.

- Egyre tisztul az idő, jövő héten talán már újra kisüt. Ha erős lesz a napocska és melegebb az ájer, talán könnyebben kisarjadnak majd a liliumok is, nem gondolja? Mert eljön az Isten melege nemsokára, már húsomban érzem.

Ahogy szedelődzködtek, Bélus, a vereshajú gyerek odaszaladt a Csépe-lányokhoz és vékony cérnahangján szavalni kezdett:

*Adj, Isten, meleget,
Fünek-fának levelet!
Nyisd ki, Isten, kikapudat,
Ereszd be a meleget,
Zárd ki a hideget!*

A kegyelemkettes

A trapéz ingatag egyensúlya

Kezem feketéje bársonyosan rángatja az írószerszámot a kis asztali lámpa fényében. A fájdalom már szinte erotikussá válik, annyira szorítom a reklámtollat. Az mondjuk ingyen volt: bölcsészként állásajánlatot nem, csak egy marék „repi” cuccot kaptam az állásbörzéről. Na jó, nem kértem, hanem „önként” jöttek velem.

Szóval, azt mondja: négyszáztíz forint. A hónapra maradt még ezernyolcszáz. Leírom az elcsórt füzetek egyikébe, a holdnaptár alá. Hogy is volt? Kétszázharmincért tollat vettem, a többit elköltöttem nyomtatásra. A fenébe, hogy írásokat csak kinyomtatva fogadnak! Még ilyen hülye címet egy pályázatnak: „*Egy homokzsák üldöz, de én gyorsabb vagyok*”. De komolyan, milyen író zsúrizhat egy ilyen valamiben? Mondjuk egy meztelen csiga, két kánya, meg egy róka. Azok dolgoznak gombokért.

Harmadika van, szóval még egy hét. Miért is gondolkodok ilyesmin, amikor éppen egy cikken kellene dolgoznom? Szóval jó lenne egy épkézláb mondatot összeállítani: nem megy olyan könnyedén, mint ahogyan vártam. Talán az éjszaka, vagy az álmatlanság szívta szárazra az alkotókedvem? Nem hinném. Ez az írás azonban nem várhat. „A szükségről valami kétflekkest holnapra, de lehetőleg a korosztályodnak, a fiataloknak.” A lap legutáltabb mondata ez: egy oldalhasábnyi kínlódás és körömrágat a bére annak a szerencsétlen külsősnek, akinek a nyakába varrják a „kegyelemkettet”. A háromnegyed oldalt világmegváltással feltölteni nehezebb, mint oknyomozni. De hát ez a glossza a pénteki lapszám állandó része, dacára annak, hogy az anyókák az impresszum után legelőször ezt a papírt gyömöszkölik be a mopszlijaik alá.

Nem is csoda, hogy idegesen nyomom el az utolsó, már csontig égett cigarettám csökevényét, és a hamutartóval együtt odébb taszítom a noteszt és a tollat is. Rögvest ezután megiszom az íróasztali disznóól kólamaradványait, és magam elé húzom a billentyűzetet.

Írni kezdenék.

De az a néhány semmitmondó kifejezés, amit legépelek, csak üresen kong a halántékom mögött, nem indít el egy gondolatot sem. Nagy lélegzettel nyugtázom a sikertelenségem. Kinézek az ablakon, és a város fényeit fürkészem. Ujjaim nyugodtan fekszenek a valamikori gépírásstanárom által megkövetelt billentyűkön – idegőrlő felfogom, hogy az izmok és inak másodpercekkal ezelőtti tánca semmivé lett. A kezeim ellenem fordultak. Hiába, a nagy próféták sem tudtak ehettéssel prédikálni. De én azért megpróbálok valamit.

Hogyan is lehetne valamit írni erről a baromságról? Nézzük csak a dolog jó oldalát? Elégedetten simogatom meg az állsörtéimet. Ezért az ötletért már megérte elvégezni az egyetemet, kreatív írást tanulni angol tankönyvekből. Ha így gondolkodott volna valaki, akkor már papíron lenne, hogy a legfontosabb előny, amit csak nincstelenül tapasztalhat meg az ember: a békesség. Nincs is ettől nagyobb kincs! Igaz, fajtáját tekintve az így kapott csendesség nem optimális: „a mindent megtettem”-béke helyett „az úgyis mindig”-béke lepi el az ilyen embert. De mit számít ez ilyenkor!

A test alig dolgozik, az idegpályák lovasai: a vágyak és az álmok elvándorolnak

a tudatalattiba és szépen betakaróznak azzal a tizedkilónyi olcsó párizsival a gyomorban – várják a tavaszt, amely sohasem jön el. Ilyenkor nem kell költeni újságra, könyvekre – amúgy sem lenne türelmünk felfogni a kacifántos fordulatokat. A tévében sem érdekel, ahogyan öltönyös férfiak lábujjhegyen osonó szavakat csennek a riporter mikrofonjába. Az „EU konform” és az „alapkamat”, a „privatizáció” elveszti különállását és együvé lesz.

Aztán eltűnődök.

Most kéne valamit írni a fiataloknak is. Huszonévesen tehetségünk faragatlan köveit árulnánk ki (ha kellene valakinek), aztán, ha sikerül, csodálkozunk, ha nem marad semmink. Pimasz egy nemzedék a miénk. Egyre hangosabb. Szentelen. Sőt, még hangunk sincs – csak valami bugyborékoló nyelvünk, amelyet egyetlen szabály sem taglóz. Nem tudunk mi már semmit: a Történelem hátizsákjában nekünk nem maradt már egyetlen alkalom sem a lázadásra, sem a hősködéésre. Kaptunk helyette nyelvvizsgákat, túlképzést, hamburgert, lakáshitelt, meg a légszákat. Csoda, ha csalódottak vagyunk? Hiszen *légneművé* váltunk, akár a fantom telefonrezgések a zsebünkben!

Azt hittük, amikor csipás szemmel bámultuk a *Balu kapitányt*, meg a *Dragon Ball*-t, hogy minden rendben lesz. De akkor már a Sors ujja barréba fogott bennünket. Kedves fiatalok! Gondoltatok volna akkor a jövőre, amikor pornót néztetek a múzeum buherált gépein. Vagy akkor, amikor az összetört ablakáért aggódó öregasszonynak gyógyszerek eltorzított nevein mutatkoztatok be! „*Csókolom, Dipankrin Alajos vagyok! Tessék csak nyugodtan felírni.*”

Felbőszült soraim egymás után falták fel a még üres helyet a képernyőn. Egyre nehezebben bírtam az írásjelekkel: ők már el akarták hagyni az éppen megalkotott irományt, de én még ide voltam bilincselve. Meglepődök, ahogyan a monitor szélén tükröződő arcomba tekintek: azon a borostás valamin *elégedettség* tükröződik! Hiszen leírtam valamit, amitől kienged a gombóc a torkomban. Talán a „kegyelemkettes” mégis eléri a célját és valaki levizsgázik általa?

De aztán testem hirtelen ívbe feszül: a düh és a hétköznapi élet halántékra mért nyomása egyszerre rángat vissza. Nem engednek elmenni az asztalom mellől: még maradnom kell. Azokra gondolok, akik a fogorvosi rendelőkben bújják ezt az újságot. Szerintem mindig is ők voltak az én igazi közönségem. Ők, akik egyébként is mindent kiolvasnak, nyakló nélkül. Kellene a pénz.

Szóval folytatom. Mi vagyunk azok, akik kéttucatnyi évünk ellenére talán a legtöbbet használtuk az iskolai matematikát. Mindennek súlyos, húsbamaró értéke van számunkra. Mi, mindenért saját nyakunkból szaggatott évekkal fizetünk jószerivel fel sem fogva, mennyink is van. Számptalan rossz üzletet megkötöttünk már, és csak jószagúan ülünk a metrón, de ez a tisztaság is csak álca: az általunk leborotvált valóság mégsem az „elégtől” búzlik. Már nincs kedvünk rendet rakni se: sem magunkban, sem az irodánkban, sem a számítógépünkben – sehol.

Szerintem valami ilyesmi lehet az igazi szükség. Nem olyan egyszerű megszabadulni tőle! Gyermekkorunkban kapattak rá bennünket erre az érzésre, aztán ez a fanyarkás fehérség véglegesen ránk tehenkedett. Most pedig a gyomrunkon át vezet bennünket, neki egyenesen az élet aknamezejének. „Járkálj csak...”

Igen. Szóval a történet gerince, mondhatni filozófiája megvan. Ezt kellene valahogyan a margók ketreceibe zárni. Aztán már csak egy dolgom akad: valami „méltó” befejezést keresni. Maga az elképzelés is egészen bugyuta ötlet, de hát a

„kegyelemkettes” már csak ilyen. Legyen valami ilyesmi? „Milyen kegyetlenek az emberek magukhoz is! Hát még a többiekhez! Eltapossák a körülöttük levőket.” Ez egészen papírizú lezárás lenne, valami borzasztó és sekélyes kádencia. De a nincstelenségről nem lehet bölcsét mondani. Ennyi erővel legépelhetném az előttem fekvő papírról utolsó mondatként: *„Egy homokzsák üldöz, de én gyorsabb vagyok.”*

Igen, ez jó lehet. Egy olyan homokzsák üldöz bennünket, amelyiknek még lába sincsen. Sőt, gondolatai, keze se, mégis leállítja agyunk kerekeit. Mit írjak én erről a gondkupaőről? Vigyázz, nehogy masnit köss rá? Vagy írjam körül, hogy ismerhetik meg? De hiszen mindenki látta már. Komolyan tanácstalan vagyok a lezárással kapcsolatban.

Elvégre nem vagyok hős vagy irgalmas szamaritánus.

Most is csupán azért dűnnyögök magamban, mert zavarban vagyok. Mondanom kell valamit, de nem tudom, hogy mit. Az igazi varázsigét, amit ki szeretnék mondani, nem találom meg. Sohasem jön a nyelvemre.

Félrefordulok a klaviatúrától. A felelősség terhe elviselhetetlen. Az ég kék. Az írás nehéz. Szóval félrefordulok, mert ma, ez most nekem nem megy. Inkább kitörlöm a „kegyelemkettes” eddig megírt sorait. Majd összehozok valamit még holnapig – valami könnyebbről, aztán megírom a főszerkesztőnek.

A honorárium csak tizedikén jön. Addig még van egy hét. Ezernyolcszáz forint van még addig, ebből kell négyszáz kenyérre és még hatszáz egy csomag olcsó kávédarálmányra. Az még nyolcszáz. Abból, ha félreteszek...

De szeretnék én is... de jó lenne élni is valahogy! De majd máskor, egy másik életben, ahol könnyebben fizetik meg a betűket és az általános igazságok is több egyéniséggel bírnak.

Majd akkor és ott abszolválom a „kegyelemkettet”.

Itt és most inkább hátradőlök és szusszanok egy sort.

Mesélj nekünk, Krónikás!

A rombusz görbülete

A férfi már azelőtt megszűnt létezni, mielőtt a fehér-fekete pettyes Salgó tűzhely forró búbájába begyúrta a száznegyvezres telefonszámlát. Igaz, előtte még komótosan kipiszkálta a papír sarkával gyászkeretes körmeit; a Krónikás csak ennyire taksálta a fecnit.

Túlzás lenne azt állítani, hogy hosszasan hányta-vetette magában, mit is tegyen a papírral. Egyszerűen csak felkiáltott: „A nádvágó Istók tegye bele abba is, aki...” Itt aztán lábai megrogytak és leült; csak most érezte *igazán* a tények súlygolyóit. Gondolatait rögvest négybe vágta. Idegrendszerének legapróbb atomjai abban a minutumban észrevették: nincs más lehetőség, nincs apelláta. Egyszerűen csak meg kell tenni. Maradni már nincs miért... nincs *kiért*. Talán magáért? De hiszen az ember után – bármit tesz – végül úgyszólván csak egy csomó kilyuggatott, kettényisztatolt okmányhalmaz marad, amelyen egy furabajuszú, hebegő, herehangú kandúr olvassa fel a menyasszonykikérő verset – rosszul hangsúlyozva a bamba sorokat. „Az ér jön... a zérjön tünkma ide,/ Sásán Dorka me' Gizike...” De ezt persze nem érti senki, nem látja senki. Hol van már bárkinek is videója?

Szóval döntött. Így aztán megnyugvással törölte szutykos alkarját a valamikor még tyúksárgára köpködött konyhaszekrény hasmenésszín oldalába.

– Ötvenöt év! – motyogta, miközben jófajta ecetes slájmot krekácsolt fel garatján – végül is nem rossz.

Akkor talán – valószínűleg életében először - elégedettség futhatott át a kávészaftos póló, meg a luftballonkék kabátszakadás alatt. – Az istenit, hát ennyi évet csent el a maga számára a Mindenségből! – büszkélkedett, miközben gyászát viharfelhőszín ruhazsebkezdőjébe gyűrögette.

Aztán nekiindult.

Mit tudott a Krónikás a jövőjéről? Talán életének egyetlen sikere volt fentebbi megállapítása az örök életről. Mert milyen szerencsétlen az, aki után még egy sóhajts sem enged senki. Mert bizony így volt, még tettének egyetlen szemtanúja: a távolból figyelő, kockára miszlikelt tari Fehérkő-bánya sem sajnálta meg a Toprongyost. Pedig ha valaki, hát a Sziklaterasz-arcú megtehetette volna. Ha ember lett volna ez a sebzettképű kőbánya, talán így okoskodott volna: „Biztosan jobb így a Krónikásnak, mint gombokért eljátszani a falubohócot.”

Mert viccelni azt nagyon tudott, sőt igazából meg sem kellett szólalnia, hogy nevensenek rajta. Elég hozzá annyi, hogy egy *keresztzemes* asszonnyal élt együtt, akit mindenki csak Csillagszeműnek hívott. Mondják, hogy egyszer a nőnek annyira összeakadt a szeme a krimóban, hogy végül tökéletes látásúra itta magát. A többiek meg képesek voltak felkelteni a háziorvost éjnek idején, hogy hozza el a skálát meg a táskáját a rendelőből. Az orvos megtette: hivatalosan is megállapította, hogy Csillagszemű tajtrészezen tényleg jobban lát, még a szemei sem lúdtalpasak. A férfi meg ezen annyira belelkesült, hogy egy egész korszót akart teleköpködni a nyálával, de amikor elfordult, akkor a többiek mindig kiöntötték szájverítékét. Hajnali kettő körül aztán megunt a kiült „napozni” a kövezetre. Azon az estén ketten vizelték tele a

kabátzsebeit. Ugyanaz a rettenetkék, firnájszos gumimaci-szabású izé volt rajta akkor is.

Vajon gondolta-e volna akkor, hogy majd *teljes titokban* és hogy majd *a köz, mint a nagy embereket...* Saját halott, meg miafranc. Meg hogy majd cimborája, Tibi bácsi fizeti ki majd Csillagszemű buszjegyét, aki Pásztóról egy szintén rémületszín, csíkos szövetszatyorban *hozza haza*. A Krónikás – úgy látszik – a végsőkéig ragaszkodott a kedvenc színeihez. Talán még nevetett is volna rajta, ahogyan a pap magában elmondja a *liberát*, a katolikus halotti imát, majd lefröcsköli a Krónikást, mint a vadóc kisgyerekek a kövér fagyaltost a strandon. Legalább fröccs lenne abban a bádoghengerben – morgolódt volna akkor öntudatlanul.

Kora este ment neki az éjszakának ez az ágrólszakadt gallyember, este fél tíz körül. Az utolsó *személy* volt a hóhéra. Ha igaz, türelmesen várt az önszabta sorsára: vagy a diófa mellett üldögélt, vagy a gyomos-sáros árokpartra vette le almabarna kabátját: ezt már soha nem tudhatjuk meg. Az öcsém még az utca elején beszélt vele: azt mondta később, akkor nem volt részeg, meg hogy „szomorúszemű” volt. Így mondta az öcsém. Állandó jelzővel. Ahogyan maga Homérosz mondta volna.

Mert végül is *hókaru Nauszikaá* és *sokattúrt Odüsszeusz* mellett talán majd kiharcol magának némi pátoszt valahol: elvégre kötve hiszem, hogy a galamb- vagy denevérszárnyú kisangyalkák telepísnék a zsebeit, míg ő alkoholmámorban fetreng. Ironikus, hogy meg kellett halnia, hogy emberként bánjanak vele. A fenébe, elvégre *szomorúszemű* krónikása volt átfordult világunknak, az öcsém is elmondta! Azt már mindenki döntse el magában, hogy mennyire abszurd és helyénvaló az a tény, hogy meg kellett válnia a testétől ahhoz, hogy addigi életében legeslegelőször emelkedettséggel emlegethessék föl.

Boldogvég. Újkezdet. Egyéb közhelyek.

Édes istenem, mennyire haragudtak rá a helyiek! Kevés embernek sikerült ennyire megutáltatnia magát az emberekkel ilyen egyöntetűen. Talán csak annak a sznob polgármesternek. Azt meg mindenkivel úgy beszélt, hogy csak! Kiáltották utána, hogy olyan kékvérű, hogy biztosan naposcsibékkal törli ki. Meg is verték a cigányok alaposan.

De az a szerencsétlen Krónikás! Ennek az egyetlen bűne az volt, hogy miután Isten aláhúzta életének számláját, még vagy tíz percig túlkölt a vonat utána. Margit néni azóta is emlegeti: hogy „*aligságosan* tudott visszaaludni utána”. Meg aztán ott van a helyi rendőr esete. Őt az ágyból rángatták ki, hajnalig nem ért haza a helyszínelés miatt. Aztán, ha már ébren volt, utána emberesen el is tángálta az asszonyt: még a kávészemes fémhengert is hozzávágta, mert amaz nem főzött neki kávé. A nő meg bosszúból jól teleszórt borssal meg köménnyel, a rendőr meg egész másnap csuklott, mint egy megijesztett majom.

Hát igen, az asszonyok már csak ilyenek. Aki csak látta, váltig állítja: Csillagszemű rezzenéstelen arccal figyelte azt a három méteres sávot, amelyet még aznap este szórtak le oltott mésszel a vasút emberei. Talán megsejtette, hogy a munkások tudtukon kívül építettek valamit a meghalt élettársának? Biztosan valami olyasmit, amelyet ő nem engedhetett volna meg garasaiból: talán ezért nyugodott meg. Vagy már a mélyszegénység jóval előtte kigyomláta agyának barázdáit? Nem tudom. Csak azt éreztem, hogy ott, az a hely, a világmindenség aprócska, ocsmány zsebkendője volt a megfordult világ krónikásának *emlékműve*.

Nem kellett oda szavak vagy hangok. Az üzenet egyértelmű volt: a viharfelhőszínű, senkinek sem kellő ruhazsebkendő; a mész fehérsége és a vasúti felépítmény ágyzatába ragadt, barnás véralvadék-darabkák emlékeztek és motyogtak. Másnap nem aludtam. Álmomban pár pillanatig én nem voltam *Én...* Bevallom megilletődtem egy kicsit a látványtól, de hát nem ez a célja valamennyi emlékműnek?

Mondom, a bortorkú feleség-jelöltjének egyetlen könnye sem volt. Persze, hogy nem: hiszen nem is ismerte valójában ezt az Összerágott Almaromot. Bár a Krónikás nem végzett iskolákat – ha igaz, még a nyolc osztály elvégzésével is meggyúlt a baja – mégis tanította azt, aki hajlandó volt meghallgatni. Igaz, ami igaz: a férfi sem a tudásával oktatott, hanem *maga a sorsa* volt a tankönyv, amelyből leckéket adott az őt szemlélőknek.

Jól-rosszul görbülő emberi életek egész sora volt a tenyerébe vésve. Ő mégis rossz szálát választott, így egészen közélről szaglászhatta az egész rendszerváltás utáni erkölcs szarszagú bűzét, apró kortyokban tűnt el a torkában az alkoholszagú jelen, a gazdasági depresszióról három lefagyott lábujja mesélhetne. Minden egyes évről másik. Mindezek a férfi kezébe voltak karcolva már jó előre. A *fátuma, és a tettei* voltak azok, amely tanították az embereket. Ő volt az elrettentő példa.

Eszményi szépségű férfi volt ez a kétfogú, lábszagú, fejtetves ember, sokkal inkább helyénvaló lenne, ha *csodálnánk* a Krisztusarcút. Mert több volt benne az égi, mint mibennünk. Talán minden évszázadban, ha akad néhány emberág, akiben csillog ennyi jézusi dac, mint ami ebben az emberben már a születésétől fogva megvolt. Hiszen az a privilégium, hogy valaki a *sorsával taníthasson*, először magát az Úristen gyermekét illette meg.

Előtte csak a hallgatás volt.

Aztán – sokkal később – a Megfordult Világ Krónikása kapta meg a kegyet. Mostanra mindketten halottak: azért mentek át a túlvilágba, hogy a többiek élhessenek... Akárcsak Jézust, úgy Őt is könnyöretből temették el. A Krónikás is egyedül költözött új kriptájába – és ez így helyes. Csak kevesen sejtették akkor, mekkora eseményt élhettek meg.

Elvégre Jézus halálakor sem csengett lélekharang...

Lélekegyenesek és gondolatmócsingok

A szivalak kiszámíthatatlansága

Este van, esetleg reggel – mit számít?

Az azonban biztos, hogy az utolsó ködfoltokkal terhelt csillámpor-szemcse is szertefoszlott már. Furcsán üresnek érzem magam... csak a döndülő ajtó, meg a gusztustalan szavak... éppen negyed órája. A második emeleti panellakásban ezen a napon lélekegyenesek görbültek meg és gondolatainkat agyunk sötét sikátoraiban fosztogató gondolatmócsingok betegítették meg.

Akkor sem! Kibírom úgylis... a mobilja amúgy is ki van kapcsolva. Már próbáltam. Nem újdonsült vendég nálam a magány. Legalább nekünk biztos alapokon épült fel a kapcsolatunk. És most újra itt van... Most mit csináljak? Csak még egy utolsó cigit, aztán jöhet a százfűlé.

Én hülye állat! Most hogyan? Ej már, térj észhez! Jól gondold meg, mit csinálsz! Hiszen megszokható minden. Azok a vadállatok is, akik fogságba kerültek egy idő után már vissza sem tudnának térni a vadonba, mert azonnal elpusztulnának. De ha ez így van, akkor lehet, hogy nekem nem is olyan rossz?

Mit élveztem annyira Hagymaszájú Tóbiás mellett? Gondolkodom valamin. Mélyen elvonulok agyam legmélyebb, leglepcsesebb zugaiba. Csónakázok a szörnyűséges trágyalében. Ijesztő, ahogyan néha-néha meginog a ladikom. Lássuk csak. Az mondjuk tetszett, hogy megtanulta egy ötösért a telefonkönyvet egyetemista korában, mint Kazal László. Amikor fel kellett mondania, a hülye megakadt a Heckler névnél és perceként keresztül azt hápogta, mint egy belőtt kacsa. Hát igen, mondjuk humora az volt. Emellett mesteri cselekkel tudta meghazudtolni magát.

Most pedig – jóval a sírás, jóval az értelmesnek ható, önző érvek után – moshatom le egyedül a szempilláspirál és az alapozó harcimaszkját az arcomról. Az afrikai törzsek sírva kapnának utánam. Nem! Vannak tabu szavak, amikre nem szabad gondolnom: szerelem, rózsá, érzelem, veszekedés, könny, féltékenység, gyűri, gyerek.

De kérem, én itt sem voltam! Csak suhantam a fejemben, mint Sandra Bullock abban az idétlen szépségkirálynős filmjében... igazából gondolatban eveztem közben. Attól még, hogy én itt voltam, bizonyos *elemeim*... még... Istenem, de szégyellem! Hát semmi újszerű nem jut eszembe egy ilyen helyzetben? Vajon gondolt-e már valaki *a szaloncukorra* közben? Most már tényleg az utolsó. A cigi is. De ezt a szar helyzetet sem hagyom újra megtörténni. De mégis, míg talpra állok, kell valami pótcselekvés. Csak így nem lehet, ennek biztosan meg van a módja. Legalább itthon történt és én újra átvészelttem.

- Gyóztél, cseszd meg! Most boldog vagy? Hiányzol és szarul érzem magam. Ezt akartad hallani? Csak ... – hörgöm a hangpostára.

A műanyag ketyere nem válaszol.

Hát így hogy mondjam el neki, hogy újraolvastam tegnap? Illetve csak az egyik rövidke írását... Jobban belegondolva talán mégis: öt olvastam *újra*. Tudom, hogy most mosolyog akárhol is van, mert tudja, hogy mit szoktam mondani neki viccelve. Ő rossz író, az egyik legnehezebben emészthető alkotó. Igazi amatőr, a szó nemesebbik értelmében. Nem is tagadom, nehezen viseltem, amikor olvastam azt a

borzalmat. Eleinte próbáltam valami mellékszöveget felfedezni, a szavak mögé látni valami olyasmit, amely tudatosságra utal. Azt írja egyik sorában: „Újból csónakba szálltam, de felborít a gondolatörvény, a napi sokaság”. Én éreztem, ez jó: ízes gondolatritmus kezdődik, aztán egyaránt van benne metafora és szimbólum. De ez csak mesteri hegedűvonás egy olyan zongoradarabban, ahol nem írtak szólamot az ő hangszerére.

De ő mégis csak írta és írta a sablonos, túlon túl komolykodó sztorijait olyan hangnemben, mintha egy kótyagos matróz próbálná összefoglalni a politológiai lexikont –közvetlenül felkelés után. De tudtam, mégis jól tette, hogy megpróbálta. Én is így csináltam volna. Tényleg, vajon miért hittük, hogy együtt kibeszélhetjük és megoldhatjuk a világ összes problémáját, ketten leírhatunk mindent?

Mindketten annyira lelkesek voltunk egy órája! Mondjuk mindig így indult. Ha belekezdünk valamibe, akkor gyújtópontig forrtunk: ő végül kitartóbb volt, mint én. Ő lépett először. Talán tisztelnem kellene őt érte. Ő okosabb volt, rájött, hogy nem szabad mindenáron másoknak bizonyítania. De akkor is, ilyen könnyen nem szabadulhat meg tőlem!

Szürke minden, de *tudom*, hogy vannak színek körülöttem. Csak nem látok egyet sem. A sárga tapéta, amelyet együtt választottunk az örület határán citromillatú. De alatta a panelbeton szürke és porszagú: elnyeli előlem az ég tükröfonsorját. Meg a gazdaságosan izzó, csillagoknak csúfolt szpotlámpákat. Meg a tüdőroppantó városi levegőt. Meg őt. Én meg itt vagyok, bedobozolva és csomóra kötve az Elhagyatottságnak.

Most ecetízű bennem minden. Bensőm maró szaga az orromon párolog ki, egyenest a zsebkendőhalmazba. Mantrázom újra és újra: „Hiszek a sorsszerűségben; az igazi, mindent elsöprő szerelemben. Abban, hogy a szeretet mindent legyőz. Abban, hogy mindig lesz egy barát, aki felnyitja a szememet, ha butaságot csinálok. Abban, hogy a sokat sanyargatott árvák végül boldog feleségek lesznek. Abban, hogy a rút kiskacsából mesés szép hattyú lesz és elhiszem azt is, hogy a szegény fiú elnyerheti a gazdag török basa lányának a kezét”.

Darálom, mint nagyanyám a süteménytésztát gyermekkoromban. De nem hiszem, csak hinni *akarom*. Nehéz hinni a mesékben, ha nemrég három, éppen erre kószáló, lila tenyérynym ugrott a hátad közepére. Meg a hasadra. Újból csónakba szálltam, a mocsárrá összeálló lelki kanálist szelem át a fejemben, de kiránt a gondolatörvényből a napi teendő sokaság. És akkor, a föld poráig alázott és félajult valaki, aki voltam egyszerre csak nővé vált. Ez mindig csak *utána* történt meg, közben sohasem.

Olyan komor itt minden, főleg, mióta elment. Talán egy-két virág... Imádom a virágokat, ezek a dolog Isten szemet gyönyörködtető ajándékainak egyike. Ápolni, nevelni őket csaknem olyan, mint a gyereknevelés. Levágni egy virágot csak azért, hogy valakinek örömet okozzunk – bűn. Vajon mit szólna egy *hasonló* délceg dalia, ha csak azért, mert pompázatos és nekem imponál, egyszer csak kettészakítanám? Éppen ebből a meggondolásból minden egyes virágot, ami a kezem közül kerül, ki jó előre meggyászolok: hisz tudom, mi lesz a sorsuk. Vagy egy sötét sírban oszlanak el a testtel együtt, vagy egy csinos kis porcelán vázában rothadnak el. A végeredmény ugyanaz.

Miért nem lehet őket csak úgy csodálni a természetes valójukban? Miért nem lehet csak elfogadni engem természetes valómban? De hiszen ez hülyeség: az emberek nem lehetnek virágok! Ha így lenne, csak egyszer szenvednének. Nálunk pont

fordított a dolog. Az emberek nem a földből nőnek ki, ellenkezőleg. Éppen a földbe tartanak. Talán csak az a közös bennünk, hogy felemelkedve kapaszkodunk mi is az életbe, akár csak ők.

Újabb gondolatfoszlány. Hol is hallottam már azelőtt az érzelmi zsarolásról? Még az egyetemen, egy angol darabban olvastam: „*Tremero! Meglásd még, örök bölcsességre vall / ellenséged saját rosszhírért hintni reá és tenmagad nyugjébe / hempergetni őt.*” Az emberi természet sajátja, hogy ha elégszer mondják, akkor egyszer úgy is elhiszi, hogy silány – és végül tényleg az is lesz. De vajon én elégszer hittem-e magam ócskának, hasztalannak, butának vagy féregnek ahhoz, hogy célt érjen a felém suhantott szólándzsa? És ha igen, akkor meddig falhatom fel magamat, mint az örkényi kígyó? Tényleg, mennyit emészthetek meg önmagamból? A bokámat? Az ökörtérdemet?

És vajon pusztán az, hogy utálok magamat, elégséges-e ahhoz, hogy idetemessem magam a párnák közé? Végül is. Ez sem rosszabbfajta magány, mint... akkor meg miért ne? Hátha így végre mindenki kötelességének érzi majd, hogy lerója a végső tiszteletét. Elvégre „halottunk” fiatal volt, okos. Most persze már kedvesnek említi mindenki: elhunytunkról, oszladozó hústömegünkről, bűzőlgő szövetsomónkról, szerves hulladékkötegünkről vagy jót, vagy semmit. Megható szép klisék, pedánsan feketébe öltözött tömeg, lágy sirató zeneszó. Ha itt és most történe meg mindez, a pap bizonyára gyorsan letudná a kötelező kört, aztán sietne is haza, hogy elcsípje a kedvenc focicsapata soron következő meccsét. Hát ennyi volt, együnk valamit. Köszönöm szépen mindenkinek, hogy pár perce történő agyhelyenverésemem részt...

Bíró úr, tiltakozom! Mégsem szeretnék még meghalni. Csak ha majd egy fancsali, fénytelen alak jelenik meg a sír előtt, akinek virálpalántákkal teli doboz van a kezében és lesepri a sok giccses koszorút a sírról. Így akartam volna mindent...

Egyébként idegesít ez a szürkeség, ez a kibírhatatlan *egyhangosság!* De hisz lehet talán még! Talán ha újból... És ha végre felvonná azt a telefont! Ha esetleg kaphatnék... az nagyon jó lenne. Talán ha többet... és mindezt úgy, hogy... Hogyan is? Hogy közben nem rendelem neki alá magam teljesen, nem beszélnek mindig a munkahelyi dolgokról, nem rettegnék attól mi lesz, ha nem ugrok neki azonnal, meg ehhez hasonlók? Úgy még működhet. Máshogy nem. De mi van, ha mégis? Mert lehet, hogy csak most utoljára fordult ki önmagából. Igaz, hogy önző lett, de hisz a szerelmesek azok. Az önzőséget egy szerelmesnek nem róhatjuk fel – én miért tenném?

Engem sem kellett féltetni, mert örültem féltékeny voltam rá. Ez az én nagy hibám, és koránt sem biztos, hogy ő meg az a nő... De talán a fene nagy „hetedik érzékem” sugallata sarkallt a hisztikre. Úgyis megértené, ha elmagyarázhatnám neki, hogy mindent csak azért csináltam, mert féltettem őt. Úgy vigyáztam kettőnkre, mint a pingvin a szárnyaira vagy a hinta a benne himbálódzó gyerekekre.

Mert beláthatja, hogy még mindig van közünk egymáshoz. Hogy néha még a hegeket is be lehet gyógyítani. Elvégre nem tagadhatja, hogy fiatalok vagyunk, egymást csiszoló kis kavicsok. Túl büszkék és lázadók ahhoz, hogy gyémántnak nevezzük magunkat, ámde legbelül tudjuk, hogy többek vagyunk, mint egy porba hullt, szürke, hideg, élettelen anyag.

Tökéletes páros vagyunk még mindig. Ő tele van kérdésekkel, én pedig mindig kész vagyok válaszokkal felelni rájuk. Ő sebzett és én is, így hát egymást gyógyítgatjuk és tanítgatjuk. Titkon remélem, hogy néha gondol rám, mert hát ő alapvetően

sziporkázó, éles elme, csak eddig hiányzott belőle a kalandvágy. Talán rosszkor találoztunk, rossz helyen? Mindig ezt kérdezem magamban.

Most hirtelen furcsa, éles fájdalom hasít felém, furán imbolyog minden. Egy csattanásszerű hang visítja fel a semmiföldje csendjét. Elviselhetetlenül vakító ez az erős sötétség.

Már szinte cirókál, ahogyan a csuklómba mar.

Mondtam, hogy megváltozott.

Aszisztólia

A kúp sorvadása

Kezdetben – pontosan meg tudnám mondani az idejét - utáltam tanítani. Vagyis inkább csak *féltem* órát tartani. Az egyetemről kikerülve a gyerekeket is másként láttam, másképpen feleltek a kérdéseimre és másképpen hangzott a számból ugyanaz a hangsor, mint a gyakorlótanításon. Az én válaszaim mások voltak: bizonytalanabbak, mint valaha.

Egyedül voltam a tanteremben, *magammal* voltam. Belesajdult a halántékom, ahogyan belegondoltam: csakis én, szemben a tanulókkal. Elmondhatatlan érzés kerített a hatalmába, amikor megtudtam, hogy háromtucatnyi lázadóval kell dolgoznom: már az első óra közepén torkomba keveredett valahonnan egy láthatatlan kavics, amely mozdíthatatlanul beékelte magát, sőt, az első félév végére még selyem-alma méretűre is dagadt. Egy ideig meg sem tudtam szólalni az óráimon, csak tátogtam és valami ismeretlen erő mozgatta az ajakaimat.

Elég sokáig halhangom volt.

De az emlékezetem makulátlan maradt, és emlékeztem mind az angol, mind a magyar tanóráim valamennyi pillanatára. Kiváltképpen arra az órára, amikor először súrlódott igazán az a valami a gégémben. Tisztán láttam magam előtt a két tenyeremet. Magyaráztam, gesztikuláltam szigorúan ügyelve arra, nehogy valami félreérthető jelzést adjak a diákjaimnak. Ahogyan figyeltem a harmincnyolc unott, trendi embert, akik szűknek érezték elődeik padjait, rájöttem, hogy el kell menekülnöm. A cinikus kollegák valahogyan bakkhánsnőnek tündek, akik egyetlen rossz mondatomra nekem ugranak és véretem veszik. „Ki kéri a tanár combját?”

Szerencsémre, amikor igazán remegni kezdett a térdem, éppen valami borzalmas angol párbeszédet kellett lejátszanom néhány szakmáról: a henteségről, a színészetéről. Úgyetlenül kopácsoltam a lábammal, miközben laptopomon kerestem a fájlt. Elmondtam a kérdéseket és elhallgattam. Aztán néhány pillanat múlva hatalmas hahota szaladt végig a visszhangos firhangokon, olyan rőfögő fajta.

- Tan' r úr! Tényleg azt mondta, hogy „néha tele kell tömnöm *egy tubát* darált hússal, olyan műanyagba csomagolt fajtával?” – közben sírt a röhögéstől.

Fúfejet vágtam.

- Az cső, tubus. Nem tuba! – próbáltam kedveskedve.

A második párbeszédben egy színész nyilatkozott a hivatásáról. Valami olyasmit mondott nyávogó orrhangján, hogy pályája csúcsa az volt, hogy zombit játszhatott egy sorozatban, de szomorú azért, hogy még le sem lótték. Ezen mondjuk segíthettem volna. A felvételen tisztán hallatszott, hogy a riporter annyira rázkódik a röhögéstől, hogy csak egy dologra volt képes: a felvételre ültetni egy Pantera parafrázist.

- LeBronne...LeBronne is this some a... conspiracy? – hehegte.

Szó se róla, borzalmas párbeszédnek voltak, de csak ezeket tudtam ingyen megszerezni az egyik tankönyvkiadó honlapjáról, meg egy málnatermesztésről szólót. Azt meg inkább nem. Ha akartam volna, ezek alapján megírhattam volna az én cinikus angoltanári jellemzésemet is, diákstílusban:

– Agyamra ment az egész egyetem és besültem. Otthon a szobámból csak úgy süvít a „hísiit”. A szomszéd már azt hitte, hogy karatézok, közben csak angol nyelvtant magoltam. Sőt, annyira végem lett a kávétól, hogy már ébren is csikorgatom a fogaimat. Olyan vagyok, mint egy kibaszott láncfűrész. Mégis, mit várnak tőlem egy olyan iskolában, ahol normális csengőszó helyett a „Boci, Boci tarka” szól? De inkább hallgattam: félttem attól, hogy ha ezt így elmondanám, még a végén Zsoltiék a hátsó sorban rockballadát írnának belőle: a tesis oktatójukról szóló „*Minek fiam, zsibizni?*” című opuszuk is eléggé sikeres lett annak idején.

Így inkább csak zavartan csitítgattam az enyéimet.

Akkor aztán megtörtént az a dolog... Illetve észrevettem... Hol is kezdjem? Mert nehéz egy olyan pillanatról értelmesen, kerek egész mondatokban beszélni, amelyik egy szívdobbanás tört része alatt mentolosan kúszik az ember gerince aljától a mellkasa közepére. Ez nem járt értelmes gondolatokkal, inkább valamiféle tanári ösztön, valamiféle jelzés lehetett: olyasmi, mint amikor a tigris *csak úgy* elindul abba bizonyos irányba.

De maradjunk racionálisak. Szigorúan tartva a történetmesélés korlátait és a többé-kevésbé monolit narratívát, talán úgy kellene folytatnom, hogy az óra vége felé, talán az egyik legzavartabb pillanatban láttam meg, hogy a mindig komor Kővári Margitka egy pillanatra elmosolyodott és súgott valamit a szomszédjának. Akkor jutott eszembe, hogy a tanítási sokk miatt egészen idáig órán még nem vettem észre ezt a lányt: őt, aki tizennyolc évesen semmi különlegeset, semmi extravagánsat nem mutatott, hacsak azt nem, hogy soha sem hordott melltartót és a fiúk mindig ugratták a póló alól kilátszó „barkái” miatt.

Be kellett vallanom magamnak, fejszajdítóan középszerű volt. A copfos, kissé sápatag kislány a kreol szemével és bogárbőrével, állandóan szürkében és feketében jött iskolába: az otthoni dolgairól, barátságairól semmit sem tudtam. Azt sem értettem, hogy a mindig komolykodó diák miért várta el mindenkitől, hogy Margitkának nevezzék, mint egy korosodó üteget az első világháborúban? A neve valahogyan nem illett hozzá, a ruháiról nem is beszélve – és az akkori személyisége? A tanárok között sokan P.P.-nek, Pitonnak, meg Kaszásnak nevezték egymás között a ruhái és a hallgatagsága miatt. Láthatóan mélyebb gondolkodású volt, mint amennyit mutatott magából, de a tehetsége egészen idáig egyetlen dolgozatban sem tűnt ki, sőt, inkább átlag alatti eredményeket ért el a teszteken a tantárgyaimból: magyarból és angolból egyaránt.

Mint mondtam, ez elgondolkodtatott, felismerésre készítetett. De aztán ez a hang nem állt össze összhangzattá a fejemben. Akkor még nem. Ha jól emlékszem, azon tűnődtem az óram utolsó pillanataiban, hogy lehet az, hogy egyik diákomról sem tudtam meg semmit hónapok óta? Azzal vigasztaltam magamat, hogy ez a tanári idő betegsége: az idő akkor csigaházba költözik, majd később felszívódik, akár a békák a nyári napon. Ha egy „tanárka” beszél, csak nagyon ritkán *lát* bárkit is a hallgatóságából: mindenkit néz-figyel, de egyéneket sohasem vesz észre. Nálam mindez így történt idáig. Tudnom kellett volna, vagy legalább csak sejtenem, hogy ez a nem különösen jelentőségteljes pillanat számomra olyan lesz a későbbiekben, mintha a fájó légnyomás után „kipukkan” a fülem és újra hallani kezdenék. Innentől kezdtem „hírét venni” diákjaim valódi hangjának, vagy olyasminek, amit ennek hittem.

Margitka ezután – ismét – nagyon sokáig eltűnt a szemem elől. Igazából előttem volt – 203-as terem, bal oldali padsorának, negyedik padjában, a fal melletti

ülés volt az övé – de soha sem szólt egyet sem. A lány következetesen kerülte a kérdéseimet és a szemkontaktust, véletlenül sem válaszolt még akkor sem, hogyha felszólítottam. Ez pedig irritált és dühített. Megdöbrentett, amikor megfogalmaztam magamnak: elvártam volna tőle, hogy az akkori óra után *máshogy* viselkedjen. De Kővári Margitka persze dacolt velem.

Mondom, hónapok teltek el: angol igeidőket, egész irodalmi korszakokat nyelt el a diákok érdektelen toroka egyetlen vissza-visszaböffenő kérdés nélkül. Arra a napra is jól emlékszem: farmer volt rajtam vagy talán vászonnadrág? De azt biztosan tudom, hogy irodalomóra volt, Vörösmarty Mihályt vettük sokadjára, s az egyetlen reakció, amit sikerült kicsalogatnom a csoportomból: „jé, de jó éppen ezernyolcszázban született.” Ha jól számoltam, négyen figyeltek: a többiek a telefonjaikat simogatták vagy valamit rajzolgattak. Ez egyébként nem zavart különösebben, mert éppen az *Előszó* ihlette monológ kellős közepén voltam. Mindenkit igyekeztem meggyőzni arról, hogy a költő tudatosan, meglehetősen szigorú keretek között dolgozik és hogy milyen jelentős az, amit...

A jegyzeteim szerint valami ilyesmit mondhattam: *„Egyre erősebben látom magam előtt azt a víziót, amikor az utókor nem fog mást megérteni a költészetből, a remekművekből, csak azt, hogy DVD. Folyton mardos a kétség, hogy vajon irodalmi-e az, amit manapság létrehozunk, vagy pedig csak a jelen pódiumán teszünk egy pukedlit. Ezt soha nem fogjuk megtudni, a mi életünkben semmiféleképp.*

Vajon a régi írók és az új írók közötti különbséget lehet-e azzal magyarázni, hogy másképpen dolgoztak és másról írtak, mint az elődeik? Vagy ez csak részismeret? Nemcsak az írási módszer, hanem a leírt mű, az egész teremtett világ is más. Szerintem ebben áll a különbség.

Vajon a szándék elég ahhoz, hogy remekműveket hozzunk létre? Vagy nem? Hiába van valakinek ezernyi üres jegyzetömbje, ha nem tudja őket feltölteni tartalommal. Valahogy így állok az egész alkotási folyamathoz.”

Nem is tudom, miért is tettem ilyesmit, miért írtam bele a jegyzeteimbe? Mit akarhattam ezekkel: kérdve kifejtetni, esetleg osztályvitát generálni? Akármit is akartam, a kidolgozás hibás volt pedagógiailag. Most már nem is csodálom, hogy ilyen unalmas szakasz után még az is transzba esett, aki eddig legalább megpróbálta lejegyezni a gondolataim levegőben megragadt illatát valahogy így: „jövő költészet = DVD és jegyzetömb”.

Nem lett volna szabad dühösnek lennem, de ezt akkor és ott... . Én ilyen ember voltam. Csalódtam bennük: ha a harmincnyolc diákomra néztem, csak háromtucatnyi kudarcot láttam olyan tojástartószerű, ezeréves fűrészárunkban aszalódni, amelyekben még a hörcsögömet sem tartanám. „Éljen nasztalin!”

Az osztályom többsége csendben kasztrálta saját értelmi képességeinek jelentős hányadát. Editék amőbáztak ciki-cuki inky-pinky tollakkal: az egyikük még arra is ostoba volt, hogy a kijelölt pályára tegye az ikszet. Zsoltiék minimál hangerőn hallgattak Tankcsapdát és néztek monokinis nővérkéket – felváltva. Tasziék a pénteki LAN partit tervezgették. Kitti meg Ramón a pad alatt... jobb bele sem gondolni. Legszívesebben ezeket vágtam volna hozzájuk: „Felhívjuk a süketek és nagyothalló nézőink figyelmét, hogy kapcsolják ki a telefonjaikat!”

És akkor megláttam, ahogyan Kővári Margitka úgy pad fölé görnyed, mint egy epebajos sakknagymester. Mintha sírt volna. Nem is! Magában vigyorgott a

szerencsétlen, mintha nem is itt járna. Esküszöm, rajtam nevetett! Ahogyan szétálló hajszálaitól meg tudtam állapítani, néhány pillanattal ezelőtt éppen a tankönyvét tisztelte meg jegyzeteivel, kezei alatt a Vörösmarty-t ábrázoló fényképek szilikonos női melleket, az arcképek pedig eltűzött, burleszkes pirospozsgákat és sok csatát megjárt hegeket kaptak némi marihuánás köddel. Mindegyik alakon sapka volt, varázslósipka.

Ma sem értem, hogy miért pont nála vette vissza az autópilóta az irányítást felettem, amikor annyi diákom vett semmibe. Aztán már csak arra emlékszem, hogy idegenül, valami ismeretlen, nem emberi nyelven ordítottam és kitéptem a kezéből a könyvét. Ha igaz, a magasba emeltem, mint a maják a kitépelt áldozati szívet és újra tőlem függetlenül mozogtak az ajkaim – valami tanári átkot mondhattam. „Mit képzelsz... XIX.századi zseni... te meg kis surmó... arra se vagy méltó... beléd törölje... osztályfőnököd.” Úgy látszik, Istennek valami tetszhetett a cselekedeteimben, mert a csengő nem akarta megmenteni Margitkát a megaláztatástól. Jogtalan haragom csak akkor csitult valamelyest, amikor ránéztem: félelmetes volt látni, ahogyan az eddig se hús, se hal valamiből embert csinál az adrenalin. Visszahőkölni már nem tudtam és a *Sötét Utas is visszakúszott a hátsó ülésre*, újra magam voltam. Rettegtem. A lány nem akart megütni, csak eddig tartalékolt hangját vette be ellenem.

- Most mit van úgy oda! Ez az egész vers egy szar, meg az íráság csak annyit ér, mint amikor egy dedós lepkehálóval kergeti a pillangókat a réten. Az írónak is csak annyija van, mint amennyit össze tud lopkodni magának a szavakból. Úgyhogy csak ne tegyék magukat! Majd én írok egy sokkal jobbat!

Szóval alkot néha. Megdöbentem: a lánynak valahol igaza volt az irodalom természetét illetően. De abban is biztos voltam, hogy csak az ismerheti ennyire ezt az igazságot, aki maga is átélte az alkotás hiábavalóságát, a „minek írjak, úgyis csak ugyanazokat a hangokat, betűket használhatom fel, mint mindenki előttem?” érzését. Szóltanul meredtem magam elé, az osztály pedig hangtalanul kuncogott magában: magát a problémát, ezt a borzalmas, bőrhasító axiómát nem értették meg, a helyzetből csak annyit éreztek át, hogy valaki szembement a tanárral.

Bennem azonban fortyogott az igazság. Mart, mint az ócska bányászpálinka, égette a büszkeségemet; egészen a hajszálaim végéig átjárt. Akkor értettem meg, hogy tanári ösztöneim nem csaltak meg az elején: Kővári Margitka valóban különleges, igazi művészlélek. Még az óra vége előtt elhatároztam, hogy meg fogom buktatni. Segítenem kell neki, hogy önmaga legyen, ehhez viszont... Természetesen szaktanárit adtam neki.

Ő meg csak biccentett a fejével.

Aznap este nem aludtam valami jól: álmomban az iskola udvarán egy csapat orvostanhallgató anatómiailag pontos hóembert épített a szakadó hóban. Az alak fejére valami idéetlen kúpot tettek, nehogy lásson. Emlékszem, hogy figyeltem őket, amint a vastagbelet kanyarították a hasüregbe, majd az egyikük bumpszli ujjaival tönkretette a távolról aprócskának ható epehólyagot. Aztán azt mondtam nekik, hozok segítséget: eszembe jutott, hogy a nagybátyám elég jól keres, bizonyára segíteni is tud. De amikor odaértem teljesen el volt keseredve, mert nem énekelhette azt a nótát: „hogyha nékem sok pénzem lesz”. Sírtam vele én is, aztán visszafelé indultam a föld alatt. Amint visszaértem az iskolaudvarra ott, már ott várt rám Kővári Margitka ugyanabban a férges, fekete ruhában, amiben aznap iskolába jött. Kígyófogai voltak és vöröshagymahaján feketecsillagos kék varázslósipka, körmei alól csótányok másztak ki, a szeméből pedig hűgyszínű temetőbogarak, csiborok és pajorok törtek

elő: féltem tőle, ahogyan felém indult, de a lábam... Segítségért kiáltottam, de az orvostanhallgatók addigra már eltűntek. A lény megállt előttem. Félelmetes volt, de nem akart bántani, csak ennyit mondott villás nyelvvel: „*Nem adhatok mást, csak mi lényegem. Ha kell, ellopom tőled még a szívedbe zárt verseidet is, és érezni fogod, ha végem... ha megfűjják a trombitát. Eper ízű folytonossági hiány.*” – fröcsögte a szemembe savószerű nyálát, miközben fél kézzel a levegőbe emelt.

Értelmetlenség volt, túlhajtott agyam salakanyaga, semmi olyasmi, ami miatt aggódnom kellett volna.

Úgy tűnt, Kővárival is minden rendbe jön, vártam, hogy talán a következő órán majd megint történik valami, de minden rendben ment. Nem alkudozott, nem vágott pofákat, nem lázadozott, csak csöndben firkálgatott. Most már látványosan kivonta magát az óra menetéből. Alig bírtam ki, hogy ne feleltessem. Nehezemre esett megvárni a témazáró dolgozatot. Természetesen Vörösmarty-t tettem bele, az Előszót kellett elemezni. Kicsinyes bosszú volt. Az osztály nagy része fél oldalt sem írt, de engem csak egyetlen tanuló dolgozata érdekelt. Hazaérve még a cipőmet sem vettem le, máris kikerestem a lány lapját a többi közül.

Aztán csalódnom kellett. Kővári Margitka dolgozatpapírján csak a neve és egy vers volt leírva. Azonnal áthúztam az egészet. Csak akkor kezdtem olvasni, miután leszignóztam és beírtam a jegyzetfüzetbe a pontszámát. Ma is fel tudom idézni minden sorát.

Emlékszem, könnyek szöktek a szemembe, amikor elolvastam. Mintha ez lett volna a népmesei borsó, amelyik a szegénylegény ágyában szóródott ki. Csodálatos volt. Olyan melódia volt ez, amelyben egyetlen hang sem csengett össze a másikkal. Egy olyan basszus-szólam volt ez, amelyet egy balkezes, kétujjú zenész játszott el a jobbójával. Ennyi bánatot, ennyi fájdalmat és reménytelenséget egy oldalba összesűríteni, ilyen zseniálisan embergyűlölő módon! Életem addigi leggyönyörűbb pillanata volt: amikor elolvastam, a gerincem csigolyáira hullott és az ereim improvizálni kezdtek. Akkor értettem meg, mi az igazi költészet.

Egyest adtam rá, de a dolgozatot azóta is őrzöm.

Még azon a héten behívatott az igazgató úr az irodájába. Eleinte egy szót sem szólt, csak egy gyűrött, sajtupapírra vásott levelet mutatott nekem, amelyet Kővári Béláné írt neki. A levélben egy nyilvánvalóan beteg ember üzent nekem: azt írta, „*tudja hogy jánya rossz íródalomból, de segicse*” őt. Bevallom, nem volt ínyemre a dolog, sőt, szigorúan szakmai szempontból nézve nem is kellett volna elvállalnom még úgy sem, hogy a főnököm jóindulatúlag rám parancsolt, hogy ha nem teszem, jó ideig minden órámön ülni fog valaki a kollegák közül, emellett már most betehetem a tőkeimet az ajtó mellett levő mikróba. Bárcsak! De akkor sem akartam engedni.

Mit tudhatott arról drága főnököm, hogy egy művésznak szenvednie kell. Most Kővári jó úton haladt efelé, de ha segítem, akkor... Már éppen nemet akartam mondani, amikor az igazgató úr eléem tett egy képet, amely a borítékban lapult eddig. A ragacsos papíron egy varázslósipkás nénit támogatott két idegen. Az asszony arca sápatagon nézett a gépbe. A múmiaarc pergamenszíne csak a kétoldalt lyukasnak tűnő orcákon látszódott valamelyest. Szemei alatt szilvaszínű félholdacsokák, s fölöttük a két vörös Mars látszódott. A nő dacos, szablyatekintete utálkozva tekintett vissza rám, mintha engem hibáztatna. Annyira elmerültem benne, hogy csak néhány másodperc után vettem észre: a vékonyka karocskák egyikében kórházi branül

zöldellt. A romlás virágai nyíltak az ismeretlenben, ez már tisztán látszott. A természet lassú sörétei vándoroltak a testében. Pokoli malomjáték lehetett az utóbbi fél éve. Vajon milyen lehet úgy *lépni*, hogy már előre tudjuk, hogy a másik betoldozhatatlan csiki-csukival *győzni* fog?

Ekkor megenyhültem kissé.

Elvállaltam Kővári Margitkát, bár utáltam tanítani. Egy művészlélek, aki ki akart törni a körforgásból... Szánalmasabb volt még az anyjánál is. Legszívesebben megfojtottam volna, amikor kettesben maradtunk óra után a tanteremben – de ő mit sem törődött ezzel. Mintha most először meglékelte volna koponyámat és tisztán hallaná, amit gondolok: biztosan éreztem, hogy csak szenvedni akart. Mintha az anyja még nem lett volna elég! De hát úgysem lesz belőle író vagy költő: húsz évesen hozzámegy majd egy keménytökű parasztgyerekhez és élete végéig főzheti a pörköltet, aztán meg ő is jólöltözött lufivá lesz majd a talajban. És akkor már késő lesz beismerni, hogy nem is élt, nem is írt semmit! De mit tudhat ilyen kis csitri az életről! Velem is ez volt. De neki másnak kell lenni, de ahhoz nagyon sokat kell élnie. *Tízmillió évet hetven alatt*, életeket kell felépítenie hangokból és lerombolnia szavakkal szúnyogcsípésnyi idő alatt. Légtéglákból várat, tintával hírnevet, ami majd túléli őt és engem. Ennek csakis egyedül lehet nekifogni.

Egy egész hónapig nem szabadultam tőle. Aztán elmaradozott tőlem és az iskolától. A barátai sem látták. A hiányzásai gyorsan nőttek, de én egyszer sem írtam be a naplóba. Aztán egy napon még egyszer bejött az iskolába a bizonyítványáért. Talpig zöldbe öltözött, mint valami manó, és anyja idióta kúpos kalapját a hóna alá csapta, amikor elhaladt mellettem a folyosón. Halkan vakkantott, aztán, mint egy jóllakott vad, karomat súrolva elrobogott. Többet nem láttam.

Mindez ez az érzés, maga a pillanat funkció nélküli volt, önmagáért szép. Annyira büszke voltam akkor rá! Végül megértette, hogy szenvednie kell egész életében. Mert hiába is sétálnánk fentebb a basszusgitár érintőin, az akkor is mélyhangú hangszer marad. Nem változik meg, nem válik belőle más: változhatatlan lényegét, végzetét a bensőjében hordozza.

És akkor, abban a pillanatban a torkomban tanyát vert kavics végre megmozdult.

A kacska szívem felé tartott.

Vakvágta

A spirál csapdája

1.

Halk, alig hallható sóhaj szakadt fel Kiskata száján, ahogy a sötét szobában ült a monitor vibráló fénye előtt. Hajnali fél három volt, de az óra már nem jelentett számára semmit. Egy újabb álmatlan éjszaka kezdett egybeolvadni a nappalokkal. A reggel valahol a távolban várt rá, valószerűtlenül messze. A munka, a határidők, a valóság – mind eltompultak. A képernyőn a játék állása betöltődött, és Kiskata keze újra önállóan mozdult. Talán abba kéne hagyni – villant át az agyán, de az ujjai már a kontrolleren pihentek, mint ahogy az elmúlt órákban, vagy talán napokban is tették.

A lakás csendjében csak a gép halk zúgása és a kontroller gombjainak ütemes kattogása töltötte be a teret. Az éjszaka már rég elnyelte a várost, az utca fényei fakón villóztak az ablakon túl. Kiskata szemei a képernyőre tapadtak, de gondolatai valahol egészen máshol jártak. Milyen lehet az élet valahol távol, mondjuk Új-Delhiben, ahol a forgalom és a tömeg sosem áll meg? Vajon ott is ilyen üres lenne minden? Vagy ott is minden ugyanígy zajlik, mint itt? Az a gondolat, hogy valahol, valaki más is ugyanígy elmerül a saját valósága elől menekülve, egy pillanatra megnyugtatta.

Kattintás.

A gondolatok elpárologtak, ahogy a játék újra betöltődött és a képernyőn megelevenedett világ ismét magába szippantotta. A monitoron egy káprázatos domínium tárult elé: középkori kastély, vastag, faragott tölgyfaajtók és modern ízlésnek keleties faragványok várták a meghívott vendégeket. A feketekávé mellé bizonyára valamilyen egzotikus falat is járhatott. Shiraach, a mágus és csapata azonban aligha várhattak volna ilyen szívélyes fogadtatás, mivel hívatlanul érkeztek.

Shiraach, a mágus az öt kísérő csapattal együtt a nagy tölgyfaajtó mögé szorult egy gyors iramú folyosóharc után. A herceg katonái mindent megtettek, hogy áttörjenek rajta. A Mágus huszadik szintű, elemi pajzsvarázslatot bűvölt az ajtóra, de válaszul a herceg saját varázslója tűzelementálokat bűvölt, akik lángra lobbanó öklükkel verték a manából alkotott akadályt. Minden ütés visszhangzott a teremben, mintha a valóság is megrepedne.

Kiskata figyelme egy pillanatra lankadt, ahogy tekintete a falon függő, üres órára esett. Mintha az idő teljesen megállt volna számára ebben a virtuális térben. Hosszú órák óta egyhelyben ült, de a teste már zsibbadt volt, a valóság távoli emléknek tűnt. A játékban azonban minden éles volt, a színek vibráltak, a harc heves volt és Shiraach valami váratlan húzott. A játék megállt egy pillanatra. Egy próbát követelt – szerencsepróbát. Kiskata figyelme visszazökkent a játékra, de már túl késő volt.

Shiraach szerencsepróbája azonban végzetes hibát eredményezett. Az apró hibának súlyos következményei lettek: a falat alkotó mágia szövete felbomlott, mintha a valóság maga is megrepedt volna és a mágus megbotlott a saját bokájában. A képernyő hirtelen villogni kezdett és Kiskata érezte, ahogy az adrenalinszintje megugrik, a szíve gyorsabban kezd verni. Egy hiba a játékban talán, de ebben a

pillanatban ez sokkal többet jelentett neki, mint egy egyszerű véletlen. A képernyőn a csapat a káosz szélén állt.

Az ajtó hirtelen becsapódott. A herceg katonái, mintha csak egy régen elfojtott dühöt engedtek volna szabadjára, üvöltve rontottak be a terembe. Shiraach csapata mindössze négy főből állt, és velük volt a hercegnő is, akit meg kellett volna menteniük. De ő csak reszketett a sarokban, teljesen tehetetlenül. Hasznavehetetlen volt, mint sok minden Kiskata életében. A képernyő előtt ülve Kiskata homlokát ráncolta. A karakterek néha mintha a valóság egy-egy szeletét is magukkal hozták volna – tehetetlenek, akárcsak ő. Mégis folytatta. Nem volt más választása.

Először Seer Carl, a Tohitchnik Rend paplovagja lépett a harctérre. A karakter kétélű hóhérpallosával vágott neki a csatának és hat ellenfelet küldött a túlvilágra, mielőtt a tűzelementálok körbevették és ő maga is a hamvak közé hullott. Kiskata ujjá megfeszült a kontrolleren, de nem adta fel.

- Kupakjancsi, te jössz! – motyogta félhangosan és a játék idomított harciebe, Seer Carl hűségese társa, előrerontott. A kutya rövid harc után esett el, de legalább annyi ideje volt Kiskatának, hogy felkészüljön a következő lépésre. Egy újabb kudarc, de a játékon belül ezek a veszteségek már szinte hétköznapiak tűntek.

Megroppantotta az ujjait, mielőtt a kontrollerhez nyúlt volna és folytatta a játékot. - Jön Shiraach... – suttogta, mintha bátorítaná magát. A mágus pedig, bár csak alapfokon értett a nekromanciához, mégis csontvázjászokat idézett. A három csontos fickó a semmiből jelent meg és koszlott tegezüket előrántva módszeresen kezdték lövöldözni a nyilaikat. Kiskata szája sarkában egy halvány mosoly jelent meg. A játék annyira kiszámíthatatlan volt, mégis valahogy mindig ugyanoda tért vissza.

De Shiraach ereje fogytán volt. Már csak egy utolsó nagyobb varázslatot tudott elvégezni: tűzpajzsot idézett maga köré és megragadta a sarokban reszkető hercegnőt. A két karakter menekülni próbált, de a játéknak kegyetlen szabályai voltak. Shiraach ügyességi próbája sikertelen lett és bár az ajtóig elértek, a herceg mágusa egy jégdárdát idézett, ami könnyedén áthatolt a tűzpajzson. A képernyőn felvillant a jól ismert üzenet: „Életpont -6. Vége a játéknak.”

Kiskata megdermedt. Szemei a képernyőt bámulták, ahol felvillant a kérdés: „*Kívánja betölteni az előző játékállást?*”

– Menj a francba, te csaló! – morogta dühösen és hátradőlt a székében.

Az óra halk ketyegése visszatért a tudatába, a szoba levegője hirtelen sokkal nehezebb lett, mintha az egész világa összezsugorodott volna erre az egyetlen pontra: a játékra, ami most elbukott.

2.

Kiskata dühösen kattintotta le a játékot, de még mindig a csata adrenalinjától remegett, mintha a vereség fizikai fájdalmat okozott volna. A szemei a képernyő villódzó fényéből lassan az e-mail földre vándoroltak, és bár tudta, hogy a munkával kellene foglalkoznia, képtelen volt elvonni a figyelmét a vereség súlyától. A kudarc ott lüktetett a fejében, mintha nem lenne elég hely az agyában, hogy a valóság és a játék egyszerre létezzen. Az adrenalin még mindig zubogott az ereiben, az optimizmus

furcsa szikráját táplálva benne, mintha valahol még mindig a csatatéren állna, készen egy újabb próbálkozásra. De most már a valóság kaparászta a vállát.

Az e-cigi kék fénye halk pittyenéssel villant fel az asztalon, mintha hívogatta volna. „Vegyél el” – suttogta a képernyő kékes derengésében, akár egy halk, ismerős szó, ami áthatolt a tudatán. Egy pillanatig sem habozott. Az e-cigi hívása most fontosabbnak tűnt minden munkánál, minden e-mailnél. Szippantott egy mélyet, és a füst lassan gomolygott körülötte, mintha a gondolatai is ködös leplet húztak volna a valóságra. Ahogy visszahanyatlott a székébe, kócos hajával, az egyetem régi, elnyűtt pulóverében már nem is volt része a valóságnak.

„Újabb kudarc, újabb élethazugság” – gondolta. „Ez is csak olyan, mint az a hamis álom, hogy majd lediplomázok.” Körbenézett a szobában, de csak az éjszaka maradványait látta: üres kólásdobozok, gyűrött jégkrémpapírok, mint a hajnalig tartó játzmák relikviái. A szoba elárvultan várta, hogy Kiskata összeszedje magát, de a valóság, amely körülvette, egyre távolabb sodródott.

A Covid lezárásai mindent megváltoztattak, gondolta magában. Eleinte felszabadító volt, hogy nem kellett emberekkel találkoznia, nem kellett erőltetett mosolyok mögé rejtőznie. A világ lassulása mintha neki kedvezett volna – kevesebb beszélgetés, kevesebb társadalmi kötelezettség. Csak ő és a játék. De ahogy teltek a hetek, a hónapok, a magány súlya lassan ránehezedett, egyre fullasztóbbá vált. Bár szerette az egyedüllétet, kezdett ráébredni, hogy valami mégis hiányzott. Az emberek. De félt tőlük. Idegenek, kiszámíthatatlanok. A saját igényeikkel szembesülni mindig olyan volt, mint egy újabb kihívás, amelyre nem készült fel. Egyik sem érdekelt igazán. „Dehogy kellenek emberek...” – motyogta a fogai között, ahogy újabb slukkot vett az e-cigiből.

A füst lassan folyt ki a száján, valahogy vad, megkönnyebbült gurgulázással, mintha Kiskata összes felgyülemlett frusztrációját engedte volna ki vele. A szemközti falra függesztette a tekintetét, ahol a számítógép hideg fényében az e-mailek sora villogott: „Határidő holnap.” „Fontos jelentés elkészítése.” Kiskata szemei előtt ezek az üzenetek azonban csak idegen szövegek maradtak. Olyan üresek voltak, mint a játékban megoldandó küldetések. Semmi sem hatott rájuk. Mintha ezek már nem tartoznának hozzá. A képernyőn megjelenő valóság most is közelebbinek tűnt, mint az, ami a gépen túli világban történt.

Kiskata üresen bámulta a képernyőt, és közben a játék kudarcának képei újra és újra felvillantak a szeme előtt: Shiraach, a tűzelementálok, a jégdárda, ami áttörte a védőpajzsot. Még mindig ott voltak, még mindig lüktettek a fejében. A valóságban pedig ott vártak rá az e-mailek, a jelentések, a feladatok. Mindez most elérhetetlennek tűnt, mintha valami távoli, idegen világ részévé vált volna. A valóság hideg ridegsége a képernyő túlfelén húzódott, de Kiskata számára mindez már csak egy másik dimenzió volt.

„Dolgozzunk egy kicsit akkor!” – motyogta, mintha önmagát próbálná meggyőzni arról, hogy még van értelme összpontosítani. De már nem volt. A valóság súlya, amely egykor csak egy volt a sok teher közül, most összeroppantotta. Az e-mailek rideg követelése, a határidők és a feladatok most olyan elérhetetlenek voltak számára, mint egy boss elleni harc a játékban, amelyre nem készült fel eléggé. Az egyszerű

munkahelyi feladatok mostanra olyan megoldhatatlan akadályokká váltak, mint a játék szörnyei, amelyek újra és újra visszatértek.

A valóság és a játék közötti határvonal egyre inkább elmosódott. A játéktér, ahol karakterei élet-halál harcot vívtak, lassan beszívárgott az életébe. A tűzelementálok, amelyek áttörték Shiraach pajzsát, most a munkahelyi stresszt és az elfojtott érzelmeket jelképezték. A jégdárda, ami átszúrta a mágus testét, mintha Kiskata saját valóságát is áttörte volna. Minden újra megjelent előtte, de ezúttal a való életben bukott el.

A füst lassan eloszlott körülötte, a monitor hideg fénye kísérteties derengéssel világította meg az arcát. A játék kudarcai immár nem maradtak a virtuális térben. Minden egyes csata, minden elvesztett harc mélyebb nyomot hagyott benne. Shiraach, a mágus, akit ő irányított, most nem volt más, mint egy kivetülés: egy varázsló, aki egyszer még irányította a káoszt, de most elveszett saját világában. Ahogy a karakter küzdött és kudarcot vallott, úgy vesztett Kiskata is önmagából valamit.

Az e-mailek továbbra is ott sorakoztak előtte, de Kiskata már egyre távolabb érezte magát tőlük. A valóság rideg szavai – határidők, jelentések, feladatok – most idegenekké váltak. Egykor a Covid miatti bezártság menedéket jelentett neki, de most egyre inkább érezte, hogy a menekülés soha nem volt elég. Az egyedüllét, amely kezdetben megnyugvást hozott, most a magány fullasztó súlyával nehezedett rá. De nem hiányoztak neki az emberek, a kapcsolatok zaja, a társaság. Talán ezek már nem is számítottak. De a játék világában létező karakterek most már nem pótolták azt, amit a valóságban elveszített.

Még egy slukk az e-cigiből, még egy utolsó pillantás a képernyőre. A füst lassan kavargott körülötte, és Kiskata azon tűnődött, hogy talán a játék világa soha nem is volt olyan messze a valóságtól, mint hitte. Ott legalább újramezhetne volna. Az életben azonban minden egyre bonyolultabbá vált, és Kiskata úgy érezte, hogy a valóságot már nem tudja irányítani. Talán mégis vissza kellett volna térnie a játékba.

Ott talán még volt esély.

3.

Kiskata ujjai görcsösen tapadtak a kontrollerre, mintha attól tartana, hogy ha elengedné, azonnal összeomlana körülötte a világ. A képernyő vibráló fénye beleolvadt a szoba félhomályába, elnyelte a külvilág minden zaját, elzárta a gondolatokat és érzéseket. A „Vége a játéknak” felirat szinte gúnyosan villant fel újra és újra, mintha egy láthatatlan kéz hívogatta volna az újabb próbálkozás felé. De Kiskata még mindig ott ült, a fejében lázasan pörögtek a gondolatok, keresve azt az egyetlen apró rést, amelyen át végre megszökhetne a vereség gyűrűjéből.

Kétségbeesett volt. Dühös. Fáradt. Minden izmában érezte a feszültséget, de valami mélyen belül még mindig hajtotta. Az a hang, amit csak ő hallott, szüntelenül biztatta: „Nem adhatod fel. Ezúttal sikerülni fog.” Az ujjja lassan megmozdult a kontroller felé, mintha automatikusan cselekedne, de valahol mélyen tudta: megállhatna.

Kisértelhetna a szobából, egyszerűen elfordulhatna a képernyőtől, de a kényszer erősebb volt nála. A gomb megnyomódott. Egy pillanatnyi szünet, aztán a játék újraindult. Csendben, észrevétlenül, ahogy mindig is történt. Csak az árnyékok sűrűsödtek körülötte.

A tölgyfaajtó mögötti csata most több volt, mint egyszerű játékbeli kihívás. Ez már megszállottsággá vált. Minden egyes próbálkozás új reményt adott neki, amit aztán a vereség sötétsége elnyelt, mint egy mindent felfaló fekete lyuk. Kiskata elfelejtette, hol van, miért kezdte el egyáltalán. Már nem a szórakozás hajtotta, hanem valami mélyebb, sötétebb kényszer. Az egyetlen cél most az volt: legyőzni azt az átkozott ajtót.

Shiraach lassan hátrált, minden lépésnél észlelés-próbát dobott, hogy meghallja az ellenség közeledését. Kiskata visszafogott ösztönökkel figyelte, a lopakodás-értékük elég magas volt ahhoz, hogy a csapatot a sötét sarkok felé vezesse, távol a veszélytől, távol az aggro zónától. A tűzelementálok lángoló ökleikkel püfölték a varázspajzsot, amit Shiraach nagy nehezen fent tudott tartani a mana erejével. „Ez most menni fog” – gondolta Kiskata, de a varázslat ellenállás-próbája ismét kudarcot vallott, és a pajzs egy pillanat alatt szétrobbant. Az ellenség átzúdult a réseken, és a sebzés gyorsan felhalmozódott. Bamm. Totális party halál.

„Elég a passzívkodásból!” – morogta Kiskata, amikor újra belépett a harci körbe. Shiraach most már nem finomkodott, a nekromancia sötét mágiájával csontvázijászokat idézett elő. A summonálás sikeres volt, és az ijászok nyílzáporral borították be az ellenséget, a támadó dobások sorra sikeresek voltak. A katonák egymás után hullottak el, a csontvázak mechanikusan kattogva mozogtak, mint halálos automaták. A csata jól indult, de aztán megjelent a herceg varázslója, és egy újabb tűzelementál lépett be a harci sorrendbe. Gyorsabb. Erősebb. Egy boss harc küszöbén álltak, és Shiraach manája egyre gyorsabban fogyott. Az ellenállás összeomlott, és a party wipe újra megtörtént.

„Miért nem sikerült?” – Kiskata csalódottan bámulta a logot, de már semmit sem tehetett. Új terv kellett.

„Carl kell az első vonalba” – gondolta, és kidolgozta az új stratégiát, mintha valódi harctéren állna. Seer Carl pallosa végzetes erővel sújtott le az ellenségre, a katonák sorra dőltek el előtte. Kiskata szíve hevesebben vert, mintha valós küzdelem zajlana a képernyőn túl. „Talán ez az, ez a titok” – motyogta magában, miközben figyelte, ahogy Carl sorra kritikus találatokat visz be. Azonban a harc egyre vadabbá vált, és Carl végül kimerült. A tűzelementálok tűzsebzése átszivárgott a pajzsokon, a páncélosztály már nem volt elég erős. Carl végül elbukott, és ismét felvillant a jól ismert „Vége a játéknak” felirat.

„Nem kell harcolnunk” – súgta Kiskata, miközben egy új stratégiát próbált ki. Ezúttal nem a csatára, hanem a menekülésre koncentrált. Shiraach gyorsan varázspajzsot idézett, és a hercegnővel az ajtó felé indultak. A csapat hátramaradt, hogy fedezze őket, miközben Kiskata a mozgásértékeit maximalizálva próbált előre törni. De a herceg mágusa ismét jégdárdát idézett, amely páncéltörő sebzéssel hatolt át a tűzpajzson, és megsemmisítette Shiraachot. Az ajtó előtti utolsó méterek most már örökkévalóságnak tündek. Kiskata dühtől elvakultan dobta el a kontrollert, de csak egy pillanatra. Azonnal visszatért.

„Most nincs több tisztességes játék!” – gondolta, és minden erejét beleadta a következő próbálkozásba. Carl és Kupakjancsi előre törtek, Shiraach pedig a frontvonalba állt. A csontvázijászok újra életre keltek, és a nyílzápor mindent beterített. A terem egy hatalmas élőhalott sereg harcterévé vált, a halál szele minden sarokból fújt. A csata intenzív és kaotikus volt, Kiskata ujjai remegtek a kontrolleren, miközben az ellenség egyre hátrébb szorult. A HP-sávok fogytak, és Kiskata szívében felcsillant a remény. „Most működni fog!” – gondolta, de a herceg varázslója hirtelen villámcsapást idézett elő, és Shiraach manája egy pillanat alatt elfogyott. Egyetlen másodperc alatt mindennek vége lett.

Ezután Kiskata minden erejét Shiraach mágiájára összpontosította. „A tűzpajzs megvéd minket” – motyogta, és minden varázspontját arra használta, hogy fenntartsa a védelmet. Még a csontvázijászokat is háttérbe szorította. „Ez most elég lesz.” Ám amikor a pajzs megrepedt, és a jégdárda újra betalált, Kiskata felismerte: pusztán a mágiára építeni hiba volt. Az ellenállás újra semmivé foszlott, a vereség üressége mélyen visszhangzott benne.

„Most mindent újra kell szervezni” – gondolta, és újrastrukturálta a csapatot. Shiraach és a hercegnő hátra léptek, míg Carl és Kupakjancsi az élvonalba kerültek. A harc jól indult, de a tűzelementálok ismét áttörték a védelmüket. „Miért nem elég ez?” – kérdezte Kiskata magában, ahogy a tűzsebzés lassan felőrölte az utolsó ellenállásukat is.

„Több kell. Még több csontvázijász!” – kiáltotta, és minden varázspontját arra használta, hogy a halott íjászok légióját megidézze. A terem megtelt a nyilak süvítésével, de a tűzelementálok immúnisak voltak a fizikai sebzésre. Lassan, de biztosan előretörték. Kiskata tehetetlenül nézte, ahogy minden összeomlik.

„Most már csak egyetlen cél van: menekülj!” – Kiskata az utolsó reményeire összpontosítva rohant az ajtó felé, de a herceg katonái minden sarokból előugrottak. Egy jégdárda ismét célba talált, és a pajzs nem védte meg. Minden újra ott tartott, ahol kezdődött: vereség.

Az utolsó próbálkozás során Kiskata mindent beleadott. Támadás, védekezés, csapatmunka – minden egyes mozdulatot gondosan megtervezett. Shiraach és a hercegnő már majdnem elérték az ajtót, Carl és Kupakjancsi hősiezen harcoltak a frontvonalban. A tűzelementálok végre kezdtek sorra elhullani, és az ellenség visszaszorult. „Ez most működni fog!” – gondolta Kiskata, amikor az ajtó már karnyújtásnyira volt. De akkor egy utolsó jégdárda elszáguldott, és eltalálta Shiraachot. Egyetlen lépés hiányzott. Ismét vége.

Kiskata egy pillanatra megdermedt. Már nem volt többé csak a játék; valami mélyebb, személyesebb húzódtott meg minden elveszített harc mögött. A vereségek súlya nemcsak a virtuális világban nehezedett rá – mintha azok lassan átszivárogtak volna a valóságába, mintha a játék minden egyes kudarca az ő saját életében bekövetkezett bukásokat is visszatükrözte volna. A képernyő előtt ült, de most először érezte úgy, hogy valahol mélyen ő maga is elbukott.

Ahogy a „Vége a játéknak” felirat eltűnt a sötét képernyőről, az üresség, ami benne maradt, nem múlt el. Ujjai lassan lecsúsztak a kontrollerről, mintha az már nem lett volna képes megadni neki azt a megnyugvást, amit korábban keresett. A játék évek

óta menedékké vált számára, egy hely lett, ahol a kudarcok sosem voltak véglegesek, ahol a vereségek mindig újrakezdést ígértek. Most azonban valami eltört. Ezúttal nem akart újrakezdeni.

A kudarcok ezúttal sokkal mélyebbre hatoltak. Már nem csupán a játékban buktak el a karakterek, hanem ő maga is. Nem értette, miért érzi ezt ilyen mélyen. Minden eddigi veszteség csak része volt a játéknak – elviselhető, átmeneti fájdalom, amit egy új stratégia gyorsan kijavított. De most? A szíve mélyén valami egyre hangosabban lüktetett: a felismerés, hogy ez a kudarc sokkal valóságosabb volt, mint eddig bármikor. Ezúttal nem csupán a képernyőn bukott el. Valahogy a vereség a húsába, a vérébe ivódott, mintha valósággá vált volna.

Ahogy ott ült a sötétben, próbálta megérteni, miért érzett ilyen ürességet. „Ez csak egy játék” – suttogta magának, ahogy annyiszor korábban, amikor el akarta hitetni magával, hogy ami a képernyőn történik, nem fontos. De most valami megváltozott. Ez nem csak játék volt többé. Mintha az élete legfontosabb csatáját veszítette volna el.

Lassan felfogta: ez a harc, amit újra és újra elveszített, nem csupán a virtuális világ kudarca volt. Ahogy a képernyő fekete ürességében magát nézte vissza, rájött, hogy a játék és a valóság határai összemosódtak. Az a küzdelem, amelyben újra és újra alulmaradt, az ő valódi életének harcait tükrözte vissza. A játék többé már nem volt menedék – az életének tükre lett.

Korábban, amikor a valóság túl nehézvé vált, mindig a játékhoz menekült. Ott elfelejthette a problémákat, újra és újra próbálkozhatott. Most azonban, ahogy a sötét szobában ült, nem tudott elmenekülni. A játék minden egyes elvesztett harca magával hozta azokat a kudarcokat, amikkel a való világban is szembesülnie kellett. A harcok, amiket a képernyőn vívott, egyre inkább az életének valós kihívásaivá váltak. Most először tudatosult benne, hogy a játék nem csak szórakozás volt – menedék és kapaszkodó volt egyben, ahol minden csatával a valóságtól próbált elbújni.

De a karakterek, akiket irányított, most más fényben tűntek fel. **Shiraach**, a mágus, aki a pajzsok mögé bújt, valójában ő maga volt. Shiraach pajzsai valójában Kiskata védekezési mechanizmusai voltak a világ ellen – falak, amelyeket az élet minden fájdalma ellen emelt. **Carl**, a paplovag, aki mindig harcolt, soha nem adta fel, de végül mindig alulmaradt – Kiskata küzdelmeit szimbolizálta, ahogy napról napra próbált helytállni az élet kihívásaival szemben, de végül mindig kimerült és elbukott. **Kupakjancsi**, aki nevetve vetette magát az ellenség közé, a vicceivel és könnyedségével próbálta eltüntetni a fájdalmat – ő Kiskata belső énje volt, aki a humor mögé rejtette a valóság fájdalmait. És a **hercegnő**, akit mindig meg kellett volna mentenie, de sosem sikerült – az ő sebezhető, sérülékeny része, amit képtelen volt megvédeni, bárhog is próbálkozott.

Ahogy Kiskata ezt mind átgondolta, egyre világosabbá vált számára, hogy a játék nem csupán egy virtuális világ volt. Minden döntés, minden kudarc, minden vereség az ő saját életének tükröződése volt. Amikor Shiraach pajzsa megrepedt, az az ő mentális falainak széthullását szimbolizálta. Amikor Carl elbukott, az ő mindennapos harcai estek el újra és újra. És amikor Kupakjancsi humorral próbálta oldani a feszültséget, Kiskata érezte, hogy a viccek már nem elég erősek ahhoz, hogy elnyomják a valódi fájdalmat.

Ezért volt most minden más. Ezért érezte úgy, hogy a kudarc valóságosabb, mélyebb, mint bármikor korábban. A játék már nem volt menedék. A valóságba szivárgott be, és Kiskata rájött: ezúttal nemcsak a karakterei buktak el. Ő maga is.

4.

Kiskata üresen bámulta a fekete képernyőt, amelyen már rég eltűnt a „Vége a játéknak” felirat. A szoba mély csendje most más volt – nem a megszokott, békés némaság, hanem az a nyomasztó üresség, amely lassan fojtogatóvá vált. A sötétség a szoba minden sarkából felé nyúlt, ahogy az éjszaka egyre mélyült. Az e-cigi halvány kék fénye ritmikusan pulzált az asztalon, de most ennek a megszokott fénye sem hozott enyhülést. A füst lassan kavargott körülötte, szinte beleolvadt a szoba csendjébe, mintha vele együtt minden gondolat és érzés is széthullott volna.

Nem emlékezett már, mikor kezdődött mindez. Mintha már réges-régen elveszett volna a múltban az a pillanat, amikor még nem uralta volna ez a fojtogató kényszer. Talán a munka súlya nyomta meg először. A határidők szorítása, az állandó elvárások lassan összenyomták őt. Kiskata egyszerűen belefáradt, hogy minden nap ugyanazokat a harcokat vívja, és a videojátékok lettek az egyetlen menedéke. Egy világ, ahol ő hozhatta meg a döntéseket, ahol a kudarcok sem véglegesek voltak, hanem mindig volt újrakezdés. Legalábbis eddig így volt.

Az utóbbi időben azonban ez is megváltozott. Az újrakezdés kényszere most már nem volt megnyugtató. Nem hozott enyhülést. A játék most már nem adott menekvést. Az újrakezdés csak egy újabb kör volt egy végtelen ciklusban, amiből nem volt kiút. Kiskata érezte, ahogy lassan elveszik benne.

A képernyő előtte üres volt, de mégis visszanézett rá, mintha valami rejtőzne a sötétség mögött. A sötét képernyő nem csupán a játék végét jelezte – saját életének üressége is visszatükröződött rajta. Kiskata csak ült ott, és hagyta, hogy a csend beburkolja. Mintha a levegő egyre sűrűbbé vált volna, mintha a szoba falai lassan közelebb húzódtak volna köré. Tudta, hogy meg fogja nyomni a gombot, mert mindig ez történik. Egyik nap olyan volt, mint a másik. A munkahelyén teljesítette a feladatait, de valójában minden éjszaka itt folytatódott az élete. A játék lett az igazi valósága.

A monitor most fekete volt, de a fejében már hallotta a következő menet hívását. „Újra kell kezdened.” Ez a gondolat egyre mélyebben visszhangzott benne, nem hagyva más választást. Az ujja lassan megmozdult a kontroller felé, de egy pillanatra megállt. Tudta, hogy nem szabadna. Tudta, hogy megtehetné, hogy elfordul, hogy kisévál a szobából, elmenekülne, de valahol mélyen már nem hitt benne, hogy van más út. Az újrakezdés most már nem egy döntés volt, hanem egyszerűen az egyetlen lehetőség, ami megmaradt számára.

Az ablakon túl halványan villogtak az utcai lámpák, de már nem érdekelte, mi zajlik odakint. A külvilág távoli és jelentéktelen volt számára. Kiskata visszafordult a képernyőhöz, és csak ült ott, figyelve a füst lassú gomolygását maga körül. Az élete, amit valaha ismert, most már olyan messzinek tűnt, hogy alig tudta felidézni. Most már ez volt az igazi – a csend, a füst, és az éjszaka, ami minden este újra és újra leereszkedett rá. Egyik nap ugyanaz volt, mint a másik. Semmi nem változott.

A monitor hosszú ideig csak sötéten pihent előtte, de végül felvillant az ismerős „Újrakezdés” opció. Ezúttal már nem volt benne kétség, nem remegett meg. Nem érzett semmit. Csak az üresség maradt. Tudta, hogy meg fogja nyomni a gombot. És amikor az ujjja lassan megnyomta a kontrolleren a gombot, a képernyő ismét életre kelt. Nem villant fel semmilyen üzenet, nem volt figyelmeztetés, semmi váratlan. Minden úgy folytatódott, ahogy eddig is történt. A játék újraindult, csendben, észrevétlenül.

– A játék folytatódik, Kiskata – motyogta magának, ahogy egyre inkább elmerült a monitor hideg fényében. – Nézzük, hányszor bírod még.

A gomb megnyomódott. A csend visszatért a szobába. A játék pedig folytatódott. Az üresség és a folytatás kéz a kézben jártak – soha nem volt más választás.

A vizsgadrukk

A deltoid feszülete

Ahogy megigazítom a kezemen a rossz, barnásfehér kötést, éles fájdalom nyilall a sebbe. Meglepődöttségem dühbe torkollik, a közhelykabát zsebeiben ficáncoló ujjaim megfeszülnek, homlokom megreped az alatta tomboló forgatagtól.

Újra vizsgázni megyek.

Igyekszem jókedvűnek látszani, és olyan frissen emelgetni a lábaimat, mintha a kátyúk a járdán medvecsapdákat rejtenének. Mutatom, ahogy csak tudom: remekül vagyok, szeretek élni. Túl jól is érzem magam ahhoz képest, hogy nemrég még csillagokkal táncoltam egy kopott skarlátcsíkos Toyota mentőautó padlóján, miközben hátraesésemmel még egy kecskét is magamra haragítottam. Igaz, legalább az békén hagyott.

Azon a napon is vizsgát tettünk.

Szeptemberben, egy seszínű napon vettem észre K. feleségét a Komlói úton, aki természetesen rám sem bagózott, csak hanyagul bólintott a mellette álló bukszusnak, miután a buszmegálló padkája túl közel került a cipője magas sarkához. Ilyesmire már a szemöldököm sem szaladt fel: kora reggel volt, amikor a bányásztenyerű levegő éppen csak megpöckölte az emberek fülcimpáit. Meg is esküdnék rá, hogy alig pár perce váltottam a kollégát; a pancsolt, piacról csencselt, nyikknyakk kávé még csak akkor feszült neki igazán a fogzománcomnak. És én máris ott ültem egy vörös kabátban, és a csodadobozt szorítottam magamhoz minden erőmmel: elvégre azt tanították, hogy annak tartalmától idegenek élete függ. Koponyánk visszhangjaiban azonban sejtettük: valójában tőlünk függött, hogy másnap reggel ki kel majd fel a kórházban.

Eddig remekül tettük, amit kellett: jól feleltünk az anyagból. Ahogy magamat ismerem, még meg is borzonghattam a gondolatra: istenek vagyunk a Jocóval mindketten. Lekötelezetteink analgetikumot a kezünkben tartó mennybélieknek írának le bennünket, akik havi bruttó kilencvenötért és néhány szikkadt teasüteményért, meg citromos nápolyiért töltik álmaikat az infúziós tasakokba. És mi csak hajtottuk a vén szekeret napról napra: akár saját szemkarikáinkon is gurítottuk, ha kellett. Ezelősek voltunk, cserébe csak annyit birtokoltunk, amennyit a szem alatti táskáinkban megmaradt útravalóul.

Hiszem, hogy ennyi jó nem olvadhat fel maradéktalanul az univerzumban. Egy része – talán éppen általunk – egy kis vérröggként alakul ki, amely újabb alkotó, ösztönző, segítő erőket von magához – naggyá válik, s tenni kezd. Ez az egyre növekvő, duzzadó esszencia végül addig munkál, amíg oda nem kerül, ahol a legnagyobb szükség van rá.

Ahogy megláttam a szomszédot, rögtön látszott: utálatos. Elég volt csak a kocsijára nézni, és már világos volt, hogy rossz ember. Az autó egy szakadt punk valamikori örökségének tűnt. A számtalanszínű pléhkirakós több kocsi hullájának köszönhette életét: a jobb első sárvédő egy fehér társából származott, míg a bal első sárvédő mogyoróbarnasága egy másik roncsból került rá. A lökhárító egy régi Zsiguli öröksége volt, és az ajtók olyan nyikorgó hangot adtak ki, hogy az ember foga beleremegett. Pont olyan volt, mint a gazdája: összetákolta, de valahogy mégis életben maradt.

– Még hogy „a templomok hazája”, egy nagy frászt! Ezek a büdös, piszkos utcák csak a seggfej turistákat bővölik el. Meg azok a „kedvesen beszélő” emberek, akik állandóan valami göcsörtös szart köpködnek a betonra. Azok miért nem járnak vizsgázni? Ők rendre „k” hangokkal kommunikálnak. Ezt még a jó dzsúdok és a még jobb sör sem tudják feledtetni az emberrel. Bár ismerek olyat, akinek ennyi is elég. A törpék sohasem elégedetlenek, csak én töröm itt a csontjaimat. – dohogtam a szomszédot elhagyva, az egyetemre tartva.

Legalább a falunkba vetődött orvos, Gyiszi bácsi (született: Alvián Nyikolajevics Gyisztyihon) segíthetne a régi sebészeti technikákban. Hogyan is volt? Első szepszisprotokoll, ezerkétszáznyolcvannyolc, ezerháromszáznegyven, anatómiai tanulmányok, nyitott szívsebészet... és ekkor elakadok. Az agyam elfárad, a tananyag szétszóródik, mint a poros orvosi tankönyvek lapjai, amiket sosem lapoz fel senki. Ellenben a Kossuth-nóta régóta elfelejtett diákszövege most eszembe villan. „Vad pari, vad pari mindent lát / A vodkát és a tequilát.” Aztán a régi bölcsészvicc jut eszembe, amit nemrég hallottam – az évszámok helyett. – Mi az asztalos sírfelirata? „Komódiában laktam én is...”

Ha valaha is írnék egy olyan könyvet, amelyben különböző emberek életének sorfordító pillanatait vésném papírra, minden bizonnyal ezt, a sajátomét is belevenném a kötet anyagába. Ahogyan hol egyik, hol másik lábammal nyomom a földet, rácsodálkozom arra, hogy mi lett abból a sovány, kamaszarcú felnőttből. Most itt vagyok, harmadszor. Én, egyedül, a klinikai protokollok és műtéti szövődmények ellen. Ez ellentmond mindannak, amit hittem. A dolgok állandóságának mítosza „elrozsda”, mint a levegőn hagyott kenyér. A tankönyveket látva nehéz elhinni, hogy ugrálhatok olyan gyorsan egyhelyben, hogy elkerüljem a változást.

Idáig nagyjából sikerült megvalósítani a lehetetlent. Már harmadszorra jövök, most háromezerhatszáz forint „javító-utóvizsga” díjáért. Hiába, jó itt lenni. Már másodsorra sem volt ugyanaz semmi: megsavanyodott a „rógyina”, az emlékeim is pempősebbek lettek. Kocsonyás lett mostanra az egész világ, én meg csak botorkálok benne, mint egy részeg, aki próbál egyenes vonalban maradni.

A két nyári kirándulás között, a gyakorlatok után végül én is útnak indultam, s azóta is úton vagyok: ritkán keveredem vissza ide, vissza a palócokhoz. Amikor először elindultunk, emlékszem, olyan volt, mint valami posztmodern mese: láttunk török minareteket és elfeledett dombokat, amelyekről azt hittük, hogy csak térképeken léteznek. Bajsa és a Vajdaság különös vidékei valami megfoghatatlan erővel vonzottak minket, mintha az idő ott lassabban folyana, és az ember szívesen maradna, belesimulva a tájba.

Ő sem szereti ezeket az embereket. Igaz, ő senkit sem szeretett. A „nemzetek olvasztótégelye” – ahogyan hirdetik magukat valahogyan, de valójában csak színes dobozokban ülő bábuk vagyunk, akik egymásra se néznek, csak várják, hogy valaki megpörgesse a dobókockát. Mintha az egész élet egy táblajáték lenne, ahol mindig más szabályok érvényesek.

Mindkét falunak van kisugárzása, amivel talán helyben tudja tartani a polgárait – de miért? Talán a levegő sűrűbb itt, talán a gravitáció máshogy működik. Nem lehet továbbmenni, nem lehet kilépni a szürke ködből. A falvak megragadják a lábadat, mint a sáros föld, amit hiába próbálsz lerázni. Palóc vagy Vajdaság, mindegy – a talaj itt vigyorog, és csak várja, mikor esel el.

A lábam alatt a kövek recsegnek, mintha panaszkodnának a súlyom miatt, pedig nem vagyok nehéz. Csak egy ember, aki harmadszor jön vissza ugyanoda, mint egy rossz

álom, ahol a szobák falai egyre szűkülnek. Harmadszorra, és még mindig ugyanaz az utca, ugyanaz a rezzenéstelen égbolt. Kicsit kopottabb talán, mintha valaki a festéket is spórolná. De most már mindegy.

Lépek, és a világ előrehajol, hallgat. Sosem gondoltam volna, hogy a dolgok így dőlnek el – hogy ennyi ugrálás után is ugyanott találok magam. De itt vagyok, mindjárt vizsgázom, mintha az egész univerzum egy vizsga lenne, ahol a kérdések sosem fogynak el, és a tanár egy elnyűtt papírlapra jegyzi fel az életet. Mögöttem a falvak már régen összecsomagolták az álmaikat, a minaretek is csak bóbiskolnak. De nekem még nincs vége.

A talaj alattomosan hullámzik, és én csak egyre lépkedek. Egyhelyben mozgok, mintha a lábam alatti világ újra és újra ugyanoda térne vissza. Aztán hirtelen megállok. Nézem a körülöttem fodrozódó utat, és csak nevetek. Hangosan. Nevetek a falvakra, a minaretekre, a földre, ami olyan, mint egy túlméretezett, röhögő szivacs. Nevetek, mert már rég nincs értelme semminek, csak annak, hogy élek. Nevetek, mert a játék folytatódik és én még mindig itt vagyok.

És amikor belépek a vizsgaterembe, a csapdák újra becsukódnak mögöttem. De én csak mosolygok. Mert most már tudom: az igazi vizsga sosem ér véget és én vagyok az egyetlen, aki pörgeti a dobókockát.

Az üres lapok legendája

Az önreflexió hatszögei

Haikuk - prózában
Csáth Gézának ajánlom ezeket a műveket.

I. Az élet kompromisszumokra kényszeríti az embert

Két gyermek játszott a közeli építkezésen, a műszak vége után. Azt azonban a játék hevében nem vették észre, hogy a munkagépek már leszurkozták az idevezető utat. A felelőtlen lurkók azonban rendesen összekenték a cipőjük talpát a makacs masszával. Eleinte próbálták eltávolítani azt, de nem sikerült nekik. Ekkor sírva fakadtak mindketten.

Ekkor egy arra járó észrevette a pityergő gyermekeket, és kérdőre vonta őket:

„- Miért sírtok gyerkőcök?” – kérdezte tőlük nyájas mosollyal.

A két talpraesett ifjoncok szinte azonnal válaszoltak neki:

„- Azért szeptegünk, mert szurkos lett a cipőnk, és nem sikerült eltüntetnünk a pecsétet a cipőinkről. Ha így megyünk haza, akkor anyukánktól biztosan kikapunk.”

A középkorú férfi megvakarta a füle tövét, majd így reagált nekik:

„- Ez aztán nagyon egyszerű! Menjetek, és keressetek egy fél téglát, amivel letörölhetitek a lábbeliktől a pacát.”

Majd elégedetten elköszönt a srácoktól, és tovább indult.

A gyerek újult erővel futkároztak, fél téglát keresve. Nagyon sokáig hajkurászták a tárgyat, de néhány óra múlva feladták a kutatást, és leültek egy raklap bontatlan téglára.

Az idősebb mélyet sóhajtott, majd a fiatalabbik felé fordult:

„- Gyerünk haza, Gabi! Ezen az építkezésen csak egész téglák vannak, de sehol egy fél téglát!”

Majd kézen fogta Gabit, és elindultak haza – piszkos cipővel.

II. A nagyravágás „ajándéka”

Az ezernyolcszázad végén „történt meg” ez az eset, Németországban. Volt egy hatalmas zeneszerző, és zseniális zongorista, aki mindig elégedetlen volt magával.

Bár számtalan remek darabot szerzett, és világszerte ismert volt a neve, de nem szerette a tehetségét.

„- Nagyon cudarul zongorázom! Túl rövidek az ujjaim, így nem bírom rendesen lejátszani a dallamot. Az akkordok lefogása nem megy elég határozottan, és a zenéim egy nüánsnyival sem jobbak a saját kortársaimétól!” – füstölgött magában.

Napokat gyakorolt étlen-szomjan, hogy tökéletesítse a tudását, de minél többet trenírozott, annál bizonytalanabb volt a lángeszében.

Két évtized telt el így az életéből, de a zenész nem vette észre, hogy egyre jobb, és tökéletesebb műveket komponált: csak sanyargatta magát.

Azonban egy magányos téli estén nem bírta tovább a kétségeit: fogott egy konyhakést, és bevágta a bőrt az ujjai között – egészen a csontig: úgy képzelte, hogy így hosszabbak lesznek az ujjai.

A kórházi kezelés után ismét a zongorához akart ülni, és játszani szeretett volna, de a kezei nem engedelmeskedtek neki.

Ezután felkelt a hangszerétől, kivette a revolverét az íróasztalából, és kiloccsantotta vele az agyvelejét.

III. *In memoriam R..M. (az igazi ember)*

Abda, 1944. november 9.

A nap szégyenlősen húzódott vissza a felhőtakarói közé. Bár egy csütörtök délutáni nap volt, az idő mégis ködösnek, borongósnak mutatkozott.

Az abdai tisztás nem is vett tudomást az emberek által mesterségesen gerjesztett problémákról, csak unottan láttamozta az újabb embercsoport ittlétét.

A huszonkét zsidó rab már órák óta gödröt ásott – *saját maguknak*. Mindenki tisztában volt ezzel. A szakadt ruhás, csontsovány foglyoknak már nem maradt erejük a túlélésre. Mikor megtudták, hogy a győri szükségkórház már nem tudja fogadni őket, már bizton ismerték a fátumukat; az altiszt nevetve mondta a könyörgő zsidóknak: „Mit siránkoztok? Hagyjátok meg az erőteteket a lapátoláshoz, ti büdös férgek! Nem hiszitek, hogy a ruszikkal a hátunk mögött hagyhatom, hogy lelassítsatok bennünket! Piszkos szabotőr korcsok!”

Az egyik mosdatlan, piszkos baka unottan dobta el a cigarettáját, majd ásított egyet. Barna ruhája szutykos volt, arca szőrös. Abban a pillanatban az altiszt magához intette őt, és néhány bizalmas szót váltott a katonával, aki mindvégig bólogatott, és a „ja” szót ismételte. Amint vége lett a suskusnak, a hadfi kibiztosította az MP40-es géppisztolyát, és sorba állította a rabokat, akik néhány másodperccel ezelőtt végeztek a gödör kiásásával. A mogorva férfi alaposan szemügyre vette a rabokat, akiknek már alig álltak a lábukon. „Du” kiáltással, és mutogatással kiválasztott három embert, akiknek a gödör szélére kellett állniuk.

Mindhárom fogoly arca végtelen, szinte földöntúli fáradtságról tanúskodott. Az egyik rab a nadrágjába vizelt, amin a katonák, és az altiszt úr nagyon jól mulattak.

A katona keze csak egyszer remegett meg, mielőtt meghúzta volna a géppuskája ravaszát, és a lövések után leroskadt a gödör mellé, és a sírgödörbe okádott. Majd megtörölte a száját, káromkodott egy cifrát, és ismét egy cigarettára gyújtott.

Fél óra múlva már csak pár túlélő volt. Volt közöttük egy szerényen öltözött, kopaszodó férfi is. A szeme mást mondott, mint a többieké: *neki még volt ereje élni*. Bágyadtan rogyott le egy kőre, és szinte révülten a jobb karjára támaszkodott. A puskalövések ritmikusan követték egymást, és minden egyes puffanásánál a megmaradt rabok örült kiáltozásban törtek ki, de nem volt annyi erejük, hogy elfussanak a végzetük elől: csak várták annak beteljesülését.

Ő azonban egy kockás füzetet vett ki a viharkabátja belső zsebéből, majd csendesen olvasgatni kezdte a beleírt időmértékes sorokat. A kopaszodó férfi ugyanis költő volt.

Volt egy költeménye, amelyet különösen kedvelt: az Erőltetett menet címűt. Ebből idézett a legnehezebb pillanatokban magának, hiszen túl kell élnie ezt! Fanni – a felesége - várja őt!

„- De hisz lehet talán még. A hold ma oly kerek!” – mormolgatta szünet nélkül.

Újabb két társát állították a gödör szélére.

Egy másik katona – aki valamelyest tudott magyarul – odament a költőhöz, és belerúgott a karjába, aminek következtében leesett a földre a vékony notesz.

„- Mit írogatsz te zsidó? Meg fogsz halni, érted?” – röhögte a német.

De a férfi csak ismételte a jól ismert sort, miközben felvette az iskolai füzetecskét. „- De hisz lehet talán még. A hold ma oly kerek!” - hadarta önmagáért, hadarta Fanniért. A végtelenül elgyötört költő kényszerítette magát, hogy nézze a társai kivégzését. Még arra se volt ereje, hogy elfordítsa a fejét.

Végül őt is a gödörhöz állították. A katonák öt ember kivégzése után váltották egymást, de most is ezt kellett tenni, mert a „soros” baka idegei már nem bírták tovább a terhelést.

A másik végtelen nyugalommal odaballagott a gödörhöz, vadrin rúgta a költőt, aki ennek következtében térdre rogyott. Először rágyújtott, majd betöltött egy új tárat a gépfegyverébe.

„- Mi az utolsó kívánságod? Mit akarsz még mondani?” – kérdezte rossz magyarsággal.

A poéta megremegett, végigsimította a zsíros haját, majd rekedt, de mégis emberfeletti hangsúllyal megszólalt:

„- De hisz lehet talán még. A hold ma oly kerek!
Ne menj tovább, barátom, kiálts rám! s fölkelek!”

Az őr bólogatott.

„- Fertig? Gut. Aufwiedersehen, jude!”

Majd kimerően megrántotta a ravaszt.

A lövés tökéletesen talált.

IV. A közöny

A diák unottan bandukolt a földúton, fülében az MP3 lejátszója külföldi dallamokat sugdosott neki. A Nap égetően küldte le a sugarait a poros útra, a levegő szinte ráolvadt a szabadban tartózkodó emberekre. Az egész környezet mintha baljós érzéseket sugárzott volna az egész vidékre.

Az út mellett egyszer egy elhanyagolt külsejű munkás tűnt fel. Fáradtnak látszott, ezért leült. Elővett egy dobozos sört, majd felbontotta, és egykedvűen inni kezdte. Amikor a diák egyvonalba ért vele, így szólt neki:

„- Hé, te fiú! Nagyon vigyázz, mert néhány száz méterrel arrébb a kollégáim egy kábelt húztak az út felé.”

A diák nem is figyelt rá, hiszen a zene olyan hangosan ordított a fülében, hogy a saját gondolatait sem hallotta.

A munkás megrántotta a vállát, és itta tovább a sörét.

A fiú fejét csak másnap találták meg, hiszen a környéken derékig érő volt a fű.

V. Trianon

Történt egyszer, hogy egy magyar ember bolti lopásra vetemedett, szappant akart szerezni. A közértben azonban észrevették, és kihívták a rendőrséget.

A bíróságon drákói ítélet született: az ember fél házát a szomszédainak adták oda. A létszükséghez nélkülözhetetlen szobákat utalták a mellette élőknek: a fürdőszobát, a konyhát, a garázst.

Az ember reménykedett az ítélet felülbírálásában, minden lehetséges helyen fellebbezett az embertelen határozat ellen, de nem járt sikerrel; minden helyszínen csak hitegették őt.

Megpróbált a semleges utcabeliakkal megegyezni, illetve segítséget kérni tőlük, de amazokat nem érdekelte az ember sorsa, idegennek tekintették őt. Azt mondták neki, hogy ez a saját gondja, ők nem akarják beleártani magukat, mindenkinek megvan a saját baja.

Végül megpróbálkozott azzal is, hogy beszéljen az érintettekkel: adják vissza, ami jogosan neki jár. A szomszédai azonban már annyira megszokták a jólétet, hogy nem is álltak szóba vele, illetve csak annyit mondtak neki, hogy már semmi köze nincsen a helyiségekhez.

Az ember pedig csak várt. Éveket, évtizedeket. A hivatalokban pedig már arra hivatkoztak, hogy „jól van ez a helyzet úgy, ahogyan van. Minek megbolygatni a

múltat? Az idő már rendezte az ellentéteket.” A férfi azonban nem adta fel. Úgy érezte, hogy ami egyszer az övé volt, az az övé is marad – évek múlva is.

Végül fegyvert ragadott, és kikergette az idegeneket a lakásából, amivel a környék ellenszenvét vonta magára. A szóban forgó helyiségek állapota siralmassá vált: a fürdőszobát teljesen átalakították, a konyhájára sem ismert rá többet. *Idegennék érezte magát a saját lakásában.* Úgy érezte, hogy csatát veszített. Már nem érezte a sajátjának a területeket.

Végül visszahívta a szomszédokat, akik az őket ért sérelem miatt bírósághoz fordultak, és a férfi utolsó fillérjeit is elperelték tőle.

VI. *Az emberi természet*

„- Ne tüsszents, mert meghalok!” – kérte a lány a férjétől.

A férfi a bal mutató ujjával jólesően megvakarta az orrát, majd ráérősen ennyit mondott a feleségének:

„- Nem fogok prüszkölni, nem is vagyok náthás!” – ásította.

Az asszonyka megnyugodva bólintott, és csak ennyit felelt neki:

„- Akkor jó.”

A férfi azután az ablakhoz sétált, kinyitotta azt, majd belenézett a Napba, és tüszkölt egyet; ezzel egy időben a felesége a szívéhez kapta a kezét és holtan nyújt el a padlón.

VII. *A mértéktelenség*

Az író nemrég tért haza a kórházból, ahol komoly műtétet végeztek a jobb kezén (csúnya ínhüvelygyulladás volt). A rehabilitációt végző orvos szigorú utasításba adta neki, hogy írnia abszolút nem szabad, hiszen az beláthatatlan következményekkel járhat. Az értelmiségi meggyőzte a doktort, hogy neki muszáj körmölni, hiszen ebből él: ha nem adna le egyetlen cikket sem, akkor rövid úton éhen halna. Az orvos hümmögött egyet, majd bólintott:

„- Jól van, de csak napi egy rövidke novellát engedek!”

A szkriptor persze fűt-fát ígért, már alig tudott a kórházban maradni.

Otthon azonban meglátta, hogy két regénye is felében-harmadában áll az íróasztalán, és ha úgyis betegszabadságon van – gondolta – akkor befejezi ezeket, és így szert tehet némi plusz pénzre. A hősünk rengeteget írt. Napokat dolgozott, szinte nem aludt semmit.

A negyedik napon már nagyon fájt az „alkotókeze”, de ennek nem tulajdonított nagyobb jelentőséget. Nem akart visszamenni a kórházba.

A hatodikon pedig véglegesen lebénultak az ujjai, és soha nem is mozdultak meg többet.

VIII. *Ami jár, az jár*

A japán érdekeltségű Yokoshibahikari Co. Ltd. a legújabb autómодelljét a következő hirdetéssel reklámozta a helyi hírlapban:

„Itt a huszonegyedik század legújabb autója, a »Cugajosi 2000008 és 1/5«! A tökéletesen ergonómikus formatervezés mellett a jármű a következő extrákkal rendelkezik:

- Forgatható volán
- Négy kerék, amelyek bármilyen zord időjárás esetén is forognak
- Tökéletesen zárt kocsiszekrény, ami szintén az időjárás viszontagságainak csökkentésére hivatott

- Biztonsági övek (két darab) a kifogástalan biztonság érzetéért (hozzájuk csatlakozó rögzítőpánt nem széria felszerelés)
 - Nem fogyaszt semmit, de viszont nem is „megy”.
 - A tulajdonosát az egészséges életre neveli rá azáltal, hogy a gazdáját rákényszeríti arra, hogy kilométereket tolja. Szükség esetén a súlyok mennyisége növelhető további családtagok a járműbe való ültetésével.
- Ám ekkor még nem értünk a számtalan előny felsorolásának végére!
Egyszóval érdemes kipróbálni!

Megjegyzés: A járművek alapanyaga latex. Az autókat (kompresszor nélkül) körülbelül három óra alatt lehet felfújni a „benzintank” nyílásán keresztül. A cég nem vállal felelősséget a kompresszor nélküli – azaz emberi erő segítségével történő – használat miatt kialakult tüdővízenyő, illetve egyéb betegség(ek) kialakulása miatt. ”

IX. Az igazi vicc

Az újságírók nagyon várták már a pillanatot, amikor – természetesen előre meghirdetve – Örkény István feltámadt a budapesti Kerepesi temetőben. Egyesek szinte furának találták, hogy a híressé vált író pont úgy szándékozik látogatást tenni a „felszínen”, mint ahogyan azt az egyik egypercesében (konkrétan a „Nincsen semmi újság” címűben) már leírta, azonban behatóbban ez az érdekesség senkit sem érdekelt.

Örkény pontosan a megbeszélte időpontban bukkant elő a sírboltból, majd leporolta a kissé ódivatú öltönyét, és bemutatkozott a társaságnak. (Valami csinóvnyikot küldtek az író elé, a „fejések” most nem értek rá, talán megint közpénzeket sikkasztottak el.)

De Örkény mindenkinek örült, akivel beszélgethetett, sőt arra kérte a kíséretét, hogy járjanak egyet a városban, hiszen harminc éve nem látta Budapestet. Az újságírók persze rögvést riportot szerettek volna tőle követelni, de úgy gondolták, hogy még negyed óra befér.

Amint a Belvárosban járkáltak, láttak arabot, afro-amerikait, kínait, mongolt, románt, és romát. Az arab erőszakkal akart órát és mobiltelefont rátukmálni az abszurd mesterére, a négerek és a romák kilopták a zsebéből a kedvenc zsebóráját – ezzel temették el -. A Mestert ez felettébb bosszantotta. De mennyire elámult, amikor meglátta a gyorséttermek, és a hipermarketek hadseregét. Szinte szóhoz sem tudott jutni.

Aztán úgy döntött, hogy már elege volt a modern fővárosból, inkább visszatérne a sírjába. Közben váltott pár szót az őt kísérő újságírókkal.

A sírjánál csettintett egyet, amire az gyönyörűen szétnyílt. Örkény ránézett a kísérőire:

„ – Emberek! Vagy nagyon humorosak – és akkor az egész várost átalakították a tiszteletemre -, vagy pedig az összes groteszk írásom életre kelt a sírban töltött harminc év alatt. Most őszintén mondják meg: mi az igazi vicc, ha nem ez a város?”

Majd hirtelen visszamászott a sírjába, és összezáródott a föld felette. A zsurnaliszták bosszankodtak ugyan az elvesztett sztori miatt, de délután mégis összehoztak valamit „A halott Örkény István villámlátogatása a fővárosban” címmel.

X. A túlzott óvatosság

Tom, a helyi autószerelő csendesen itta a sört a kedvenc kocsmájában. Már javában iszogatózott – a fejébe is szállt már az alkohol -, amikor megérkezett az egyik haverja – Lacika. Tom üdvözölte őt, ahogyan kell: széles mosollyal, és egy „feles” pálinkát is

felajánlott neki, leültette maga mellé, de Lacika arca komoly maradt, aztán udvariasan visszautasította a felajánlott szilvóriumot. Néhány másodpercig csendben ültek egymás mellett, utána Lacika közelebb hívta magához az autószerelő barátját, aki engedett a követelésnek (különben is eléggé kíváncsi ember hírében állt) és suttogni kezdett a fülébe:

„ – Figyelj Tomikám! Az FBI nyomkövetőt épített a kocsimba! Minden lépésemről tudnak! Ide is követtek! Segíts nekem kiszedni a kocsimból a poloskát!” – suttogta teljesen idegesen.

Tomí azt hitte, hogy mindjárt hátra esik a székkal. Nem mert nevetni, de érezte, hogy a szesz kiszállt a fejéből. Végül csak ennyit bírt kinyögni Lacinak:

„ – Lackókám! Persze, hogy megkeressük! Holnap hozd át hozzám a verdádat!”

Laci arca hirtelen megkönnyebbültnek tűnt, és amilyen hirtelen jött, olyan gyorsan el is tűnt.

Tomí rendelt még egy sört és egy pálinkát magának, majd fizetett és hazament.

XI. *A félreértés áldozata*

Dezső és Joci – a két ügyeletes rendőrfőnök – azt a feladatot kapta, hogy igazoltassa az autópályára felhajtani akaró autókat.

A két jó barát teljesítette a feladatot, szinte probléma nélkül ment a közúti ellenőrzés, egészen addig, amíg egy angol rendszámú Saab-ot nem intettek le az út szélére.

Kettőjük közül csak Joci beszélt néhány szót angolul, de Dezső jobban megértette magát a külföldiekkel, úgyhogy ő ment oda az idegenhez, és kezdte a jól betanult sablonszöveggel:

„- What's your name?” – kérdezte az erősen ittasnak látszó angoltól, bár abszolút nem értette, hogy mit is akar most megkérdezni tőle (csak azt tudta, hogy amit mond, azt kell az első rovatba írni), de a társa már elő is vette a papírt, amire a személyes adatokat szokták felírni – a szabálytalanul közlekedőké.

A szőke hajú, fiatal, sovány testalkatú sofőr rögtön válaszolt:

„- My name is Peter Badlanguage, and probably you are a cock...a very big cock.” – incselkedett a magyar rendőrrel.

Dezső megvakarta a homlokát, majd a társára nézett, aki még tanácstalanabbnak nézett ki, mint ő. Végül odaszólt Jocinak:

„- Jocókám! Írjad azt a füzetbe, hogy Kop-kop Péternek hívják.”

Majd a külföldi felé fordult, és újból kérdezett:

„- Hol lakik?”

A férfi kimeresztette a szemét, majd kínosan, elvörösödve suttogta:

„ – What's luck? Two asshole cops. Whatdafuck?”

Jocó már rutinosan diktált a társának:

„ – Írjad, Józsi! Teszkó-Coop 2.”

Ismét kérdeznie kellett, mert hiányzott egy adat:

„- Melyik város?”

Az angol állampolgár már abszolút nem tudta, hogy mit mondjon a rendőröknek:

„- Whatdafuck?”

Dezső rendkívül dühös lett rá, majd elengedett egy cifra káromkodást, majd ismét a férfi felé fordult majd megszólalt:

„ – Nem áldom a fát, öcse! Látsz te itt valahol fát? Különben is mi keresztények vagyunk!” – háborodott fel a félreértett mondat miatt.

„- Na, add csak ide a személyidet, a jogsídat, meg a forgalmi engedélyedet!”

Joci már fordította is – képességeihez mérten – a nem éppen udvarias kérdést:

„ – Please...gimme...your...I.D Card...driving licence...and certificate of registration.”

Az angol odaadta az iratait, majd megszólalt:

„- Here you are! My I.D card...”

A rendőr belerúgott a kocsi oldalába, majd ahogyan a torkán kifért, ordítani kezdett a megszeppent angollal:

„ – Mit parancsolgatsz itt nekem? Főleg mit becézgetsz te engem? Aszongya: 'állj Dé! Meg 'kár'!”

A férfi próbálta menteni a menthetőt, és egy kedves mondatot erőszakolt magára. A rendőrautó felé mutatott, majd széles mosollyal közölte:

„- Nice police car!”

Dezső rögtön kirángatta a kocsiból Pétert, majd a motorháztetőre lökte, és megbilincselte. A kollegája tekintete választ követelt, amit Dezső rögvést meg is adott.

„ – Hallottad, Jócó? Mit mondott ez a kocsinkra? Azt mondta, hogy kár, hogy rendőrök ülnek benne! Ezért beviszem a rohadékot!”

A férfi hirtelen felpattant a motorháztetőről, majd köpött egyet, és így kezdett el kiabálni:

„- I love your wife's pants...fuckin' dick!”

Dezső azonnal kérdezett a társától:

„- Te, mit jelent az angolul, hogy 'máj'?”

A társa nevetett egy nagyot, majd pontosította Dezsőt:

„- Azt mondta, hogy 'wife', ami a feleséget jelent ángliusul.”

Erre Dezső a betuszkolt Peter Badlanguage-t a rendőrautóba, majd ezt suttogetta Jocinak:

„- Ez a pali nagyon peches. Rágalmazásért, ittas vezetésért, és zsarolásért fogom bevinni. Méghogy a feleségem egy pánk!”

A rendőrautóban – a rendőrkapitányságra menet – a társa megkérdezte tőle:

„ – Te figyelj már! Nem kellett volna megszondáztatnunk?”

Dezső legyintett.

„ – Azt majd a jardon megcsinálják. Ilyen rossz napom már régóta nem volt... bárcsak már aludhatnék egy kicsit!”

XII. Arról, hogy milyen könnyű bemocskolni más becsületét

A férfi még nem heverte ki a szakítás fájdalmait, a szilveszter ünnepe szinte kínálkozott arra, hogy kissé könnyítsen a szinte elviselhetetlen kínokon.

A buli kissé unalmas volt, semmi különleges esemény nem történt éjfélig. Ekkor a férfi egy hívást kapott:

„- Te verted a Juditot? Azt mondta, hogy össze-vissza ütlegetted őt! Ha megtalállak, akkor kicsinállak, te szemét!” – mondta az ismeretlen férfihang.

A férfiben szinte azonnal felszakadtak a sebek, és mély melankólia szállta meg őt: „miért állította a volt barátnóm rólam, hogy én vertem őt, amikor nekem csak köszönhet?”

Miután hazament egész nap ezen gondolkodott – még álmában is ezen járt az esze. Azt remélte, hogy a sárdobálásnak vége lesz.

Az ünnepek után munkába kellett, hogy induljon: az utcán azonban mindenki szúrós szemekkel nézett rá; szinte megbélyegezték őt. Az emberek pontosan tudták az állítólagos eset minden részletét (egyesekek még azt is tudni vélték, hogy a férfi börtönben is volt már – ami abszolút nem fedte a valóságot). A férfi ment a dolgára, de - ennek hallatára – a fejében egy végzetes lépésre készült.

Hiába! Aki gyorsabban mocskolja be a másik hírét, az győzött. Hiszen vádolni sokkal könnyebb, mint védekezni.

XIII. *A büntudat (Arany Jánosnak ajánlom ezt a prózadarabot)*

„ - S, miért tette meg? Nem volt lelkiismeret furdalása azután?” – kérdezte a holtfáradt, véreeres szemű felügyelő az alig háromórás kihallgatás végső pillanataiban. A muszlim férfi kissé meglepődött a kérdés miatt: őt még soha sem kédezték meg ilyen nyíltan, azonban bármelyik pillanatban össze tudta volna foglalni a tettei mozgatórugóit: már kis kora óta tanult a Koránból, ami mintegy erkölcsi védőpajzsként szolgált a tetteinek.

Kissé habozott a válasszal. Próbálta összeszedni a gondolatait. Majd – amilyen hirtelen jött a kérdés, olyan hirtelen - jött a válasz is. Tagadni nem volt értelme. Minden ellene szólt.

„ – Nem értem, hogy miért kellene furdalnia a lelkiismeretnek? Hisz én erkölcsileg elismerten cselekedtem. Maga és a társai nem érthetik meg a népemet. A saját szűklátókörűségük korlátozza a morális fogalmaikat. Azt hiszik, hogy most meg tudnak büntetni a börtönnel, de pontosan az ellenkezőjét teszik: csak ösztönöznek arra, hogy ha kiszabadulok, akkor minél gyorsabban pótoljam be az elvesztegetett éveket. A Dzsihad nem gyermekjáték! Miért kellene büntudatot éreznem, hisz ez már „munkává vált” a számomra?”

Majd a fogoly elhallgatott, és nem szólt többet egy szót sem. A bíróság tizenöt évre ítélte el, majd kiszabadulása után tovább folytatta a „bosszúhadjáratát” a „hitetlenek” ellen.

XIV. *A hirdetés*

A helyi újságban a következő apróhirdetés jelent meg. A feladó Dr. Tejszínhab Csongor, a helyi írószövetség elnöke:

„Visszaváltanám a tudásomat, de mi lesz az érmékkel?”

XV. *A nem mindennapi telefonhívás*

A rendőrség telefonja mellett Géza töltötte éjszakai műszakját. Az éjszakai műszakok általában csendesen teltek, a hétvégéket kivéve. Az emberek általában már aluszanak ilyen tájt. Azonban most másként volt. Egyszerre csak elkezdett csengeni a telefon, majd – miután felvette az ügyeletes rendőrtiszt – egy rémült hang szólt a kagylóba:

„ – Segítség, rendőrség! Az utópályán megyek és üldöz egy rendőrautó...már rám is lőttek, kérem tegyenek valamit!”

XVI. *Az augusztus huszadikai látogatás*

Augusztus huszadikán – az előre megbeszélt időpont szerint - Szent István feltámadt. Az újságírók persze már jó előre ott várták a sohasem volt sírjánál, amikor is az első magyar király (ezer évnyi pihenés után) nagyon szakadt, de még számtalan év után is tiszteletet parancsoló királyi gyolcsban került a most élők színe elé.

A király szinte azonnal alattvalókat követelt magának, majd mikor elmagyarázták neki a demokrácia fogalmát, latinul átkozódni kezdett. Amikor átöltözött a mostanában divatos szmokingba és bőrcipőbe az újságírók és az érdeklődő járókelők teljesen meglepődtek a régmúlt királyán.

A formaságok után a király azt követelte, hogy meséljenek neki a haza történelméről. Ezt a kérést a Magyar Tudományos Akadémia egyik illetékes személye teljesítette. Szent István arca egyre komorabb lett minél inkább haladtak a jelenkor felé: az Árpádház kihalása, a mohácsi vész, az ezernyolcszáznegyvennyolcas forradalom és

szabadságharc, a kiegyezés, és az első világháború teljesen kedvét szegte. A professzor éppen Trianonról mesélt (sőt megmutatta a „kis” Magyarország térképét is), amikor a szent már nem bírta tovább:

„ – Milyen hitványak vagytok ti! Elveszítettétek apáitok földjét! Miért nem szereztétek vissza!” – üvöltötte, ahogyan a torkán kifért.

A megszeppent jelenlevők próbálták megmagyarázni neki, hogy a nemzetközi erőviszonyok, a diplomácia nem kedvez ennek a kérésnek, sőt nem is rendelkezik a magyarság olyan számottevő katonai és gazdasági erővel, hogy ezt megakadályozza.

A királyt ez azonban egy fikarcnyit sem érdekelt. Megrántotta a vállát, motyogott valamit, majd kedvetlenül mászott vissza a sírjába.

Egyesek még napokkal a szerencsétlen látogatás után is morgó, síró hangokat véltek hallani erről a helyről.

XVII. Értelmetlen bankrablás olyan elkövetőktől, akik kicsivel is beérték

A tévé a rendőrségi szóvivőt interjúvolta meg egy fura bankrablás kapcsán:

„...a bankrablók nagyon pontosan megtervezték a tetteket.

A bankba jól öltözöttek jöttek be, s az alkalmazottak szerint nem keltettek feltűnést. Legelőször is a biztonsági őrnek újságot adtak, amivel lekötötték a figyelmét. Az őr ennek következtében nem is figyelt fel semmire, az egész rablás alatt a Nemzeti Sportot olvasgatta.

Az egyikük az ajtóhoz állt és nem engedett be rajta senkit, valamint sakkbán tartotta a bent levőket. A másikuk egy meglepő kéréssel állt a bank vezetője elé: összesen húsz forintot követelt. Amikor a vezető „hogymi?” kérdéssel válaszolt, az elkövető meglőtte a főnököt, aki csak könnyebben sérült meg, majd eleget téve a kérésnek, a kérdéses összeget a saját pénztárcájából átadta az elkövetőknek. A bankrablók, miután megkaparintották a pénzt, gyorsan elszeleltek. A rendőröknek néhány perc múlva már sikerült is előkerítenie a bűnösöket, de a pénz nem került elő. Elmondásuk szerint ugyanis a rablott pénzzel kipótolták azt az összeget, amelyet egy doboz cigaretta megvásárlására akartak fordítani. Elmondásuk szerint csak azért követeltek ilyen kis összeget, mivel úgy hitték, hogy ennyit biztosan találnak a pénztárcájukban.

A bankot üzemeltető társaság nem tett feljelentést, mivel „nem baj, hogy meglőtték a bankvezetőt (le is lőhették volna), úgyszólván lett volna másik, de a biztonsági őrért nagyon dühösekké váltak, és azonnali feljelentést tettek volna.

A két elkövető így szabadon távozhatott a helyszínről.”

XVIII. A jószándék veszélyei

Rekkenő, Téli hőség uralkodott az építkezésen. A munkások már alig bírtak dolgozni, de nem volt mese, az ütemtervet tartani kellett.

Józsinnak és Bélának betonoznia kellett – bár tudták, hogy ilyen melegben hamar kiég a beton.

Mivel a hőmérő higanyszála már a negyven fokot is elérte, azért az építésvezető megengedte nekik, hogy szandálban dolgozzanak.

A munka órákon át olajozottan ment. Az épület a megfelelő ütemben épült, és senki sem gondolt arra, hogy ezen a napon valami különleges dolog fog történni.

Az egész galiba akkor kezdődött, amikor Bélának egész egyszerűen belement egy kavics a szandáljába. Az első néhány órában nem is vett róla tudomást, azonban a nap vége felé, már nagyon zavarta a „betolakodó”, és úgy döntött, hogy megszabadul a hívatlan vendégtől.

Nem is tanakodott sokat a dolgon: egész egyszerűen a működő betonkeverőnek dőlt, majd jó erősen rázni kezdte a szandálját.

Ekkor történt meg a baj: Józsi ugyanis azt hitte az ártalmatlan gesztusra, hogy a munkatársát éppen rázza az áram, ezért lapáttal (nehogy ő is a sorsára jusson) a kezére ütött egy hatalmasat, azzal a szándékkal elengedje az áramforrást.

Nem is hitt a fülének, amikor a kollegája irtózatos hangzavarban tört ki, ugyanis a jószándékú Józsi eltörte Béla kezét, akit emiatt jó pár hétig otthonlevésre kényszerített.

XIX. *Mindig ott akadunk kincsre, ahol a legkevésbé sem számítunk rá*

Balázs unottan ült a vonaton, és meredten bámulta a kint levő világot. Egyedül volt aznap, mint már mindig egy jóideje. Nem is sejtette azt, hogy éppen aznap tudatosul benne, hogy ki lesz az a személy, aki társául szegődik majd.

A vagonban utazók fittyet sem vetettek egymásra. Mindenki olvasott, vagy beszélgetett egymással: csak Balázs és egy csendes, de polgárpukkasztó ruhákba öltözött lány hallgatott. Mindketten a kinti világot bámulták, de a férfi gyakran tekintett a szótlan lányra.

Balázs nem ment oda hozzá aznap. Mindketten leszálltak a végállomáson és szótlanul mentek el egymás mellett. Balázs aznap semmit sem aludt: csak a vonaton egyedül ülő lány járt az eszébe.

Fekete bőrkabátja és hajviselete valahogyan azonnal megbabonázta.

Hatalmas volt az öröme, hiszen a lány másnap is feltűnt. A férfi ekkor már nem szalasztotta el a lehetőséget: odalépett a lányhoz. És bemutatkozott neki. Aztán beszélgetni kezdtek. Szimpatikusak voltak egymásnak.

Az ismeretlent Beatrixnek hívták.

Azóta már a pár össze is házasodott, és gyermekeik is születtek. Balázs szerint nagyon jól kiegészítik egymást: már a megismerkedésük napján is közös, ritka témákról beszélgettek zavartalanul, mindössze kétszeri találkozás után. Más talán furának tartaná, hogy a vonaton beszélgettek ismeretlenül, sőt ott is ismerkedtek meg egymással, (ráadásul ott kérte Balázs az első randevút Beatrixtől).

Semmi nem az, aminek látszik. Minden nap „ajándékok és átkok” mellett megyünk el az utcán. Csak rajtunk áll, hogy melyiket választjuk, ha választunk egyáltalán.

XX. *Az öngyilkos ág*

Egy országos napilapban egy nem mindennapi cikk jelent meg:

„Öngyilkos lett az az ág, amelyen 594 öngyilkosságot követtek el. A szemtanúk szerint az ág péntek este kihívóan viselkedett, amellyel felhívta magára az arrafelé kószáló részeg fiatalok figyelmét. A vandálok súlyosan megrongálták az ágot, azonban nem végeztek vele. Az agonizáló ágon már nem tudtak segíteni az orvosok, s a kórházba szállítás közben életét veszttette.

Búcsúlevelében az ág arra hivatkozott, hogy már nem képes elviselni a mindennapi élet viszontagságait, és az öngyilkosok látványát.

A rendőrség szóvivője szerint a környéken fokozottabban fognak járőrözni a kollegák, hogy ne történhessen meg ilyen erősen demoralizáló eset a későbbiekben.

A szomszédos ágak nem kívánták kommentálni az esetet, de az elmondták, hogy az öngyilkos ág rendes, becsületes jellemű volt, és még csak nem is említette borzalmas tervét még a legközelebbi barátainak sem.

Az Ágak Országos Egyesületének (ÁOE) vezetője nem kívánt nyilatkozni a történetekről.

Az ág temetéséről később gondoskodnak, de egy nevét nem vállaló forrás szerint el fogják hamvasztani a polgármesteri hivatal kazánjában (a hivatalban dolgozók nagy meglepedésére), s végső kívánsága szerint a hamvait egy kukába szórják majd.”

XXI. Logikus magyarázat I.

Egy halászapadt férfi várakozott a háziorvosi rendelőben. Az idő nyolc óra körül járhatott, a Nap már régen aludni tért. Egyedül volt a váróteremben. Néhány perc múlva az unott arcú, pápaszemes doktor betessékelte a rendelőbe, majd feltette a rutinkérdést:

„ – Mi a panasz?”

Az ismeretlen férfi idegesen mosolygott: kivillantotta a hófehér, túhegyes szemfogait. Majd kissé izgatottan próbált válaszolni az egyszerű kérdésre:

„ – Doktor úr, tudja én egy vámpír vagyok. Minden este sóvárgok a vér ízére.”

Mondandója elmondása után feldúltan dörzsölgetni kezdte a kezeit.

Az idős doktor azonnal valami turpisságra gyanakodott: azt hitte, hogy a páciens az ÁNTSZ küldte hozzá azért, hogy leteszteljék az orvosi tudományát. Ebben a hitben felelt a nem mindennapi panaszra:

„ – Értem. Étvágya jó? Mikor étkezett utoljára főtt ételt?”

„ - Már jó hetven éve. Utoljára az előtt, amikor a nyakamba harapott egy furcsán viselkedő asszony. Doktor úr, mit javasol nekem?”

Az orvos a bajsza alatt dörmögni kezdett:

„ – Hm. Súlyos eset. Nem tanácsolom önnek a vérivást, főleg ezekben a vészterhes időkben. Szinte öngyilkosság a huszonegyedik században ilyesmit cselekedni: mondja nem fél az AIDS-től?”

A vámpír nem felelt. Ismét feléledt benne a vadászösztön: eszeveszetten vágyott a vérre.

„- Sejtem, hogy mi lehet a baja. Mielőtt azonban megosztanám önnel az észrevételeimet, annyit le kell szögezmem, hogy vámpírok nem léteznek. Az én meglátásom szerint *ön nem is vámpír*, hanem egy nagyon ritka betegségben szenved, amit az orvostudomány „parphyria”, vagy „vámpírkór” néven illet. Ez a betegség fényérzékenységet okoz, és némely ember, aki megkapta a betegséget megmagyarázhatatlan vér utáni vágyat jelentett az orvosának.

Ezekből a tényekből következik, hogy ön nem lehet vámpír.” – jelentette ki diktatórikusan a doktor.

A vámpír felsóhajtott:

„ – Megnyugtató, dokikám. Azonban lenne még itt más is...tudja, én hivatalos papírt kérek arról, hogy nem ártok senkinek, nincsen fertőző betegségem. Tudja, fontos az imágó a mai világban. Erre a lépésre azért szántam rá magam, mert néhány „megmenekült” áldozatom családja nem áttalott beperelni a bíróságom azzal az indokkal, hogy a szerencsétlen áldozat a találkozásunk óta betegen fekszik otthon, s ennek csakis én vagyok az oka.”

A doktor megtörölte a zsebkendőjével izzadt homlokát, és sóhajtott egyet.

„ – Talán tudok segíteni. Ha elmondja az állítólagos betegség tüneteit, én megpróbálom kitalálni, hogy mi is lehet a kór.”

A vámpír határozottan kezdte elsorolni azokat a tüneteket, amelyeket a bíróságon ismertettek.

„ – Tudja, a rokonok arra panaszkodnak, hogy a beteg fáradékony, kimerült, étvágytalan, emésztési zavarai vannak (gyakran fáj a hasa), kedvetlen, s legalább tíz kilót leadott pár hét alatt, felettébb rosszul alszik, s ha este sikerül is néhány órát alvással töltenie, csurom vizesen ébred fel.”

A doktor úr arca egyre jobban felvidult:

„ – Bár nem tudok távdiagnózist felállítani, de valószínűsíthetőnek tűnik, hogy tuberkulózissal van dolgunk. Amit itt elsorolt, azok a tuberkulózis általános tünetei. Pontos diagnózist csak röntgen, fizikális és laboratóriumi vizsgálat együttes eredménye alapján lehet felállítani. Ezekre a vizsgálatokra fogom önt beutalni, s ha minden eredmény negatív, akkor kiállítom a papírt, amely felmenti önt a felelősség alól.”

Az orvos, látván, hogy a páciense kifogyott a mondanivalójából (s a betegek is elfogytak), barátságosabb hangnemre váltotta az orvosi tónust:

„ – Látja, barátom, hogy milyen nagyszerű az orvostudomány manapság. A modern eszközeinkkel már teljes bizonyossággal megállapíthatjuk, hogy *vámpírok márpedig nem léteznek!*”

A vámpír gondolkodóba esett:

„ – Igaza lehet...”

Ezután egy szempillantás alatt a doktor mellett termett és beleharapott a nyakába.

XXII. *Az üres lapok legendája I.*

Az asszony holtfáradtan kászálódott ki a munkahelyéről, s ránézett az órájára:

„ – Még fél óra és jön a busz. Addig elmegyek és nézek magamnak valami könyvet az újságosbódénál.”

Az újságos csak egy saroknyira volt a munkahelytől.

A választék nem volt bőséges: csak ponyva és lektűr sorakozott a pult alatt. A nő kiválasztott egy könnyű olvasmánynak ígérkező romantikus regényt. Amikor kinyitotta, meglepődve vette észre, hogy a könyvben *egyetlen betű sincsen*. A meglepődött asszony azon nyomban szólt az eladónak, aki szintén értetlenül állt a dologhoz.

Amint tovább válogatott, tudatosult benne, hogy *egyetlen könyvben, sőt magazinban sincsen betű*. A nő azonban nem akart üres kézzel távozni: megvett egy olyan könyvet, amelynek a borítója a legjobban ment a nappali tapétájához, valamint egy olyan bulvármagazint, amelyben nagyon szép képek voltak.

Amint hazaért, első dolga volt, hogy ellenőrizze a könyvtárát. A helyzet ugyanaz volt, mint az újságárusnál. Unottan tette a frissen vásárolt könyvet a helyére, de ebben a pillanatban a telefon elkezdett csörögni: az egyik barátnője kereste őt.

Hosszan tréceltek, majd amikor a barátnője azon kérdésére, hogy „történt veled valami furcsa ma?” elmondta a már megtapasztalt dolgot.

A vonal másik végén levő hölgy néhány percnyi keresgélés után azt mondta, hogy nála sincsen egyetlen betű sem a házban.

A két hölgy zavartalanul nevetett a furcsaságon, majd hirtelen témát váltottak, elvégre ez nem olyan nagy dolog, hogy órákig kelljen róla beszélni, hiszen a telefonszámla így is irreálisan magas, s olyan szerencsénk pedig nem lehet, hogy a számok is *csak úgy* eltűnjenek az életükből...

XXIII. *Az üres lapok legendája II.*

Az egyetemista fiú szorgalmasan tanult a szobájában. Szorgalmasan vette át a fonetikai leckéket: megtanulta a magánhangzó és a mássalhangzó képzési táblázatokat, az afrikátákat, a minimális párokat, a fonológiai szabályokat és még mindent, amit a könyv leírt. Néhány óra múlva az egész könyvet megtanulta. Amint a tankönyve végére ért, s a tartalomjegyzéken is túllapozott egy üres lapot talált ott.

A kielégítetlen tudásvágytól feltüzelve keservesen sírni kezdett. Amikor a barátnője meghallotta a keserves zokogást, vigasztalni kezdte őt. Amikor végre megnyugodott a fiú, kérdőre vonta a viselkedése miatt, ő csak ennyit mondott:

„ – Én csak a még meg nem írt könyveket siratom, az üres lapokba kódolt jövőbeli tudást, amely már most is életeket mentene meg. Mennyivel okosabbak lennénk, ha ezeket tudnánk! Hány ember életét megkímélhettük volna, ha a gyávaság és a butaság helyére az üres lapok által bújtatott tudást helyeztük volna a megfelelő időkben! Az üres lapok a jövő zálogai: amíg lesznek üres lapok, addig fog tartani az emberi kíváncsiság és a tudni akarás vágya is.”

Így válaszolt az értetlen lánynak a fiú.

A fiú barátnője nem tudhatta, hogy csak a jövőbeli kutató idealizmusa tört a felszínre egy tudatalatti gondolat következtében.

De ő nem fogta fel az emberöltőkön átívelő életfelfogás alapját: egyszerűen visszament mosogatni. Ez a gondolkodásmód ugyanis csak néhány ember sajátja.

XXIV. Logikus magyarázat II.

A hangulat a tetőfokára hágott a Kételkedők MDCXXV. Globális Konferenciáján. Az izraeli filozófia professzor felszólalása után minden jelenlevő ujjongani kezdett. A szónokok egy ilyen pillanatot vártak: szinte mindenki beszélni akart, hiszen az ilyen esetekben a közhangulatból következően szinte automatikus siker koronázza a felszólaló beszédét.

A szót egy amerikai professzor kaparintotta meg:

„ – Tisztelt kollegák, kedves kételkedő barátaim! Izraeli kollegánk nagyon jól beszélt: Isten márpedig nincsen. Én csak szeretném összefoglalni a tudományos tényeket, amelyek segítségével véglegesen búcsút inthetünk annak a lénynek, akinek a „szolgálói” évezredek át butították embertársainkat, és megfosztották őket a józanul gondolkodás képességétől. De persze mi, a tudományos felső tízezer ellentmondtunk a babona kábítószerének, és évtizedek óta küzdünk a tévhit ellen. De a ma, úgy tűnik, kedves kollegák, most, a mai napon véglegesen leszámolunk majd a bujkáló Isten személyével és vele együtt az áltudományosság legfőbb védőbástyájával. Vegyük is sorra a bizonyítékainkat: az egyik legfontosabb dolog, hogy nincs tudományos magyarázat a kreacionista teremtélméletre. Egyszerűen badarság. Minden ésszerű alapot nélkülöz.

A továbbiakban az „Isten” (gyakorlatban a papok, mások szerint Constantinus császár) által létrehozott, kanonizált könyvet, amelyet a világ csodás erejűnek hisz, fogom nevetségessé tenni. Ez a könyv a Biblia. A legalapvetőbb észrevételem, hogy ha a Biblia Istentől való, aki ugyebár tökéletes, és hibátlan, akkor a könyvében miért találhatunk mégis tévedéseket? Abban pedig biztosak lehetünk, hogy hibák tömkelege fészkelte be magát a kéziratba.

Vegyük csupán a bibliai kétértelműségeket, amelynek a listáját már szétosztottam, és a kiosztmányon nyomon követhetik a kérdéses idézeteket. Ez a megállapításom máris aláássa a Biblia erkölcsmutató szerepét, hiszen az következetlen.

Sőt, tovább megyek a mondanivalómban. Nemcsak, hogy következetlen, hanem erkölcstelen is. Jól hallották: vannak erkölcstelenségek a Bibliában! A bosszúszomjas attitűd jellemzi a Könyvek könyvét. Ez a hozzáállás a legjobban kitűnik a zsidó nép ellenségei iránt elkövetett tettekben is.

De ami a leggyomorforatóbb, és leggusztustalanabb dolog az egész könyvben az a mérhetetlen és már-már szinte tapintható nőgyűlölet a Bibliában, amelyet egy huszonegyedik századi tanító és nagy hatású könyv nem engedhet meg magának.

Összegezve a rövid beszédem tartalmát, arra jutunk, hogy *Isten földi módszereink szerint nem létezik és soha sem létezett.*”

A teremben levő éljeneztek, és szinte örültek módján viselkedtek. Tapsoltak és fütyültek. A beszélő kaján mosollyal lépett le a pulpitról, és ivott egy kis ásványvizet, majd leült a helyére.

Egy újabb beszélő kért szót, és éppen az emelvényhez lépett, amikor egy abszurd dolog történt:

Egy arkangyal jelent meg a konferenciateremben és egyetlen szó nélkül villámokat szórt a résztvevőkre. Néhány pillanat múlva mindenki meghalt. A kamera rögzítette a történeteket.

Miután az Amerikai Ateista Alapítvány vezetője meghallotta, hogy mi történt, megrázta a fejét és így kommentálta a szerencsétlenül járt professzorok halálát és az előkerült felvételt:

„ – A fenébe ezekkel a szélsőséges keresztényekkel! Hogy ezek mit ki nem találnak, hogy bizonyítsák az eszméiket. Elég gyenge trükkel próbálkoztak, ezt senki sem veszi be: én különb angyalt készítek a számítógémemen. Most azt hiszik, hogy megtörték a lelkesedésünket, de nagyon tévednek! ”

A takarító azonban nagyot mosolygott az igazgatón, magában, s így szólt, miközben felmosta a padlót:

„ - Hogyan is lehetne földi eszközökkel megcáfolni egy égi entitás létezését? A földi eszközök hatékonysága tökéletlen...de hát ők a hatalmasok, ők tudják!”

XXV. *A félreértés*

Aliz egy vállalat irodájában dolgozott. Az irodában ketten töltötték a munkaidejüket: Betti és Aliz. Betti nem az eszéről volt híres, s az alakjával igyekezett kiegyensúlyozni az ismeretei hiányosságait. Munkájában sem mertek rábízni olyan feladatot, amelyhez túl sokat kellett gondolkodnia.

Az olyan szavakat, amelyeket nem ismert, és éppen szüksége volt arra, hogy tisztában legyen a jelentésükkel, Aliztól kérdezte meg, aki legjobb tehetsége szerint igyekezett válaszolni a legtöbbször bugyuta kérdésre.

Az egyik nap Betti a következőt kérdezte az ebédidőben:

„ – Te Aliz! Mi az a *triatlon*?”

Aliz már meg sem lepődött ezen a gyerekes kérdésen és rögtön válaszolt:

„ – Tudod, Bettike, a triatlon egy sportág, amely úszásból, kerékpározásból és futásból áll. A három versenyszámot egymás után, pihenés nélkül kell teljesítenie a versenyzőknek, és a versenyidőbe a két szám közötti átöltözés ideje (az úgynevezett depóidő) is beleszámít. De miért érdekel?”

Betti úgy látta, hogy ha többet kérdezne, akkor teljesen tökféjűnek látszana Aliz szemében, úgyhogy nem válaszolt a kolléganőjének.

Néhány nap múlva úgy látszódott, hogy a dolog elfelejtődött. Bettit oldalát azonban fúrta a kíváncsiság, majd egy hirtelen pillanatában kérdőre vonta Alizt:

„ – Aliz! Csak azt nem értem, hogy miért emlegették a triatlont egy magyar nemzeti rock együttes koncertjén? Kérlek, segíts rájönni erre!” – kérlelte a kolléganőjét.

Aliz a homlokára ütött. Rögtön rájött, hogy Betti mit értett félre:

„ – Bettike! Azok nem „triatlont” kiabáltak, hanem „*Trianon*-t”. Az egyik egy sportág, a másik pedig öhm...egy fontos magyar történelmi színhely.”

Betti a magyarázat közben kirúszozta a száját és most a kézi tükörében nézegette az eredményt. Amikor rájött arra, hogy vége a magyarázatnak, csak ennyit mondott:

„ – Most már értem! Köszönöm a magyarázatot!”

S Betti anélkül halt meg pár év múlva, hogy felfogta volna a különbséget.

XXVI. A változás

Áron sikertelen volt az ismerkedés művészetében, és sikertelenség jellemezte a női nemnél is. Számtalanszor szégyellte el magát e miatt, és a legnagyobb vágya az volt, hogy társat találjon maga mellé.

Az egyik este különöset álmódott: egy szellem tűnt fel az álmában és megígérte neki azt, hogy megváltoztatja őt, és így társat tud találni maga mellé.

A férfi újult erővel kelt fel és megváltozott külsővel indult munkába. Azonban nem vette észre azt, hogy nem csak a külsője változott meg, hanem a személyisége is. Elveszítette a régi személyiségét – és talált helyette egy társat.

Ha itt befejeződne a történet, még a végén azt hihetnénk, hogy pozitív volt a metamorfózis. De erről szó sincsen: az eszébe sem jutna senkinek, hogy az új imágó létrejöttéhez *meg kellett halnia a régi személyiségnek*. S vajon megkérdezi-e valaki magától, hogy ki siratta meg a régi, önmagában is értékes mivoltot?

XXVII. A példalózás 1.

Az öreg mester csendben állt a szobája közepén, a tanítványai köré gyűlve figyelték őt. Lassan felemelte kezét, és így szólt:

„Az élet olyan, mint a folyó. Csendes, míg fiatal, de ahogy előre halad, akadályokba ütközik, és sodrása egyre gyorsabbá, veszélyesebbé válik.”

A legfiatalabb tanítvány ekkor megszólalt: „Mester, miért példalózol mindig a folyóval? Miért nem hasonlítod az életet valami máshoz, mondjuk egy fához vagy egy szélviharral dacoló madárhoz?”

Az öreg mester elmosolyodott, és szelíden válaszolt: „Mert minden példázat csak az igazság egy darabját mutatja meg. Ha egy folyó példájával nem értek el hozzátok, akkor talán a fa vagy a madár fog. Az igazság azonban az, hogy mindegyik példa helytálló – mert az élet maga is sokarcú. Ahány ember, annyi folyó, annyi fa, annyi szárnyaló madár.”

A tanítványok némán bólintottak, megértve, hogy a mester szavai nem csupán a példalózásról szólnak, hanem az élet mélységéről, amit mindannyiuknak egyéni úton kell felfedezniük.

XXVIII. A példalózás 2.

A férfi lehajtott fejjel ült az íróasztalnál. Napok óta küzdött az új regényével, de a gondolatok szinte megállíthatatlanul csúsztak ki az ujjai közül, ahogy próbálta visszanyerni a fonalat. Minden korábbi műve valahogy összeforrt a mostani dilemmával: mi értelme van példalózni, ha az ember végül saját magánál találja meg a történet végét?

Végül, amikor már az utolsó pohár bor is elfogyott, felnézett az üres papírlapokra. Az inspiráció messzire szökött, az ujjak mereven feküdtek a billentyűzeten. Csak egyetlen mondat jutott eszébe, amit már régóta akart írni, de sosem mert:

„Talán minden történet valójában csak példa arra, hogyan ne keressük a választ.”

És akkor a lapok üresen maradtak.

Így zárul a történet, amely a példázatok sokszínűségével és az élet tanításával kapcsolatos tanulságokat hordozza.

A boldogságfűrész

A csavarodott hiperbola

1.

Az újságíró meredten ült a számítógépe előtt.

A szoba teljesen sötét volt, s csak a monitor alig észrevehető villódzása pezsdítette fel a zsurnalisztát. Éppen egy cikken dolgozott, s ebben a pillanatban egy épkézláb mondatot szeretett volna összeállítani az agyában, ami azonban nem ment olyan könnyedén, mint ahogyan várta. Talán az éjszaka, vagy az álmatlanság szívta szárazra a férfi alkotókedvét, a cikk azonban nem várhatott.

A férfi idegesen nyomta el a már csontig égett cigarettája csökevényét, és unottan odébb tette a hamutartót. Rögvest ezután megitta a mellette levő üveg kólamaradványait, és maga elé húzta a billentyűzetet.

Írni kezdett.

Néhány semmitmondó kifejezés begépelése után megsimogatta a tarkóját, és nagy lélegzettel nyugtázta a sikertelenségét. Kinézett az ablakán, és a város fényeit fürkészte. Közben elmélkedett.

Egészen váratlanul a gondolatok szinte erőszakot tettek rajta. Nagyon felkavaró, és felettébb valóságosnak tűnő álmokképek toltak a szeme elé. Mintha csak Apollón cirógatta volna meg a tarkóját. A kasszandrai ábrándok delíriumszülte igazsága súlyos konklúziót hozott a számára. Már szó sem volt arról a kényszerről, hogy időre befejezze a cikket. Már semmit sem számított neki az állása, vagy az élete.

Az agyában megszületett valami... valami bizarr, valami groteszk. A férfi elméjében gondolatok gyűrűztek olyan szigorú rendben, mint ahogyan a fában levő évgyűrűk kapcsolódnak egymáshoz.

Gyorsan új "ablakot" nyitott a szövegszerkesztőjében, majd a következőket gépelte be:

"Vallomás

az emberi gonoszságot
figyelem
látni akarom hogy mennyire
merülhet el
fajtam a saját mocskában *kis híján belehalok*
undorodom magamtól
de mégis ***látnom kell***
hiszen ha mindenki
azt teszi amit az ösztönei súgnak
neki
milyen lesz a világ
százféle billentyűhang
koppan a halálos csendben és már
helyesen írni is kész tortúra
de úgy érzem hogy
ha összeveszem *is mindenkivel* akit szeretek

ha széthasítom a saját lelkemet
vagy eladom a testemet azt
tudnia kell mindenkinek
hogy **milyen férges is a föld**
láttam megerőszakolt apácákat boncolt testet
terhes nőket akiket meggyilkolt egy örült
s akit egy doki a leggonoszabbnak ítelt
utálom magam nem vagyok jobb mint az aki ilyeneket
tesz
hasonlítok arra a katonára aki lefejezett
egy élő embert meztelen törével *mindketten a képzeleteink rabjai vagyunk*
és *megtagadjuk a morált* csak ő a saját gennyes világnézete miatt
a perverzióinak
kielégítése miatt én pedig a *m e g f o r d u l t v i l á g k r ó n i k á s a* vagyok
zaklatott
ben
sőm
szétszakít mindent
ami szociálissá tesz
de hát mindenkinek ez a sorsa nem
kaparom a falat és eszeveszetten
ordítom hogy **magamimádó-szuggeráció**
mutasd magad te kurta élet
csakis tőled
és
önmagamtól félek

21:48 2007.10.30. "

A felbőszült sorok egymás után töltötték ki a cyberteret. Az írásjelek - az újságíró legjobb barátai - elhagyták az éppen megalkotott irományt, s a férfi borostás arcán valami meglegedettség tükröződött. Hiszen leírt valamit, amitől kiengedett a gombóc a torkából. Évek óta nem látott már ilyen tisztán.

Tudatosult benne a legtitkosabb vágya, végső kívánsága, amelyet hosszú idő óta őrzött a csontjai mélyén. A teste hirtelen ívbe feszült: a düh, a hétköznapi élet halántékra mért nyomása, a szexuális kielégületlenség egyszerre rángatták vissza a földre. Nem engedték elmenni: maradnia kellett. *Szenvednie kellett.* Fel kellett készülnie a holnap kihívására, az átlagélet nyomorúságos, embertelen mivoltára.

" - *Milyen kegyetlenek az emberek magukhoz! Eltapossák a körülöttük levőket...*" - fogalmazódott meg benne a már több filozófus által is szétáztatott idea.

Azonban nem gondolta komolyan azt, amit most mormolt.

Nem volt hős.

Nem volt irgalmas szamaritánus.

Csupán azért dűnnyögött magában, mert zavarban volt.

Mondania kellett valamit, de nem tudta, hogy mit is mondhatna. Az igazi varázsigét, amit ki szeretett volna mondani, nem találta meg.

Sohasem jött a nyelvére.

2.

Valahogyan nem értette a mostani melankolikus hangulatát.

Feléledt benne a halálvágy. A halál ösztöne, amelyet már számtalanszor tuszkolt vissza önnön tudatalattijába most revánsot kért mostohán eltöltött, és magányos évtizedekért. Az elolthatatlanság-eszmélete falatonként zabálta fel a homloklebenyében fészkelő kőszikla-tudatot. S ez az eszmélet olyan volt, mint a görögtűz: az önszuggestíváció és a tudatmódosító Xanax tabletták sem csillapíthatták a destrukció féktelen étvágyát. Az álmegoldások kataraktái nem tompították, csak táplálták a vadállati öndühöt: mind nagyobb lángcsóvát készítve a múlt emlékeiből.

A férfi szeretett magával elbeszélgetni, és sokszor vonta kérdőre magát: valahogyan önmagát elemezte. A mostani helyzetben is rákérdezett a hirtelen hangulatváltozására. Csak jóval később jött rá, hogy amit most magában érzett, az az emberi faj egyetemes tudatának parancsa volt: most értette meg igazán az „emberség” fogalmát: megtisztítva a rárakódott mocsoktól.

Egyszerre minden egyszerűnek tűnt számára.

Csak néhány pillanat, és nem lesz értelme annak, hogy „párban” vagy „egyedül”. A „jó” és a „rossz” ugyanolyanná pörkölődik a purgatóriumi fehér lángokban. Nincsen menny és pokol, nincsen Nirvána, nincsen antianyagi világ.

- *Csak „én” vagyok és jogom van úgy dönteni, ahogyan akarok.* – jelentette ki diktatórikusan.

A férfi nem félt a keresztény vallás dogmáitól. Nem hitte el a meséket a borzalmas helyről, de a paradicsomi létben sem hitt, bár a lélekvandorlás folyamatát részben elfogadta. Elmélete egyszerű volt: „ha valaki meghal, szegényebb lesz az a Föld, amely nem érdemelte meg azt a példa nélkül álló jellemet, amely túl tökéletes ide.” Nézete szerint egyedül csak a *kiürülés* létezik: az a lélek, amely már nem vívódik önmagával, nem lát értelmet a Mindenségben, egyszerűen feloldódik mások lelkében, azokat erősítve. Ez pedig a teljes vég: ahhoz hasonló, ahogyan az egyiptomi mitológiában szereplő Amt, a krokodilfejű és oroszlántestű Halottfaló megeszi a bűnös egyiptomi szíveket Maat előtt. A férfi elképzelésében a „*kiürülés*” után a lélek teljesen megsemmisülve, minden egyedi vonásától megfosztva olvad bele más emberek személyiségébe. Ez a gigantikus túlvilági út vége. Következik tehát, hogy nincsen olyan hely, ahol a lélek akár egyetlen pillanatra is önfeledten megpihenhetne.

Az újságíró váratlan mozdulattal pattant fel a forgószékéből, s a hirtelen erő kifejtésre az ülőalkalmatosság engedett a gravitációnak és felborult. Ezután a férfi kiment a fürdőszobájába.

A fürdőhelyiségben nem uralkodott rettenetes tisztaság. Az újságírónak a takarításra nem jutott ideje: túlságosan lekötötte a munkája. Eddig semmire sem volt ideje.

A férfi – engedve a sejtelmes hívásnak - villámgyorsan kiengedte a vizet a fürdőkádba, majd szempillantás alatt levetkőzött és beleült a kádba. Úgy gondolta, hogy a forró víz majd jobb kedvre deríti.

Az agya ebben a pillanatban üresjáratba kapcsolt.

Néhány percig szótlánul ült, és semmire se gondolt. Rongybabaként bámulta a plafont, s úgy érezte, hogy nem bírja tovább. Valami megmagyarázhatatlan nyomás

volt a testében, a gyomrában hányingert érzett. Egyedül élt, egyedül dolgozott, de nem a magány bántotta. A meg nem érettség, az örök, erkölcsi háború kikezdte az egészségét. Úgy érezte, hogy nemsoká összeroppan: negyven évével fel kell adnia a „harcot”. Rémülten gondolt a „kiürülésre”.

A fejében bolhaként ugráltak a gondolatok: szinte ezredmásodpercenként oltotta ki az egyik a másikat, de csak azért, hogy egy lélegzetvételnél szünet után ő is az enyészete legyen.

Hirtelen elkapta a tekintetét a piszkosszürke plafonról és egyenest a fürdőkád mellett levő mosdóra nézett. A mosdókagyló szélén egy régi típusú, nyeles borotva lapult meg. A látvány szinte sokkolta a férfit, hiszen az a tárgy nem az ő tulajdona volt: „*Ki tette oda? Hogyan jutott be a lakásomba az illető?*” – kérdezgette riadtan önmagát. De hiszen a házban őrajta kívül nem volt senki. Ebben egészen biztos volt.

Néhány másodperc múlva ezek már nem is érdekelték: ugyanúgy elpusztult ez az aggódo gondolat is, mint az előtte létező társai.

3.

A férfi *megszabta* a saját sorsát.

Kikászálódott a kádból, de csak egy pillanatra, hiszen a környezet hideg volt: úgy vacogott, mintha jeges kezek vették volna körül. A kád csak félig volt vízzel, s a férfi úgy döntött, hogy tűzforró vizet enged a fürdőkádba.

Ugyanúgy, ahogyan a régi rómaiak is tették.

A férfi kinyitotta a borotvát.

Éles volt, frissen élezték meg.

A fémen ragyogóan látszott a férfi arca.

A meztelen acél csillogott a rávillanó fénytől.

A férfi nem is teketóriázott sokat: gondolatokat és gondolkodást nélkülözve, összeszorított fogakkal metélte fel az ereit az éles szerszámmal – mély sebet ütött magán, nagyon mélyen nyesett a saját húsába.

A publicista párhuzamosan vágott: a véna mentén ejtette a sebet, a csuklója alsó oldalán. Tudta, hogy az erőszakos, túlon túl határozott mozdulat miatt megsértette a mélyebben fekvő artériákat is. Amikor a vér édeskés szaga megütötte az orrát, már nem volt visszaút: a csuklóján elvágott inak miatt kiejtette a gyilkos eszközt a kezéből, és reménytelenül csusszant vissza a kádba – vissza a halál méhébe. Tisztában volt vele, hogy a fürdővíz is csökkenti a túlélési esélyeit, mivel a meleg segít a vérnek gyorsabban folynia, és lelassítja az alvadási folyamatot is. Úgy helyezkedett el, hogy a csuklóit kifordíthassa. A férfi egy cikk írása során tanulta ezeket a „praktikákat”: beszélt egy halottkémmel az öngyilkosságról; ő mondta el azt, hogy a legtöbb öngyilkost így találják meg, mert ez természetellenes pozíció nem akadályozza a vér folyását.

A férfit kellemes meleg vette körül: az első néhány percben bizsergést érzett a testében. Általános iskolai „anatómiai” tanulmányai során tanulta, hogy a metszett seb nem fáj annyira, mint a többi sérülés. De a metszett seb mindig erős vérzéssel jár. Tisztában volt vele, hogy egy csomó akaraterő kell hozzá, hogy valaki mélyen

belevágjon az artériájába. De azt nem is sejtette, hogy őbenne is megvan a szuicid ösztön. Tudta, hogy ha most azonnal nem menti meg valaki, menthetetlenül el fog vérezni.

Eddig mindig hezitált.

Az öngyilkosságról már évek óta gondolkodott: riportkészítés közben, a reggeli cigaretta elszívása közben a buszra várva, a barátaival sörözgetve. Mindig kísértette.

De egész idáig mindig elhessegette magától s most, - néhány pillanat miatt - azonnal magához akarta ölelni.

Ezek voltak az utolsó összeszedett gondolatai: még a halál elképzelhetetlen misztériuma sem tudatosult a férfin. A későbbiekben azonban már nem haragudott magára ezért: tisztázta magában, hogy a halál emberi ésszel felfoghatatlan misztikum.

Az elvérzés újabb stádiuma mutatkozott a férfin: jóleső fáradtság lepte meg, s kellemes meleg vette körül. A kádban ülő férfi néhány másodpercig igyekezett úrrá lenni a kimerültség, és a fáradtság felett, azonban azok erősebbnek bizonyultak nála.

Néhány pillanat múlva „elaludt”.

S a borotva, a fürdőszoba padlóján felhőtlenül örült annak, hogy hasznossá tehetette magát.

4.

Az újságíró valahol máshol ébredt fel. Egy idegen, piszkos teremben eszmélt fel, ahol patkányok szaladgáltak. Egy orrfacsaró szagú, huzattal ellátott ágyban gyógyulgatott.

A kezeit azonban szakszerűen ellátták. A kötést – bár nem tudta, hogy mennyi ideje alszik – cserélték: a kötszer szálain nem látszódott vér. Bár iszonyúan kimerült volt, és sajogtak a végtagjai, de életben volt. Már nem kínozták sötét gondolatok, de nem ítélte el azt, amit tett.

Egyszerűen levertnek látszott, s enyhe csalódást is érzett.

A teste megfigyelése után végre koncentrálhatott a környezetére is. "*Engem elraboltak*" - gondolta. S már azt is megérezte, hogy sérült, erőtlen testét lekötözték. Mintha megvárta volna a megállapítást, az "elrablója" belépett a szobába. Szikár, gyenge alakú férfi volt. Arcát maszkkal takarta el.

Az újságíró ordítani szeretett volna, de gyenge volt ahhoz, hogy számottevő kiáltás hagyja el a torkát, amit valószínűleg úgysem hallott volna meg senki. A maszkos férfi nyugodtan húzott az ágyhoz egy széket és lehuppant. Látszólag tudomást sem vett az ügyetlen segélykérő kísérletről. Amint elhelyezkedett a székben, beszélni kezdett:

– *Úgy látom, hogy felébredtél. A sebedet elláttam – megnyugodhatsz, a kórházban sem tették volna jobban.*

Az újságíró kis idő múlva lenyugodott. Amikor visszanyerte nyugodt lelkiállapotát magában egyetértett a férfi állításával, azonban az arcára még mindig a kétségbeesettség és a düh keveréke ült ki.

Számtalan kérdése lett volna, azonban a benne lévő csüggedtség, és a gyomrában lakozó kimondhatatlan nyomás - amely egy ismeretlen, elfojtott vágyat képviselt - nem engedték szóhoz jutni.

Pár másodpercig szótlanul nézett farkasszemet az áldozat és az elrabló.

Az idegen törte meg a csendet:

– Valószínűleg kíváncsi vagy arra, hogy miért is hoztalak ide. A válasz egyszerű: meg akarlak tanítani arra, hogy értékeld az életed. Már hosszú idő óta figyelek téged: ismerem a napirendedet, tudom, mikről fantáziálsz, ismerem az elfojtott sértéseket, elodázott gondjaidat is, amelyeket mélyen magadba temettél. Jobban ismerlek már, mint te önmagadat.

Te egy kisember vagy, mindennapi gondokkal. Mégis, néha az ágyadban képzelegve, a fürdőszobában borotválkozva fura dolgokról filozofálgatsz. Elvégezted az egyetemet, diplomát szereztél, és mégis arról gondolkodsz, hogy miért nem lehetsz boldog – a ráció katonája földön túli gondolatokat hajszol: ez nevetséges. Számptalan estét virrasztottál át, amíg rájöttél arra, hogy a depressziód oka nem benned van, hanem a környezetekben. Tudod jól, hogy képes lennél élni, ha megbecsülnének a kollegáid, vagy ha a testi és metafizikai szerelmi-gyakorlat annyira tökéletes lenne, mint ahogyan azt te elképzelted. Lelkileg egy utópiában élsz, és ezt a tested nem bírja ezt elfogadni. A valós világban mindenkiben csalódtál: a szüleidben, a rokonaidban, a tanáraidban, sőt még saját magadban is.

Úgy bizony, becsaptad magad.

Írónak, alkotó embernek hitted magad – közben csak egy firkász vagy, akit egyszerűen belep és megfojt majd az idő homokja. S ez a homok – ez a kérlelhetetlen matéria - mindent elpusztít: az emléked testéről a húst, a bőrt és a dicsőséged csontjait is könnyedén porlasztja szét. De hát ezt tudod. Kiürülsz majd kérlelhetetlenül.

Csak néhány állt össze a kép: de úgy gondoltam, hogy mégis próbára teszek, hátha kellemesen csalódom benned...és te részt vettél a vizsgán...de nem feleltél meg.

S a férfi karján levő kötésre bökött.

Az újságíró idegesen rezzent össze az utolsó szó hallatán. Agyában sebesen jártak a kerekék: jól tudta, hogy az idegen ismeri őt. Mintha földöntúli lény lenne, mintha meglékelte volna a koponyáját és most belelátna. Egész egyszerűen minden szava igaz volt.

Az elrablója egész mondanivalója alatt nem mocorgott a széken: pedig látszólag igen kényelmetlen testtartást vett fel ücsörgése közben. Amikor az első gondolatát kifejtette, szempillantásnyi szünetet tartott, és megropogtatta az ujjait. Nem hagyott időt az újságírónak a kérdésekre, de erre nem is volt szükség. Groteszk módon a kíváncsiság nagymestere, most meghunyászkodva, szótlanul feküdt az ágyán.

Az idegen ott folytatta, ahol abbahagyta:

- Én hittem benned, és próbára akartalak tenni. Jól tudtam, hogy pillanatok alatt előnt a búskomorság, és megint bizonytalankodsz majd a problémáidon. Magam is meglepődtem, amikor leírtad azt, ami már évek óta gyúlt benned. Ezt a javulás első jelének hittem.

Nem is tudod elképzelni azt a megrendülést, amit akkor éltem át, amikor arra vetemedtél, hogy gyáván elfuss, itt hagyd a gondjaidat azzal a borotvával együtt, amit én készítettem oda neked.

Azonban egyrésztől mégis dicséret illet: meg kell mondanom, hogy egészen profi voltál...némelyeknek nincs ilyen «szerencsájuk» első alkalommal. Bátor ember vagy

te. Bátor és gyáva.

Az író, a sértések okozta dühtől visszanyerte az önbizalmát, és rögvest kérdezett, vagy inkább megpróbálta megmenteni becsületét. Hirtelen támadni akart: újra visszatért belé az újságírói sznobizmus. Foghegyről ezt vetette oda a maszkos férfinak:

– Ki maga? Mit képzelsz magáról? Itt papol nekem a bátorságról, de annyi merészség sincsen magában, hogy levegye a maszkját? Talán fél az áldozataitól?

Az idegen meglepődötten hümmögött, majd magabiztosabban, mint eddig bármikor így válaszolt a megkötözöttnek:

– No lám! Újra visszatért közénk a híres zszurnaliszta. Érdekes módon, amikor problémákkal kellett szembenézned, akkor már nem voltál ilyen határozott. Emlékszel az egyetemi csoporttársadra? Csak annyit kellett volna tenned, hogy bemész abba a szerkesztőségbe és meg kellett volna beszélned a főszerkesztővel ezt a kis affért. De mit tettél te? Aznap te inkább elmentél a barátáiddal mulatni, és holtrészegre ittad magad. Elfutottál a probléma elől, ahelyett, hogy szembenéztél volna vele.

Az újságíró félrekapta a fejét és az elhanyagolt függönyökre tekintett, miközben szeméből kicsordult az első könnycsepp.

Az Idegennek teljesen igaza volt.

Vesztett ügy volt ez.

Minden nyerő lap az ellenfél kezében volt, s ő már abszolút nem tudott mivel védekezni. Minden támadás ellen védtelen volt.

Az idegen könnyen folytatta:

- Válaszolva a kérdésedre: nem számít, hogy én ki vagyok. Én Te vagyok és Nem. Én mindenki vagyok, és mindenkiben ott vagyok. Nevezd engem a Megfordult Világ Krónikásának.

A rejtelmes válasszal most meglepődött a máskor oly' határozott illető. Valóban nem számított az elrabló személye. Úgysem mondhatta volna el senkinek sem: hiszen önmagára volt utalva.

A fekvő férfiban csak ekkor merült fel az a kérdés, amit más ember talán az első pillanatban megkérdezett volna:

– Miért én? Miért rabolt el?

Az idegen zavartan nevetett fel az álarca alatt.

– Emlékszel azokra a gondolatokra, amelyek a begépett gondolatfolyam közben és az után környékeztek meg? Nagyon okos vagy! Ez a legnagyobb pozitívumod. Pontosan megsejtetted a miértet.

Ismered a darwini hipotézist? Hogyne ismernéd, hiszen meg kellett tanulnod!

Az állatok és az emberi faj is csak akkor maradhat életben, ha állandó fejlődésben van és megtanul küzdeni a túlélésért. Nos, én úgy vélem, hogy ezt már nem alkalmazhatjuk napjainkban. Hiszen mit ér a precízen megtervezett elv, hogyha mi, emberek már nem vagyunk hajlandóak harcolni az életünkért?

Túlságosan elmerültünk az általunk kreált problémákban, a kézzelfoghatatlan politikában, a világ dolgaiban, amit csakis a magunkénak hiszünk. S eközben figyelmen kívül hagytuk az egyetlen dolgot, ami igazán a miénk: a létünket. Ez a

mentalitás pusztítja bennünket: depresszió, idegbetegségek, szexuális aberrációk, evési problémák.

Én csak segíteni szeretnék az embereken.

A fejlődés egyetlen útja a küzdelem.

Nem menekülhetünk tébolyult gondolatok közé. A küzdelem pedig szükségszerűen fájdalommal jár.

Az újságíró homlokán kidagadtak az erek. Ez örült! – gondolta.

Ami ekkor történt, nem volt átlagos: mintha a Megfordult Világ Krónikása érezte, sőt, pontosan tudta volna, hogy mire gondolt a sebesült... Azonnal reagált:

– Nem vagyok féleszű: ezt rögtön be is bizonyítom.

Talán úgy érzed, hogy az embernek nem csak az alapvető szükségleteit kell kielégítenie. Úgy látod, hogy túlzottan leegyszerűsíttem az embert: az én látásmódomban nem kellene gondolkodnia, csak „élelemre” vadásznia.

Azonban nem igazak az állításaid, amit rögvest be is bizonyítok: én nem a modern ember gondolatait ostromozom, hanem az életmódját. Csak vess egy pillantást a világra: nem szeretjük a természetet. Csökkentjük a vadont és mégis arra áhítózunk, hogy minél több pénzt nyerjünk általa. Hogyan juthattunk el idáig? Pazaroljuk az erőforrásokat, és nem tiszteljük az életet.

Új kor – új problémák: eddig ismeretlen betegségekkel találkozunk: de ezek nem a test betegségei (hiszen azokat már tudjuk gyógyítani), hanem a lélekéi.

Ez annyira el van rejtve előlünk, hogy csak érezzük azt, hogy valami nem stimmel, de nem tudjuk elmondani, ami bánt minket. Függettevé vált az egész világ. Nem látják a fától az erdőt. A legbonyolultabb problémákat képesek vagyunk megoldani, másrészt viszont a saját félelmeinket, a falainkat, sem lebontani, sem felépíteni nem vagyunk hajlandóak. Ez jó kiindulópont lehetett volna az egyik cikkedhez. – bökött a férfi felé.

Most elmondom, hogy mi lesz a te feladatod. Jól tudod, hogy te is ebben a kórban szenvedsz. Azonban a te betegséged más természetű. Téged is valami kimondatlan dolog nem hagy aludni, ezt tart vissza attól, hogy megváltozzon az életed – de nem a pénz az oka ennek. Egyszerű tehát a feladat: nevezd meg az ismeretlent és akkor már meg tudod oldani az egyenletet. Újabb esélyt kapsz, hiszen egyszer már elbuktál: a rejtvényfejtésre ott volt az egész eddigi életed... most csak egy órát kapsz rá...

5.

Az újságíró nem tudta, hogy mit kellene tennie. A feladat megnevezése úgy meglepte őt, hogy a maradék mondanivalóját is elfelejtette. Nem tudta megakadályozni, hogy a Krónikás magával vigye a megkötözött testét, amit egy sötét szobában dobott le a földre.

Már egyikőjüknek sem volt közlendője, még – a máskor bőbeszédű – Idegennek sem volt ereje beszélni, csak ennyit mondott legvégső instrukciónak:

- Kiengedlek, ha megmondod azt, ami miatt sohasem lehetett teljes a boldogságod.

Írd meg a végső cikkedet!

Az újságíró késleltetni akarta azt, hogy a Krónikás magára hagyja őt, kétségbeesetten tette fel az utolsó kérdését:

– De várjon! Honnan fogja tudni, hogy rájöttem a megoldásra?

Az idegen – mialatt megoldotta a férfi köteleit - csak ennyit válaszolt:

– Tudni fogom. Egy ember megvilágosodása sohasem múlik el nyomtalanul a világegyetemben.

Ezután halk, óvatos léptekkel kiment az ajtón és bezárta maga mögött.

A zurnalisztának csak most volt ideje arra, hogy szemügyre vegye a börtönét. Nem kellett túl sok mindent szemrevételeznie. A félhomály jótékony fátyla takarta be a sivár berendezést. A sötétben csak egy asztal és egy szék körvonala látszódott. A meztelen falak különös nyugtalanságot kölcsönöztek a terembe belépő hangulatába. Közvetlenül a bejárat felett egy szürke falóra mutatta az időt.

Az újságíró nem a székre ült le, hanem az egyik sarokban kuporodott össze. A térdeit felhúzta, és kezeivel összekulcsolta őket.

Gondolkodott. Törte a fejét azon a dolgon, ami őt a legjobban bántotta. Tudta, hogyha erőszakkal gyötri magát, nem fog eszébe jutni. Igyekezett nem erre gondolni. Ekkor viszont a végleges halál szelleme rohanta le. Tudta, hogy meg fog történni: a végén úgy is „kiürül”. Az életösztön azonban nem hagyta, hogy véglegesen depresszióba essen. Erőszakkal kényszerítette magát, hogy mérlegelje az eddigi életét. Lépésről-lépésre akart haladni a megoldáshoz. Úgy, ahogyan egy matematikai egyenletet oldanak meg a matematikusok.

Felkelt a sarokból és büszkén, hátratett kézzel kezdett el körbe-körbe járkálni a szűkös teremben.

A legkorábbi emlékeitől kezdve mustrálgatta önmagát. A lecsupaszított lélek azonban nem adott választ.

Mindvégig ott bujkált az a kimondhatatlan entitás, a „boldogság-fűrész”, amely még a legnaposabb másodperceibe is sötétséget varázsolt. Nem tudta a nevét: mint amikor blódségeket citált a számítógépe előtt, mert belülről kínozza valami.

- Akkor sem ment, és most sem fog. – gondolta.

Már fél óra is eltelt a gondolkodásra szánt időből, és még mindig tanácstalan volt. Meg sem próbált menekülni: ütlegelni az ajtót vagy egyszerűen kiutat keresni ebből a helyzetből. Érezte, hogy úgy sem menne.

Gyenge volt hozzá.

Megpróbálta a hírhedt újságírói észjárást kihasználni, igába vonni. Csicalassan építette fel a gondolatmenetét a káosz foszlányaiból, azonban egyszer csak ugyanolyan gyorsan, ugyanolyan hirtelen egy gondolat környékezte meg őt – ez viszont nem illett a többi közé: ez is ösztönös volt. Annak a készletnek lehetett a „testvére”, amely korábban írására kényszerítette.

A Szóval El Nem Mondható Érzés miatt kelünk fel reggel; ő biztat jó anya módjára, hogy rutinszerűen, adekváтан végezzük a mindennapi cselekedeteinket. Mindezt csak azért, hogy tudatosíthassuk magunkban, hogy mi is az, amitől rettegünk – a

legbelsőbb aggodalmainkat üldözzük csak azért, hogy később az ösztönös félelem eredjen utánunk. Ez a hajsza ad erőt minden tettünkhöz, őt keressük minden arcban, minden szóban. Ha meg tudnánk nevezni azt, amitől félünk, már nem is emberek lennénk, hanem istenek, vagy tudat nélküli állatok. És egyik sors sem olyan, amit az ember önszántából magának választana.

De a nevét nem tudta.

Nem volt képes kimondani kimondhatatlant.

De azzal tisztában volt, hogy van még benne életerő, igazi emberi tulajdonság.

A sebe újra fájni kezdett és a kötés átvérzett.

Egy óra lejártával a férfi képtelen volt megnevezni félelmét. Mosolyogva várta azt a pillanatot, amikor lépéseket hallott a folyosón, majd ajtónyikorgást, legvégül csendet.

Ekkor a szürke falióra megállt: soha többet nem mutatta már az időt.

Az Idegen halálra ítélte az újságírót a cselesnek tetsző feladatával: ez volt az a talány, amelyre látszólag nem létezik felelet... s ilyen feltételek mellett nincsen szégyellnivaló a vereségben.

Majd órákig, napokig bűvös csend honolt a folyosón. Egy lélek sem járt arra. Az újságíró nem tudta, hogy mennyi ideje volt a bezárt szobában. Azonban már nem volt már benne vitalitás. Már régen nem foglalkozott azzal a kimondhatatlan dologgal, ami félelemre ösztönözte. Nem értette meg a Krónikás leckéjét.

A férfi percről-percre magára hagyottabbnak érezte magát: irtózatosan reszketett attól, hogy „kiürül”.

Végül őt is elérte a pihentető álom. Lehajtotta a fejét és elbóbiskolt. Álmában végtelen magasságból zuhant alá, majd legvégül földet ért.

SORSGEOMETRIA

Nincsenek egyenes vonalak, nincsenek szabályos formák. Porkoláb Ádám Sorsgeometria című novellagyűjteménye olyan életeket és történeteket tár elénk, amelyek mind más-más irányba görbülnek, mégis ugyanarra tartanak: a megértés és a túlélés felé. A sors furcsa, torzított alakzatokban formálja hőseink útját – egy kórházi ágyhoz láncolt test, egy összeroskadó lelki világ, vagy egy mágikus valóságban élő falusi javasasszony története mind részei ennek a kusza geometriai hálónak.

Az egyedi formák egyetemes igazságokat rejtene: hogyan álljunk talpra a legnagyobb törés után? Hogyan találjuk meg a harmóniát egy tökéletlen világban?

Az abszurd és groteszk történetekben a sors nem kímél, de talán épp a legváratlanabb pillanatokban hozza el a megoldást.

A szerző további művei elérhetők a következő weboldalon:
www.ashfield.hu.

EXTRA FINE 400 FILM PRO

B

3422

▶ PORKOLÁB ÁDÁM

